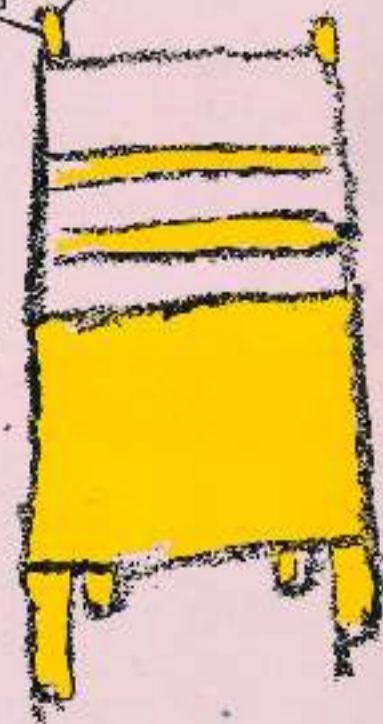

ΕΝΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ

τεύχος 9ο
Μαρτίης 1986

- Οι αξίες του λαϊκού εκπολιτισμού νίκησαν τις μπουλτόζες της εμπορευματοποίησης.
- Πάρκο σύγχρονης τέχνης μια εικονογράφηση.
- Μυλωμένα κυπριακά παραμύθια.
- Ποιοί είναι οι Φίλοι της Γης.
- Έθνος και κράτος.
- Κυπριακή πατρίδα.
- Που πάει η Κινηματογραφική Κίνηση.

Αναγνώστες αναγνώστριες, είναι μερικές φορές που οι συνθήκες της καθημερινότητας, μας υποχρεώνουν να βγούμε από την πόρτα μας — για μια καθιερωμένη συνάντηση που δεν μπορούμε να την αναβάλουμε - λίγο απημέλητοι, ίσως και ακτένιστοι, αφρόντιστοι που λένε.

Έτσι κάπως συμβαίνει και με το ΕΝΤΟΣ... γιατί εννιά τεύχη μετά την πρώτη μας εμφάνιση εξακολουθούμε να κυκλοφορούμε με κάποια λάθη, κυριώτερα από τα οποία είναι τα ορθογραφικά, οι αλλοιώσεις λέξεων, το ανακάτωμα των γραμμών και καμιά φορά των υποτίτλων.

Με το σημείωμα τούτο δεν ζητούμε συγχώρεση αλλά κατανόηση. Συμπάσχουμε με κάθε αναγνώστη στην διαπίστωση αυτή, με επιπρόσθετο συναίσθημα εκείνο το είδος της στεναχώριας που νιώθει κανείς όταν αναγνωρίζει στον εαυτό του τον υπεύθυνο για το κακό.

Δεν προσπαθούμε να μετριάσουμε τις εντυπώσεις από τις ευθύνες μας. Το μόνο δεδομένο που μας δίνει το δικαίωμα να ζητούμε την κατανόηση σας είναι η γνωστή σε όλους αλήθεια πως το ΕΝΤΟΣ ουσιαστικά φτάνει κάθε φορά ως τα χέρια σας μέσα από ένα πάρα πολύ δύσκολο δρόμο, χωρίς απαραίτητο υπόστρωμα, χωρίς κατάλληλο τεχνοοικονομικό εξοπλισμό, χωρίς τέλος το ανάγκαιο ανθρώπινο δυναμικό.

Παρ' όλες τις δυσκολίες κάνουμε και θα κάνουμε ό,τι είναι μπορετό για την καλύτερη μας εμφάνιση. Για τον ίδιο σκοπό καλούμε όσους φίλους του ΕΝΤΟΣ θα ήθελαν να προσφέρουν συγκεκριμένη βοήθεια οποιασδήποτε μορφής να επικοινωνήσουν με την σύνταξη.

Θα συνεχίσουμε Η ΣΥΝΤΑΞΗ

ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΑΣΚΑΡΕΥΘΕΙΤΕ

Χρόνος: Τετάρτη 12 του Μάρτη 9.30 μ.μ.
 Τόπος: Στο εργαστήρι του Δήμου (μεταξύ Πύλης κι Ενωλάδου)

ΜΕΓΑΛΟ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟ ΠΑΡΤΥ «ΕΝΤΟΣ»

Είσοδος: 25 σελίνια γ. ένα κρασί.
 Θα υπάρξει στη συνέχεια:
 • κρασί με 5 σελίνια το ποτήρι
 • κρασί πιπτό με 1.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΑΔΛΟΥΜ

- Σόφης Φίλιππος Χασιλάκης
- Κώστας Χαρολάμπης
- Μαρίνα Κότσιου
- Ειδική μοντέρνα χοροδ.
- Οι άλλοι μαζί έχουμε μέχρι τότε

• Κατά τις 11.00 καρναβαλιστικοί ρεθμαί στο μικρό

Το μηνιαίο περιοδικό της Παλιάς Λευκωσίας.
 Διεύθυνση: Μίνωος 88 Παλιά Λευκωσία.
 Τηλ. 431278

Μαρτίου 1986

περιεχομενα

- Στο πόδι 2
- Οι αξίες του λαϊκού εκπαλιτισμού νίκησαν μπινιλόζες της εμπορευματοποίησης Μαρίνας Τέρβιου 4
- Ένας δρόμος πεθαίνει... Ισαάκιου Κομνηνού 6
- Εόρτια γυναίκα (εικονογράφημα) Φρόσσι 7
- Πάρκο σύγχρονης τέχνης μια εικονογράφηση Κυριάκος Χαρολάμπης 8
- Βισομάς... Στέλλα Φάνη 9
- Αγαπητέ κύριε Θεοδοίου Νίκος Μεγάλεμας 10
- Λοιπόν Κωστή... Βάσσι Δημητρίου 12
- Μυλωμένα Κυπριακά Παραμύθια... Νέσρχος Γεωργιάδης 14
- Ταξίδι στο χρόνο Κώστας Χαρολάμπης 15
- Η ιδέα και ηραχική της συντήρησης Ζήνωνας Σιερεπεσλή 16
- Η Παλιά Λευκωσία στα όνειρα μου Λευκωσίας Θεοδότου 17
- Ποιοί είναι οι Φίλοι της Γης Λευκωσία 18
- Φιτογεωργιάτς, Λευκωσία 20
- Έθνος και κράτος Μιχάλης Απταλίδης 22
- Κυπριακή πατρίδα Ιωσή Παγιάτας 26
- Ήρωες και αντιήρωες στη Νέα Νικαράγουα (γράμμα 2ου απ' τη Μανάγουα) Κωστής Κυριακίδης 28
- Βοηθήστε τη Νικαράγουα: Μια συνουσία με την Αντρούλλα Ραντρίγκεζ Χριστοσίδη 30
- Που πάει η Κινηματογραφική Κίνηση; Συνουσία με το Λούη Ηγουμενίδη και το Κώσσι Μιχαήλ 31
- Περίπου: Η Χαρολά, ο φίλος της κι εγώ. Βάσσι Αργυρού 32
- Ενατένιση Στέλιος Μίτσιγκας 33
- Χρονοντετέκτιβ (συνέχεια από το προηγούμενο) Νέσρχος Γεωργιάδης 34
- Μίνι-ματα 36
- Τα προγράμματα των κινηματογραφικών λεσχών 37
- Μάρτις στη Πύλη Λιμοχώστου 38

Φωτογραφία εξωφύλλου: Παιδικό σχέδιο από το Δημοτικό Σχολείο Αγίου Κασσιανού.

• Το τεύχος αυτό συντέχθηκε από τους:

- Νέσρχο Γεωργιάδη
- Σούλλα Χριστοδοπούλου
- Ζήνωνα Σιερεπεσλή
- Κωστή Αχινιώτη.

- Υπεύθυνος για το νόμο Κωστής Αχινιώτης.
- Επιμέλεια: Σούλλα Χριστοδοπούλου.

ΜΠΟΛΟΝΙΑ

Όσοι έτοιμοι... δακροτρώς πιάσε τον — μπήκα με τη στη παλιά εκκλησία της Μπαζουσίας (στη θέση με το σπίτι του Μπαζουδού) και ταμπαχού άνετα έσπασα να μια γουαπίου την όλη μου.

Η ακόμη όπτι μια κόρρα πέντα με τρινομάο, στο δεξιά μου για να απορτόρην

Ασπίδα — βιοίλαιο μπου σπίνε ρίμα στο κίρρο Σοφ. ζούλαιο με μισοτε γκούρτα φούρτα. Ασηθαυδού!

Γεια και σήμερα Έρικας του δυο τις ώρας Σοφ και γούρτα με δεξιά μου φού!

ΤΑΚΙ Σ ΚΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

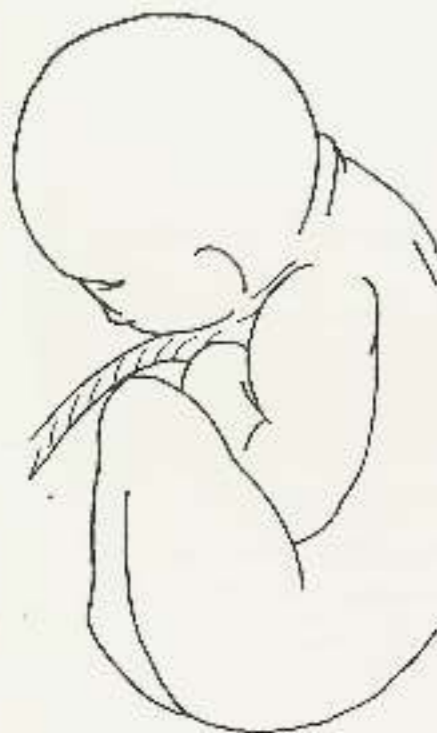
Για τα υπογραμμένα κείμενα ευθύνονται οι συγγραφείς τους.

υπαλλακτική ιατρική

Μια πολύ ενδιαφέρουσα έκθεση οργανώθηκε στη γέφυρα Αρροχιάστου το μήνα που μας πέρασε, με θέμα τη θεραπεία του ινφάρκτου. Όχι όμως με το πατροπαράδοτο τρόπο που ξέραμε, αλλά με διάφορες εναλλακτικές τρόπους που αποτελεσματικός και λιγότερο βλαβερός, όπως τουλάχιστον φαίνεται από τους πρώτους.

Βοτανοθεραπεία, Φιτοθεραπεία, Οστεοπαθολογία, Ψιλοθεραπεία, Ρυθμική, Ομοιοπαθητική ήταν τα θέματα που συζητήθηκαν στην έκθεση.

Όλα παρασιτάζουν αρκετό ενδιαφέρον και από τη προσέλευση του κοινού που ήταν αρκετά πυκνωτική, φαίνεται ότι η κλασική ιατρική δεν έχει πιασι (100%). Οι άνθρωποι που επισκέφθηκαν την έκθεση δεν αρκέστηκαν να περιηγηθούν και να δουν επιφανειακά αυτά που πεθάνονταν, αλλά ενδιαφέρονταν να μάθουν συγκεκριμένα πως και με ποιες μεθόδους εφαρμόζονται η κάθε θεραπεία, τα συμπράγματα και τα αποτελέσματα των θεραπειών αυτών. Οι θεραπευτές εξηγούσαν με ύψος, μορφαίνοντο φιλλόδοιο και μετέδιδαν, να πείσουν για τα πάντα χάρη της δικής τους θεωρίας.

Γνώση και υιοθεσία ήταν οι γνώσεις της κλασικής μεθόδου θεραπείας. Ένας διαμ είναι πεπεισμένος για την δική τους μέθοδο και ιδιαίτερα τον εναλλακτικό και παραδοσιακό τρόπο, να νέες μεθόδους.

Ψιλοθεραπεία ενδιαφέρον έχει η ομοιοπαθητική που είναι άγνωστη ακόμη στους Κύπριους.

Η Ομοιοπαθητική αποτελεί κλάδο της ιατρικής και εφαρμόζεται μόνο από γιατρούς. Ο βασικότερος νόμος της είναι ο νόμος των ομοίων. Δηλαδή, εφαρμόζεται με ένα ομοιοπαθητικό που έχει τη δυνατότητα να προκαλεί συμπτώματα ήμια μ' αυτά της αρρώστιας. Τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται ταυματούχονται από όλες που προέρχονται από το φυσικό, ζωικό και οριστικά βλαβερά σφαίρα εξεργαστούν με φυσικό τρόπο. Ιατρική, κρούση Μ' αυτόν τον τρόπο χρησιμοποιούνται σε ομοιοπαθητικό ομοιοπαθητικό.

Ομοιοπαθητικοί γιατροί δεν λαμβάνουν υπόψη του μόνο τα συμπτώματα της αρρώστιας, αλλά και της ιδιοσυγκρασίας του αρρώστου, για να κάνει την επιλογή της αγωγής. Γιατροί, όπως ισχυρίζεται, τον ασθενή κι όχι την ασθένεια. Δηλαδή σε μια ασθένεια που παρουσιάζουν τα ίδια συμπτώματα, αλλά διαφορετική ιδιοσυγκρασία, θα δοθεί διαφορετικό ομοιοπαθητικό κάθε περίπτωση.

Η Ομοιοπαθητική είναι μια μέθοδος που στην Ευρώπη εφαρμόζεται από και αρκετό χρόνο, αλλά στην Κύπριο είναι ακόμα άγνωστη.

Ευθύνη είναι αυτή που γίνεται αναζητούμε και καταγγίλναι, επιστημονικά, ασκήσεις που έχουν αποκτηθεί από την κλασική ιατρική. Όμως έρχεται και με σύγκριση με τους ομοιοπαθητικούς γιατρούς που κινούνται με κατανόηση τη νέα μέθοδο και θεωρούν τη δική τους μέθοδο σύγχρονη και ασφαλή.

Ο χρόνος θα δείξει ποιος έχει πειραχτεί το δικό.

ΥΓ Ένα από τα σημαντικά στοιχεία της ιατρικής στη Κύπριο είναι η ανεξέλεγκτη ηπαρειαμοποίηση της που τον αφαιρεί σχεδόν πλήρως τη προληπτική τη ιδιότητα και προκαλεί να φτωχά υφάρματα που πληθύνουν. Στις νεοεναλλακτικές μεθόδους που προσπαθούμε δεν υπάρχει καμιά εναλλακτικότητα σ' αυτό το επίπεδο, και είναι ιδιαίτερα ειδικό είναι του κοινού που θέλουμε να θεραπεύσουμε κι όχι την ασθένεια.

μεσαιωνικά ευρηματα στο ταχτακαλα

Στη διάρκεια της δέκατης αποστολής και θεμελίωση για το νέο μουσειακό στο Ταχτακαλά βρήκαν ορισμένα αρχαιολογικά ευρήματα της μεσαιωνικής εποχής (έως πίκρα, αντικειμενά ταρταμίδιο, ίχνη αποκατάστασης της εποχής κλπ). Οι βρήκτες ημετέροις στο γυμνάσιο. Οι τρύπες που ανοίγονται με ειδικό τρόπο για να είναι μικρές διαμέτρου και βελήθη πλάτος α' ύψους που επισημασθήκη από προχωρητές. Γενικά δεν είναι προκάθλη α' ανακαταστήματα τα προσώπια ο χώρος, ενώ είναι και χρησιμότητα για να δώσει λίγο το υπόλοιπο της μεσαιωνικής Διοκασίας, και και οι υπεύθυνοι οφείνουν να τη διακρίνουν α' ανακαταστήματα αρχαιολογικής αποδοτικότητα ερρήματα.

Σας επιστήμη ότι δεν αναφέρουμε τα γεγονότα που πίκρα για την ανοιχτή και πληκρημένη μας ήπια στο θέμα της ασφαλή και ανανεώσεως του Γηπύματος της ανέγερσης του μουσειακού Σ' αυτό θα επανέλθουμε όταν χημεί ο συνολικός κι ένα μήνα που, για να μιλούμε πλέον πιο συγκεκριμένα.

MY FRIEND TAVERN

4 Gregori Afxentiou Street
Tel. 473816 Ayios Dhometrios

- Νέο εστιατόριο το Σάββατο 2 Μαρτίου 1986.
- Φιλοδοξία μας να σας προσφέρουμε τη καλύτερη καφίνα.
- Δικές τιμές για πόρτο γάμου, βαπτισία,

ελευθερη εκφραση κυπρου

Ένας ποιητής ελεύθερος θύσασε γυνή ήμα το Γενάρη, η ελεύθερη Έκφραση Κύπρου. Κάποι σόντομα τη νεοπαλαιά της αρχική ελεύθερη με τη θεωρία έρνο του Ευάνθιο ο Νηλ, α' ήθη και από τη λεία.

Αισθητικά στη δημοκρατική διάθεση του έδωσαν την αγασία των ερευνητικών φαντασιών της θεωρίας εκόρπωση, των καλοσηκμένων ανάμεσα στη Σκύλλο και τη Χάρη 35η του γάμου τους από τη μια και το ανακόλουθο πολιτιστικό ενδιαφέροντος της κοινωνικής κοινότητας από την άλλη.

Αισθητικά ανά το άγι τους να διασώζοντο το έργο τους και να αναζητήσανε και να πράττουνε ήμραχα μια πορεία για το ελεύθερο θέατρο στο τόπο τους.

Ομολογώ ότι μαζί μ' αυτό σπρώχνω με υποκειμενικό τις πένες ημερησίως επιπλέον από τη διάκριση της ήση επιπέδου θεωρητική ημερίδας. Όμως

είναι ολήθιο ότι οριστές φορές η διαίωση παίρνει τα πράγματα πιο απεικνικά.

Ο δόρος που ελεύθερη θύσανε στη Κύπριο είναι ταχτικά βραχίαι. Οι ιθαυότερες επιβίωση είναι μικρές. Όμως η επιτυχία ημερήσια με τη πίκρα και τη δικαίωση ημερήσια με τη δικαίωση ηθική διάσταση. Εξ άλλου έχω την εντύπωση ότι αρχά αλλά υπερέκληση το θεωρητικό πράγμα απάνουν με πιο καλύτερη πίκρα.

Στην ελεύθερη Έκφραση συμμετέχουν οι Ανδρέας Βοσβίλειος, Ελένη Καρέλλα, Δημήτρης Σούτρος, Χριστόφορος Τσιγγαρίδης και Πουτελής Παπακωνσταντίνος. Τους κλήσεις κάποι α' ης λαϊκής σκευοθητή η Αυτοίς Χαιροδοξιάδης.

Τους πίκρα καλή πίκρα Κ.Α.

το μελκονιαν κινδυνευει

Κομ' ημερήσια ένα ήθη κοινότητα της δευδοκατομήνη έκτασης του βλαβερού πίκρα από το αρχαίο έχω ήθη κλάση ήθη ήθη Ε1 800.000 τον οικοπέδο. Η προγραμματική να γίνει το ίδιο με ένα μήνα της απόδοσης έκτασης ενώ το κτίριο που αρχαίο θα καταδοσύνουν για να είναι αναλλοίωτο ελεύθερα και μεγαλύτερα.

Τη αρχαία από τον φέρος γιορτή τη ημερήσια του είναι το πιο πίκρα και το πιο μεγάλο α' ένα το αρχαίο της Αρχαίας Διοκασίας.

Η κατεδότηση του ομοιοπαθητικού Αρχαίου και κοινότητα της Κύπριο από τον βλαβερού έκταση που το περιβάλλον η κατεδότηση του κοινότητας Φορημαμένης. Ταυτόχρονα όμως το κτίριο από είναι σημαντικό για την αρχιτεκτονική ιστορία της Διοκασίας και η ανακαταστήση έκταση που το περιβάλλον είναι από το δύο τρία τα σημαντικά της αρχαίας Διοκασίας.

Κάνουνε έθελος ότι μπορεί να πεταχτεί τμήμα τη Γημά μιας πόρτα του σπρώξη

Μην καταπατήσετε το Μετακινά.

εστιατόριο - ταβέρνα
το αρχοντικό

Λαϊκή γαστρονομία - τηλ. 450080

Μπουραρία το «καπηλειό»

Λαϊκή γαστρονομία - τηλ. 450080

- Συνα περιβάλλον κοντά στη παραδοσιακή τραγούδι.
- Συνακτη μουσική με τη Τραγούδι στο μουσικό και το Άγρο στη «θήρα»
- Ανεκγόμενα μεζέδες καπηλειού.
- Οι πιο χαμηλές τιμές μπουραρίας χωρίς κτηνή υπερτίμηση για τη μουσική.
- Το μεσημέριο προσφέρουμε πρότυπη παραδοσιακή κουζίνα σε τιμές μπουραρίας.
- Το βράδυ μπορείτε να απολαύσετε όλη τη σειρά κυπριακών μεζεδών (MEZE) (ΕΚΚΑ ήμας) α' ένα ήθη περιβάλλον. Τηλ. 450080 το άτομο.

... ΕΚΤΟΣ
ΚΑΙ ΕΠΙ
ΤΑ ΑΥΤΑ

Τα συνθήματα που χρησιμοποιήθηκαν σε πλακάτ και αναρτήθηκαν στο χώρο των κτισμάτων:

- Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΝΑ ΣΕΒΑΣΤΕΙ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗ
- ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΙΣ
- ΑΣΕΒΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ × ΑΣΕΒΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ
- ΘΕΛΟΥΜΕ ΕΡΓΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΧΙ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
- ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ
- Ο ΣΤΡΟΒΟΛΟΣ ΑΠΑΙΤΕΙ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ
- ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΔΩΣΕ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΜΑΣ
- ΑΠΑΙΤΟΥΜΕ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
- Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΑΝΗΚΕΙ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

ΟΙ ΑΞΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΙΚΟΥ ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΝΙΚΗΣΑΝ ΤΙΣ ΜΠΟΥΛΤΟΖΕΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Με έστω μικρή αλλά αποφασιστική κινητοποίηση η καρδιά του Στροβόλου συνεχίζει να κτυπά με έντονη ταχυπαλμία μετά την απόπειρα ξεριζωμού της. Οι

Για μια ακόμη φορά βρεθήκαμε αντιμέτωποι με το πρόβλημα της κατεδάφισης αξιόλογων κτισμάτων της αρχιτεκτονικής μας παράδοσης. Αυτή τη φορά βέβαια δεν ήταν στην Λευκωσία, αλλά σε ένα από τα προάστια της, το Στρόβολο. Η Αλλαγή της τοποθεσίας, δεν αλλάζει τη σημασία και το νόημα του γεγονότος. Το πρόβλημα παραμένει το ίδιο και συνοψίζεται στα εξής: Από τη μια έλλειψη εκτίμησης αν όχι περιφρόνησης από το πλατύ κοινό της αξίας των κτισμάτων της αρχιτεκτονικής μας παράδοσης και από την άλλη επιθυμία των ιδιοκτητών για κερδοσκοπία και εμπορική εκμετάλλευση του χώρου, εφ' όσον στη συγκεκριμένη περίπτωση προβλεπόταν να ανεγερθεί πενταόροφη πολυκατοικία με μαγαζιά στο ισόγειο και διαμερίσματα

άνωθεν.

Εδώ μπαίνει και το ερώτημα, αν αυτός που ανάλαβε την αρχιτεκτονική μελέτη της πολυκατοικίας, έθιξε καθόλου το θέμα της ζημιάς που θα προκαλούσε η εξαφάνιση αυτών των κτισμάτων και αν προσπάθησε καθόλου να πείσει τους ιδιοκτήτες να συντηρήσουν και να αξιοποιήσουν τις υπάρχουσες οικοδομές, προσφέροντας στην κοινότητα ένα χώρο ταύτισης και μνήμης. Γιατί ποιο ρόλο παίζουν τελικά οι αρχιτέκτονες ή όσοι άλλοι κάθονται σήμερα αρχιτεκτονικές μελέτες, αν δεν προσπαθούν να μεταφέρουν αυτά τα μηνύματα στον κόσμο, που δεν είχε ποτέ το ερέθισμα και την ευκαιρία να προβληματιστεί και να εκτιμήσει αυτές τις αξίες. Φυσικά αντιλαμβανόμαστε ότι εκεί που μετρούν η «αποδοτική επένδυση, τα ενοίκια και οι υπεραξίες»*,

μπουλτόζες ηττήθηκαν και τα όμορφα κτίσματα είναι εκεί περιμένοντας τώρα χέρια για τη συντήρηση και επανένταξη τους στη ζωή της κοινότητας.

αυτές οι «άλλες» αξίες δεν έχουν και πολύ θέση. Εντούτοις η προσπάθεια πρέπει να γίνεται.

Όπως φαίνεται όμως, κι αν έγινε αυτή η προσπάθεια, δεν είχε αποτέλεσμα, γι' αυτό η μανία κατεδάφισης τη φορά αυτή απείλησε ένα ολόκληρο συγκρότημα από τις παλαιότερες και πιο σημαντικές οικοδομές, που διατηρούνται ακόμα στην καρδιά του Στροβόλου, δίπλα από την εκκλησία της Χρυσελεούσας.

Οι οικοδομές αυτές βέβαια εγκαταλελειμένες εδώ και χρόνια από τους ιδιοκτήτες τους και απολαμβάνοντας τη γενική περιφρόνηση των ανθρώπων της περιοχής, δίνουν σήμερα πραγματικά την εικόνα ερειπίων. Περιτριγυρισμένα από τα σκουπίδια και τη σαβούρα που αφήνει ο καθένας και χρησιμοποιούμενες σαν δημόσια ουρητή-

ρια αποτελούν μέχρι σήμερα εστία μόλυνσης και μικροβίων για τους γύρω κατοίκους.

Μόνο κάποιοι ηλικιωμένοι πια γείτονες, που διατηρούν ακόμα μνήμες από τη παλιά δόξα των αρχοντικών αυτών εκδήλωσαν έντονα τη συγκίνησή τους μπροστά στην εξαφάνιση των θαυμάσιων αυτών τεκμηρίων της παράδοσης μας και μας πρόσφεραν πρόθυμα πληροφορίες για την ιστορία τους.

Φυσικά αν τις απομονώσει κάποιος από το γύρω «περιβάλλον» και παρατηρήσει την ουσία που κρύβεται πίσω από όλη αυτή τη βρωμιά δεν θα αργήσει να αντιληφθεί ότι πρόκειται για εξέχοντα δείγματα δημιουργίας των λαϊκών μας μαστόρων, που με τη συσσωρευμένη σοφία και εμπειρία τόσων αιώνων μπόρεσαν να κατασκευάσουν πραγματικά αριστουργήμα-

τα. Αριστουργήματα, που ακόμα και η σύγχρονη αρχιτεκτονική, κυρίως στην Κύπρο, παρ' όλα τα μέσα και την τεχνολογία που διαθέτει σε λιγοστές ευτυχίες στιγμές μπόρεσε να μας επιδείξει. Βέβαια το γεγονός αυτό δεν είναι ανεξήγητο. Οι βαθύτερες του αιτίες βρίσκονται ακριβώς στη έλλειψη υπεύθυνης και επιστημονικής έρευνας και μελέτης αυτής της παράδοσης, που έχει να μας δώσει τόσες πληροφορίες για τη σωστή ένταξη του οικοδομήματος στο περιβάλλον, για την αξιοποίηση των φυσικών παράμετρων (ήλιος, φως, αέρας, βλάστηση), όπως και για τον τρόπο που το κτίσμα μπορεί να εξυπηρετήσει τις ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ανάγκες του ανθρώπου. Ανάγκες που τόσο έχει παραμελήσει ο «σύγχρονος» μας πολιτισμός με την ισοπέδωση της ανθρώπινης ύπαρξης, την εμπορευματοποίηση και τον καταναλωτισμό.

Η τραγική ειρωνία σ' αυτή την περίπτωση είναι ότι η κινητήριος δύναμη της επικείμενης καταστροφής δεν είναι ούτε κάποιος ιδιώτης, ούτε καμιά κερδοσκοπική επιχείρηση, αλλά η ίδια η εκκλησία. Ένας οργανισμός που θάπρεπε να χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα που αφορούν τις ανθρώπινες αξίες και να είναι πρωτοπόρος σε κοινωφελή και όχι κερδοσκοπικά έργα. Φυσικά η πραγματικότητα μας έχει επιδείξει επανειλημμένα περιπτώσεις στις οποίες η εκκλησία έδρασε με τον ίδιο τρόπο, γι' αυτό και το γεγονός δεν μας εκπλήσσει. Και μάλιστα προχωρά στην πραγματοποίηση των σχεδίων της, παρ' όλη την αντίδραση πολλών φορέων, που αντιπροσωπεύουν ειδικούς στο θέμα και που εκφράζουν υπεύθυνες απόψεις για την αξία των συγκεκριμένων κτισμάτων.

Δυστυχώς ή ευτυχώς στην περίπτωση αυτή αποδείχτηκε και η αδυναμία των διοικητικών μέσων, που με τη γραφειοκρατία που τα διέπει, και με επανειλημμένα λάθη και αργοπορίες ήταν αδύνατο να αντιδράσουν.

Τέτοια λάθη ήταν και η αρχή η έκδοση οικοδομικής άδειας από το Συμβούλιο Βελτιώσεως Στροβόλου και στη συνέχεια από τον έπαρχο, χωρίς την ενημέρωση του

τμήματος αρχαιοτήτων και παρ' όλη την αντίδραση της τοπικής εφημερίδας «Στρόβολος», που ήταν η μόνη που πρόβαλε το θέμα από τον Φεβρουάριο του '85. Στη συνέχεια, ενώ εδώ και δυο μήνες το Συμβούλιο Βελτιώσεως αναγνωρίζοντας το λάθος του, κάλεσε το τμήμα αρχαιοτήτων να δει τα κτίρια και ενώ οι ειδικοί τα έκριναν άξια διατήρησης, δεν προχώρησαν τη διαδικασία ανακήρυξης τους σε αρχαία μνημεία Β

πίνακος, πράγμα που θα μπορούσε σήμερα να σταματήσει την προσπάθειά εξαφάνισής τους. Έτσι φτάσαμε σε σχεδόν προτετελεσμένα γεγονότα και το μόνο που μπορούσε να σώσει την κατάσταση ήταν η άμεση αντίδραση των κατοίκων και η περιφρούρηση των κτιρίων, έτσι ώστε να εμποδιστεί η κατεδάφιση και να αναγκαστούν οι αρμόδιοι φορείς να αντιδράσουν.

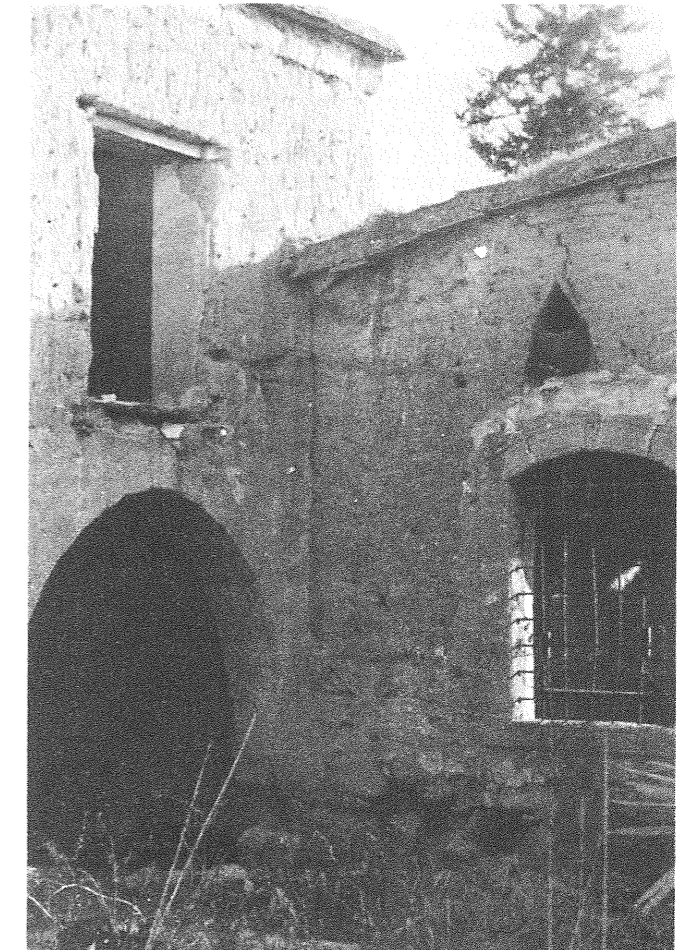
Και πραγματικά με τη θέληση και κινητοποίηση ελάχιστων ανθρώπων που έβγαλαν φυλλάδια, ενημέρωσαν τον κόσμο για το θέμα, μάζεψαν υπογραφές κλπ αποτράπηκε η καταστροφή. Σ' αυτό βοήθησε αρκετά και η δημοσιότητα και η προβολή από τον ημερήσιο τύπο, που έδειξε αρκετή ευαισθησία στο θέμα.

Στη συνέχεια, ίσως και λόγω επικείμενων δημοτικών εκλογών μετά το δημοψήφισμα για τους δήμους, το Συμβούλιο Βελτιώσεως Στροβόλου, εκδήλωσε την επιθυμία να αγοράσει τα κτί-

για αυτά από την εκκλησία, και να τα χρησιμοποιήσει για πολιτιστικό κέντρο. Αυτή τη στιγμή γίνεται «διαπραγμάτευση» ανάμεσα στον Αρχιεπίσκοπο και το Συμβούλιο Βελτιώσεως για το ΠΟΣΟΝ με το οποίο θα αγοραστούν αυτά τα κτίρια και θα γίνει η διαβίβαση της ιδιοκτησίας. Εν τω μεταξύ με τη δημοσιό-

τητα και την τροπή που πήραν δεν θα μας παραξένευε καθόλου αν ακόμα και η ίδια η εκκλησία και η εκκλησιαστική επιτροπή, που ήταν οι αίτιοι της όλης κατάστασης, εκδηλώσουν το ενδιαφέρον για τη συντήρηση και αξιοποίηση των κτιρίων αυτών για να αποκαταστήσουν το «θιγμένο» τους γότρο.

μαρινα τυμβίου

ενας δρομος που πεθαινει;

Η Ισαακίου Κομνηνού ορι-
οθετεί τη δυτική πλευρά της
Αρχιεπισκοπής ως ένα ση-
μείο, και μετά κατευθύνεται
δυτικά προς τη πλευρά του
παλιού δημαρχείου. Η πρώτη
εντύπωση όπως έρχεται από
το παλιό δημαρχείο είναι εν-
τύπωση φθοράς. Αργόσχολα
μαγαζάκια ή βιοτεχνίες με
τους ιδιοκτήτες να τα κου-
βεντιάζουν ή να ρυθμίζουν
τη κυκλοφορία τις ώρες της
αιχμής. Ανάμεσα τους όμως
και μερικά μαγαζιά που δου-
λεύουν γιατί εξακολουθούν
να είναι απαραίτητα.

Η δεύτερη εντύπωση έρχε-
ται από τη πλευρά της Αρχι-
επισκοπής που ξεμπούκαρε
τελευταία με τις νέες πτέρυ-
γες της, επιβλητικά κι αμετά-
κλητα, εξαφανίζοντας μια
σειρά μαγαζάκια ενώ το πα-
λιό κτίριο του γυμνασίου του
'Αη Γιάννη είναι τώρα ένας
ωραίος πεζουλόχτιστος κή-
πος. Αυτή η δεύτερη εντύ-
πωση προδίδει με βεβαιότητα
το επερχόμενο μέλλον.

Αντίθετα ανάμεσα στους
βιοτέχνες και μαγαζατοπούς
επικρατεί ένα αίσθημα ανα-
σφάλειας και απογοήτευσης.

Ο κύριος Δημήτρης ο μη-
χανικός μοτόρων: «Εφόσον ο
Αρχιεπίσκοπος μας δηλώνει
κάθε μέρα ότι έχει ελλείμμα-
τα ο άνθρωπος, που βρίσκει
τα λεφτά να κάμνει όλην αυ-
τήν την επέχταση. Ο Κυρια-
κίδης θέλει να μας βγάλει
έξω που τα μαγαζιά και να κά-
μει ριζικές μεταρρυθμίσεις,
δηλαδή σουβενίρ-σιοπ. Εσύ
νομίζεις ότι είναι κακό να
υπάρχουν τα μαγαζιά μας
εδώ; Προκαλούν οποιοδήπο-
τε κακό στους τουρίστες ή σ'
οποιοδήποτε άλλο; Τόσα
χρόνια ποιος εκράτησε τη
περιοχή εδώ ζωντανή! Γιατί
τώρα να μας κλωτσούν με
αυτόν τον απάνθρωπον τρό-
πο»

Από την άλλη πλευρά της
Ισαακίου Κομνηνού το πρό-
βλημα μπαίνει διαφορετικά.
«Η αναρχία της κυβέρνησης
επέθανε μας» δηλώνει ο κύ-
ριος Ανδρέας ο επιπλοποιός.
«Σιγά- σιγά εθκίωξαν τα πα-
ραπάνω λεωφορεία αποτέ-
λεσμα το παζάρι έσβησε.
Πριν είχα 5-6 εργάτες, τώρα

είμαι μόνος μου κι' ούτε με-
ροκάματον εν ιφκάλω. Πριν
σε τούτο το δρόμο ήταν ο
Ορεινός με τις πογιές, δυο
κηροποιεία, ο προφυλαχτι-
κός σταθμός, ο Πέτρος Ηρα-
κλέους με τις κασέττες του,
στο εστιατόριο έκαμνες ουρά
για να φάεις, τωρά ούτε μου-
για σχεδόν δε πατά. Εμένα
εκρούσαν μου το μαγαζί μου
το 63, το 74 επάν με οι πρα-
ξικοπηματίες τζ' ύστερα οι
Τούρτσιοι. Έκαμα αιχμάλω-
τος στα Άδανα και την Ατιά-
μα όπου υπόφερα πολλά.
Τώρα οι δουλειές μου σβή-
νουν με μαθηματική ακρί-
βεια. Ειδικά από το 81 και με-
τά οι δουλειές μου είναι χά-
λια. Το 85 ήταν δραματικό.
Ταυτόχρονα οι φόροι, οι κοι-
νωνικές ασφαλίσεις, τα έξο-
δα όλα μεγαλώνουν. Είναι
απελπιστική η κατάσταση.
Το λάθος ήταν που εν έφηνα
το 74 στο εξωτερικό».

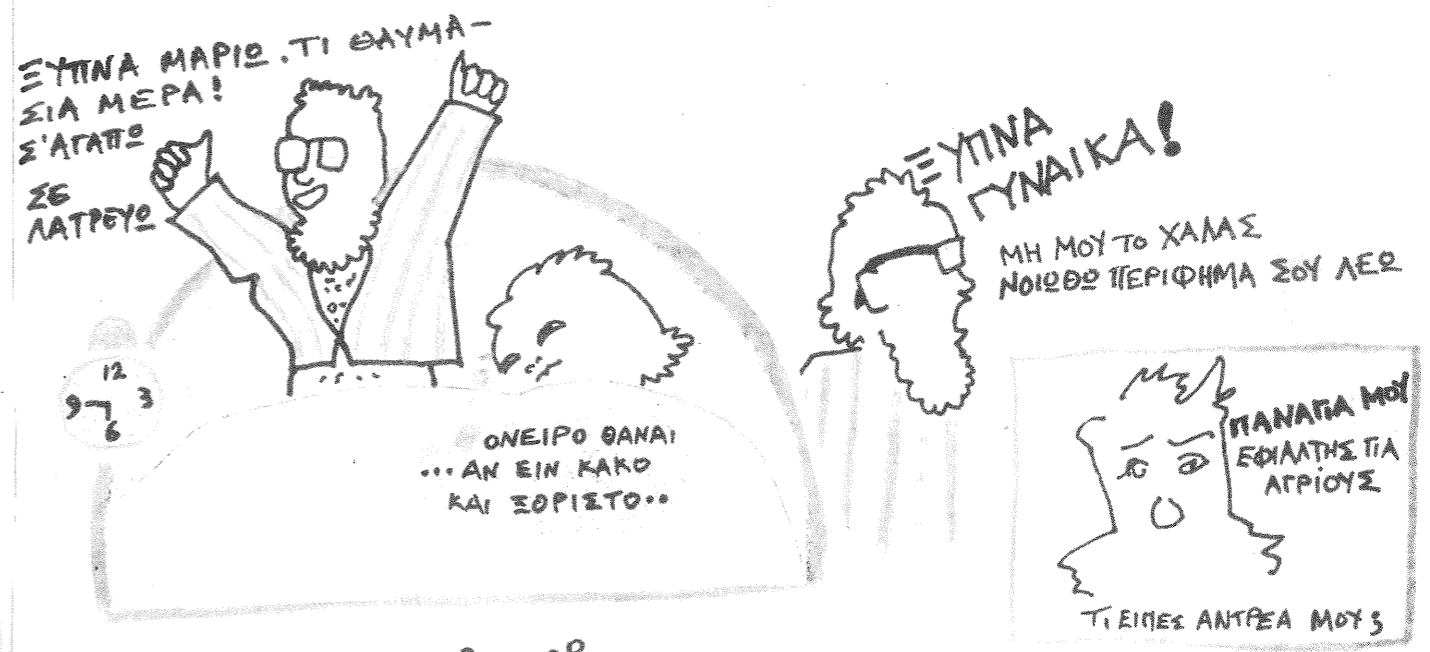
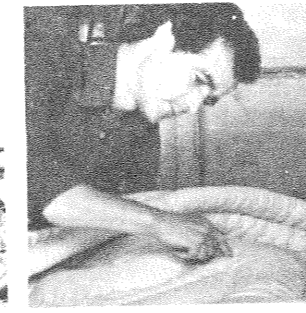
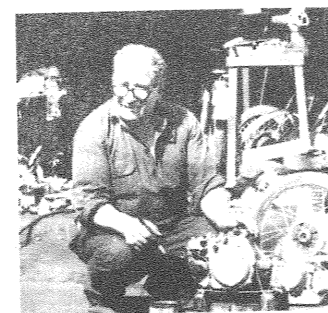
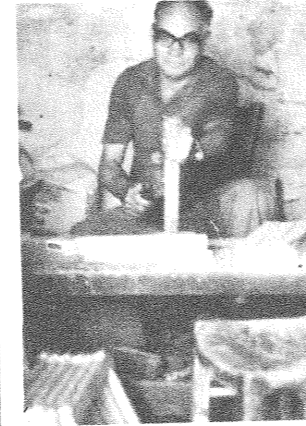
Ο παπλωματάς δηλώνει
κάπως πιο ευχαριστημένος.
Ακόμα ο κόσμος γυρεύει
παπλώματα με παμπάτζι. Οι
μεγάλες φτώχειες έρχονται
το καλοκαίρι. Ο μάστρε-
Παντελής που πουλά τζάμια,
υπερήλικας πια και τρεις φο-
ρές πρόσφυγας τη βγάξει στο
τάβλι και τη λακάδα και το
φιλοσοφά όπως μπορεί. Πιο
πίσω ο καρεκλάς περιμένει
τη σίνταξη του.

Ο Γιώργος ο μάειρας έχει
τα πιο πολλά όνειρα για τη
περιοχή. Φαντάζεται συντη-
ρημένα σπίτια και πεζόδρο-
μους καλοφτιαγμένους και
ελπίζει ότι όλ' αυτά είναι
απολύτως πραγματοποιήσι-
μα.

Στο διπλανό μαγαζί ο με-
ταφορέας Α. Κουρτελλάρης
πιο πολύ απ' όλους. «Εκλεί-
σαμε όπου τζ' αν είσαι» λέει
αλλά και τώρα «που είμαστε
ανοιχτοί το ίδιο πράμα έν».

Φαίνεται ότι τα μεγάλα
προβλήματα του δρόμου αυ-
τού, απορρέουν από την έλ-
λειψη ολοκληρωμένης πολι-
τικής. Π.χ. ο μεγάλος αρι-
θμός λεωφορείων στο κέντρο
της παλιάς πόλης προκαλού-
σε συμφόρηση οχληρία και

μόλυνση. Πλατύτεροι δρόμοι
ή μεγαλύτεροι χώροι στά-
θμευσης είναι δύσκολο να
γίνουν. Η αφαίρεση όμως
των λεωφορείων αφήνει τους
μαγαζάτορες ξεκρέμαστους
κι' ο καθένας φακκά της
κελλές του. Όσοι έχουν
μεγαλύτερη χρηματική ευχέ-
ρεια μεταφέρονται στα γρή-
γορα στα νέα εμπορικά ση-
μεία. Οι άλλοι υφίστανται μια
συνεχή πορεία φθοράς, χω-
ρίς δυνατότητες αντίστασης.

Το ΔΙΔΑΓΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΣ ΤΟ ΕΙΠΕ Ο ΣΟΦΟΣ ΑΝΔΡΑΣ
**ΞΥΠΝΑ
ΓΥΝΑΙΚΑ...**

κυριακού χαραλαμπιδή

Πάρκο σύγχρονης τέχνης μια εικονογραφηση

«Γιατί η γλυπτική είναι, παραδοσιακά, η φωνή της σιωπής; Εάν η γλυπτική βρίσκεται στα σύνορα όρασης-ήχου, αυτό μήπως σημαίνει ότι πέρα από τα σύνορα είναι η γραφή και η αρχιτεκτονική και ο εγκλεισμένος εικονογραφικός χώρος; Με μια λέξη: πρέπει η πυρηνική εποχή να **εκπολιτίσει** αυτές τις πρωτόγονες διαστάσεις απ' όπου εξήλθαμε διαμέσου της γραφής και της οπτικής οργάνωσης της εμπειρίας; Μπορεί κάτι τέτοιο να πραγματοποιηθεί χωρίς να καταστραφούν τα πρωτόγονα και πολιτισμένα επιτεύγματα;»

Ο Μάρσαλ Μακ Λουαν, που διερεύνησε τις σχέσεις των μέσων μαζικής επικοινωνίας, έθεσε μια σειρά από ερωτήματα που μας τοποθετούν μπροστά στο πρόβλημα. Το πρόβλημα δεν είναι μονάχα αυτό που υπάρχει, και είναι σ' όλους **ορατό**, αλλά και αυτό που μπορεί να δημιουργηθεί και στη συνέχεια ν' ανιχνευθεί με τη διαδικασία πολύπλοκων σχέσεων.

Ξεκινώ από το δεδομένο της Τάφρου των τειχών της Λευκωσίας (το ορατό δηλαδή σημείο) και θα προσπαθήσω, θέτοντας κι εγώ με τη σειρά μου μερικά ερωτήματα, να **καταλάβω** τι είναι εκείνο που ζητώ. (Αυτό εξάλλου είναι το **πρωταρχικό** ερώτημα).

Όταν λέμε Πάρκο Σύγχρονης Τέχνης — που είναι το πρώτο ζητούμενο για την Τάφρο — δεν πιστεύω να εννοούμε κάποιο χώρο στάθμευσης γλυπτών αντικειμένων. Άσχετα προς την αξία του έργου τέχνης και τη δυνατότητα για καλλιτεχνική έκφραση που προσφέρει ο Δήμος Λευκωσίας, το ερώτημα παραμένει: πως εννοούμε και πως αντιμετωπίζουμε ένα Πάρκο Σύγχρονης Τέχνης;

Το επόμενο ερώτημα είναι: μήπως κάθε Πάρκο έχει τη δικιά του αισθητική, τη δικιά του αναγνώριση, τη δικιά του αλήθεια; Ποια πρέπει να είναι η αλήθεια του δικού μας συγκεκριμένου Πάρκου; Εν σχέσει προς ποιους συντελεστές πρέπει να λειτουργεί; Πόσο οι συντελεστές αυτοί προβληματίσαν τις αρμόδιες υπηρεσίες; Ποιες είναι οι αρμόδιες υπηρεσίες και ποιοι συμμετέχουν; Ποιοι ειδικοί απεφάσισαν, με ποια κριτήρια έγινε η επιλογή, με βάση ποιο στόχο;

Τα ερωτήματα αυτά δεν έχουν πρόθεση για καταλογισμό ευθυνών, απλώς προϋποθέτουν ευθύνες — είναι ερωτήματα που επαναφέρουν την τάξη. Για να υπενθυμίζουν ακριβώς ότι πρέπει να τίθενται στην αρχή ενός εγχειρήματος και όχι στο τέλος. Πριν από την πράξη και όχι ύστερα από αυτή. Τούτο εξάλλου ισχύει ως βασικός κανόνας για κάθε μορφή τέχνης με μεγάλη πνοή: «Πρώτα ο νους να συλλάβει κι ύστερα η καρδιά να θερμάνει εκείνο που ο νους συνέλα-

βε». Κάπως έτσι το λέει ο Διονύσιος Σολωμός.

Δεν χωρεί αμφιβολία, αν κρίνει κανένας από το συνοδευτικό πρόγραμμα των εγκαινίων του Πάρκου, πως έγινε πολλή προεργασία και υπήρξε σοβαρός προβληματισμός. Αλλά θα πρέπει ν' αλλάξουμε τότε τη φύση του ερωτήματος. Δηλαδή θα πρέπει ν' αναρωτηθούμε ποιες **θεωρητικές επιλογές** γίνηκαν αποδεκτές και τι είναι στο τέλος η **θεωρία**; Μήπως είναι ριζωμένη σε ρυθμούς παραδοσιακής σκέψης ή μήπως συγχρονίζεται με νέες αισθητικές αντιλήψεις και εκφραστικές δυνάμεις; Αν γίνεται το δεύτερο, τότε ασφαλώς η θεωρία έλκεται, προκαλείται και τελικά απορροφάται από τη νέα γλώσσα, τις νέες μορφές επικοινωνίας, το νέο μοντέλο δομής του κόσμου και φυσικά προσαρμόζεται στο ρυθμό αυτής της νέας οπτικής αντίληψης.

Δεν είναι κακό να γίνεται αυτό, μάλ-

λον θα έλεγα είναι αναγκαίο («τις νέες τέχνες συνήθως τις συλλαμβάνουν άνθρωποι καινούριοι», λέει ο Gimpel) αλλά θα πρέπει να δηλωθεί από την αρχή: Είμαστε αυτοί και επιλέγουμε αυτοί! Γιατί να χρειάζονται συναισθηματικές προκαλήψεις, φιλολογικά και τεχνοκριτικά επιχειρήματα, που να πλέκονται με παλαιά στοιχεία ανάμιχτα με καινούρια πάνω σε μια βάση που να ικανοποιεί **θεωρητικά** όλους; Εκτός κι αν η σύγχυση εμπεριέχεται στην ίδια τη δομή της θεωρίας, η οποία προσαθεί να προσαρμοστεί και να συμβιβαστεί τα πράγματα.

Ύστερα είναι και το άλλο: η ανάγκη για σύγχρονη καλλιτεχνική έκφραση, εντός συγκεκριμένου χώρου, εγείρει το ερώτημα της σχέσης του χώρου με το έργο, του χρόνου με το έργο και του έργου με τα δυο αυτά μαζί, δηλαδή το χώρο και το χρόνο. Γεννιούνται τώρα νέα ερωτήματα: Ποια είναι η σχέση Ιστορίας

και Γεωγραφίας, η σχέση των ιστορικών συνθηκών και των γεωγραφικών συντεταγμένων ενός χώρου; Ως ποιο βαθμό τα έργα που θα τοποθετήσουμε μέσα στην Ιστορία και τη Γεωγραφία μας μπορούν να λειτουργούν και σε ποιο επίπεδο; Φυσικά η απάντηση βρίσκεται συχνά στο ίδιο το έργο, που λειτουργεί ουσιαστικά σε σχέση προς τον εαυτό του (ως εντέλεια και αξία), μα πάλι εφόσον **επιλέγω, διαμόρφωση** του χώρου και της ιστορίας κάνω, τι προεκτάσεις δίνω, ποια πολιτική πράξη ενεργώ;

Η απάντηση βρίσκεται στο πρόγραμμα των εγκαινίων. Εκεί υπάρχουν όλα τα αναγκαία επιχειρήματα. Και πάλι ερωτώ: Μήπως τα επιχειρήματα θα πρέπει ν' αντληθούν από τα ίδια τα έργα, που θα δικαιώνονται στο βαθμό που προχωρούν τη Γεωγραφία (τείχη) και την Ιστορία (τουρκικά φυλάκια σε απόσταση 300 μέτρων) σε ένα άλλο επίπεδο, έτσι που να λειτουργούν **επαναστατικά**;

Στο σημείο αυτό η επαναστατικότητα δεν βρίσκεται στη μορφή, στην ομορφιά της σύλληψης και της εκτέλεσης του έργου όσο στη σχέση του προς το θεατή. Το αισθητικό αποτέλεσμα ως αποτέλεσμα της διεργασίας του έργου τέχνης στη συνείδηση του πολίτη. Πέρα λοιπόν από την επιλογή του έργου, έχουμε και την επιλογή του πολίτη — επιλέγουμε δηλαδή την **αγωγή** που θα τον διαμορφώσει. Είναι κάτι με το οποίο πιστεύω θα συμφωνούν — και μας έχουν δώσει πειστικές ενδείξεις — οι καλλιτέχνες του Πάρκου Σύγχρονης Τέχνης. Αλλά το πρόβλημα είναι αλλού: Ως ποιο σημείο επιτυγχάνουμε αυτή την οργανική συμμετοχή του κοινού; τον συνδυασμό Ιστορίας, Γεωγραφίας και Τέχνης; Εδώ τίγονται θέματα ουσίας της τέχνης και όχι τεχνικά ή μορφικά προβλήματά της. Δε συζητώ για τα έργα ως καλλιτεχνήματα, δεν είναι αυτός ο στόχος μου. Ούτε και κρίνω το γεγονός ότι φθείρονται από το χρόνο και χάνουν έτσι πολύ από το αρχικό τους φεγγόβολο και το λόγο της ύπαρξης. Ίσως η φύση — το χορτάρι — ενωθεί με τα έργα κάποια στιγμή με τον τρόπο που εκείνη ξέρει*.

*** Θα ήταν άδικο να μην πιστώναμε τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου Λευκωσίας με τον ενθουσιασμό, το νεωτερικό πνεύμα γραφής και την πίστη τους σε νέους καλλιτέχνες. Δεν παραβλέπω το γεγονός ότι δόθηκε η ευκαιρία για καλλιτεχνική έκφραση σε μερικούς δημιουργούς και ότι, χάρη στις αρνητικές κριτικές που γραφτήκανε για το Πάρκο, προχωρούμε προς ένα βαθύτερο προβληματισμό γύρω από το χώρο και την ιστορία μας. Έτσι και η τέχνη ταραζεται και δε λιμνάζει. Αυτό ίσως είναι και το θετικό στοιχείο. Παρόλα αυτά, καθώς κοιτάζω από το δρόμο την Τάφρο και το Τείχος να υψώνεται, ζυγιάζω την έννοια της «αξιοποίησης» και νιώθω το Τείχος σαν ένα δράκο ανίκητο από το χρόνο και από τους ανθρώπους.**

βιασμος ...

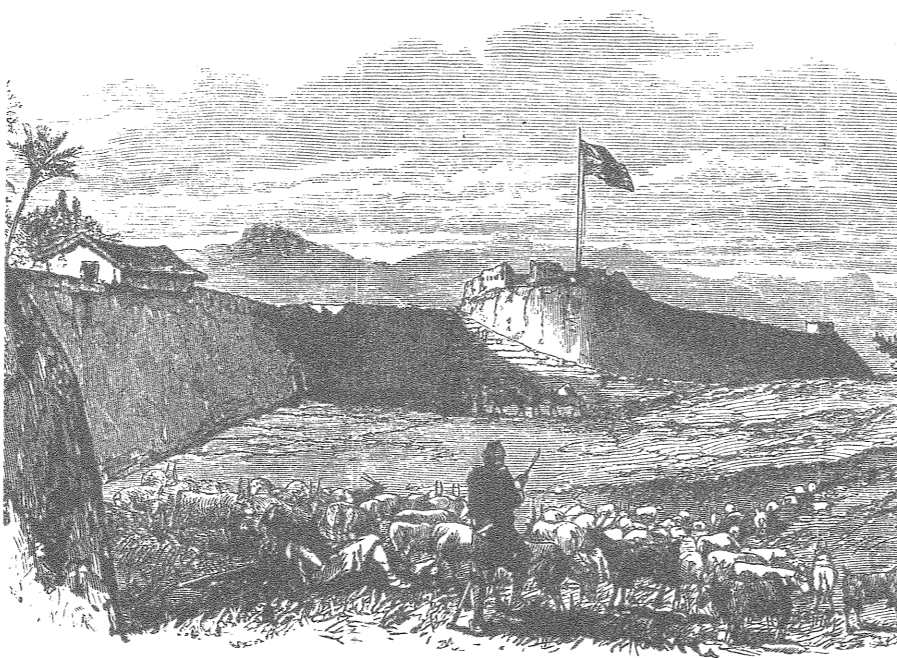
... του χώρου, της ιστορίας, της παράδοσης. Με τσιμεντόπλακες κι' ασφαλτικό. Στην οδό Χατζηγεωργάκη, δίπλα ακριβώς απ' το ομώνυμο αρχοντικό που ανακαινίζεται σαν στοιχείο μοναδικό της ιστορικής μας παράδοσης, σ' ένα στενάκι που θα έπρεπε πρώτο να περιληφθεί στους πεζόδρομους.

Αναρωτιέται κανείς ποια η χρήση της τσιμεντόπλακας στη θέση του πεζοδρομίου και ποια η αναγκαιότητα της ασφάλτου στο δρόμο. Μήπως είναι τέτοια η κυκλοφοριακή ροή σ' ένα δρομάκι δικαιώνονται στο βαθμό που προχωρούν τη Γεωγραφία (τείχη) και την Ιστορία (τουρκικά φυλάκια σε απόσταση 300 μέτρων) σε ένα άλλο επίπεδο, έτσι που να λειτουργούν επαναστατικά; Στο σημείο αυτό η επαναστατικότητα δεν βρίσκεται στη μορφή, στην ομορφιά της σύλληψης και της εκτέλεσης του έργου όσο στη σχέση του προς το θεατή. Το αισθητικό αποτέλεσμα ως αποτέλεσμα της διεργασίας του έργου τέχνης στη συνείδηση του πολίτη. Πέρα λοιπόν από την επιλογή του έργου, έχουμε και την επιλογή του πολίτη — επιλέγουμε δηλαδή την αγωγή που θα τον διαμορφώσει. Είναι κάτι με το οποίο πιστεύω θα συμφωνούν — και μας έχουν δώσει πειστικές ενδείξεις — οι καλλιτέχνες του Πάρκου Σύγχρονης Τέχνης. Αλλά το πρόβλημα είναι αλλού: Ως ποιο σημείο επιτυγχάνουμε αυτή την οργανική συμμετοχή του κοινού; τον συνδυασμό Ιστορίας, Γεωγραφίας και Τέχνης; Εδώ τίγονται θέματα ουσίας της τέχνης και όχι τεχνικά ή μορφικά προβλήματά της. Δε συζητώ για τα έργα ως καλλιτεχνήματα, δεν είναι αυτός ο στόχος μου. Ούτε και κρίνω το γεγονός ότι φθείρονται από το χρόνο και χάνουν έτσι πολύ από το αρχικό τους φεγγόβολο και το λόγο της ύπαρξης. Ίσως η φύση — το χορτάρι — ενωθεί με τα έργα κάποια στιγμή με τον τρόπο που εκείνη ξέρει*.

Αναρωτιέται κανείς ποια η χρήση της τσιμεντόπλακας στη θέση του πεζοδρομίου και ποια η αναγκαιότητα της ασφάλτου στο δρόμο. Μήπως είναι τέτοια η κυκλοφοριακή ροή σ' ένα δρομάκι δικαιώνονται στο βαθμό που προχωρούν τη Γεωγραφία (τείχη) και την Ιστορία (τουρκικά φυλάκια σε απόσταση 300 μέτρων) σε ένα άλλο επίπεδο, έτσι που να λειτουργούν επαναστατικά; Στο σημείο αυτό η επαναστατικότητα δεν βρίσκεται στη μορφή, στην ομορφιά της σύλληψης και της εκτέλεσης του έργου όσο στη σχέση του προς το θεατή. Το αισθητικό αποτέλεσμα ως αποτέλεσμα της διεργασίας του έργου τέχνης στη συνείδηση του πολίτη. Πέρα λοιπόν από την επιλογή του έργου, έχουμε και την επιλογή του πολίτη — επιλέγουμε δηλαδή την αγωγή που θα τον διαμορφώσει. Είναι κάτι με το οποίο πιστεύω θα συμφωνούν — και μας έχουν δώσει πειστικές ενδείξεις — οι καλλιτέχνες του Πάρκου Σύγχρονης Τέχνης. Αλλά το πρόβλημα είναι αλλού: Ως ποιο σημείο επιτυγχάνουμε αυτή την οργανική συμμετοχή του κοινού; τον συνδυασμό Ιστορίας, Γεωγραφίας και Τέχνης; Εδώ τίγονται θέματα ουσίας της τέχνης και όχι τεχνικά ή μορφικά προβλήματά της. Δε συζητώ για τα έργα ως καλλιτεχνήματα, δεν είναι αυτός ο στόχος μου. Ούτε και κρίνω το γεγονός ότι φθείρονται από το χρόνο και χάνουν έτσι πολύ από το αρχικό τους φεγγόβολο και το λόγο της ύπαρξης. Ίσως η φύση — το χορτάρι — ενωθεί με τα έργα κάποια στιγμή με τον τρόπο που εκείνη ξέρει*.

Άμεσα αναφύεται τέλος το θέμα της περιβαλλοντικής πολιτικής για την οποία γίνεται θόρυβος και φασαρία και τονίζεται η άποψη πως τίποτε δε μπορεί να ειπωθεί σαν μόνονα παρά μόνο σε σχέση μ' ένα ευρύτερο σύνολο που το περιβάλλει και που με τη σειρά του εντάσσεται σε κάποιο άλλο πιο ευρύ και προχωρεί η διεύρυνση κι απλώνει, για να περάσει στη σφαίρα του σύμπαντος όπου και στέλλει κάθε μια δόνηση απ' το σύνολο της ύπαρξης του. Κάθε παράφωνη επέμβαση, ταραζει τη δονητική αρμονία και προκαλεί ανάλογες αντιδράσεις, σ' όλη την έκταση των πραγμάτων. Αντίθετα, η θετική παρέμβαση που γίνεται με διακριτικότητα και σύμφωνα με την κραδασμιακή δόνηση του περιβάλλοντος χώρου, ενισχύει την αρμονική ταλάντευση των σφαιρών, με αποτέλεσμα τη γαλήνη και την πληρότητα.

Προσοχή λοιπόν πριν από κάθε ανθρώπινη παρέμβαση κι ενόραση για το τι θα επιφέρει. Μοναδική προσπάθεια η διατήρηση ή επαναφορά της αρμονίας. Στην εικόνα, τον ήχο, τη σκέψη, στο συναισθημα, τη λειτουργία, παντού. **στελλα φανη**

αγαπητε κυριε θεοδουλου...

μια απαντηση στο κειμενο «αθλητισμος για ολους» του γιωργου θεοδουλου

Αγαπητέ κ. Θεοδούλου, πραγματικά, πριν διαβάσω το άρθρο σας, δεν ήξερα ότι ήμουν ένα παράγωγο της καπιταλιστικής κοινωνίας, που με χρησιμοποιούσε, για να μην μείνει χρόνος στον Κόσμο, να σκεφτεί τα κοινωνικά προβλήματα. Ούτε, διανοήθηκα, καμιά φορά, ότι στις τόσες ώρες, που έκανα προπόνηση, μπορούσα να κάθομαι σπίτι μου, και κάνοντας να έρωτα, να σκέφτομαι την Χιλή, την Ν.Αφρική και όλα εκείνα τα μέρη στο κόσμο που υποφέρουν.

Δεν είχα σκεφτεί, ούτε μια φορά, ότι το να γινόμου Πρωταθλητής, γινόμου έρμαιο του συντηρητισμού της Καπιταλιστικής Κοινωνίας.

Μόλις διάβασα το άρθρο σας, κ. Θεοδούλου, τεκμηριωμένο με βιβλιογραφία, από το «Κεφάλαιο» του Μαρξ, και από τον Φρόντ, ξύπνησα από Λήθαργο.

Όλες αυτές οι αναμνήσεις, από Αγώνες στην Ιταλία, στην Ισπανία, Αγγλία, Γαλλία, Ολλανδία, Αυστραλία, Βουλγαρία, Ρουμανία, Γιουγκοσλαβία κ.α. Όλοι αυτοί οι αθλητικοί αγώνες δεν ήταν τίποτε άλλο από καπιταλιστικές φιέστες που μόνο σκοπό είχαν να αποκοιμήσουν τον κόσμο, ώστε να μην σκέφτεται τα κοινωνικά προβλήματα και να αφήνει τους ηγέτες του Καπιταλισμού να ασχολούνται ήσυχοι με την ζωή των άλλων.

«Πέταξε» είπα όλα εκείνα τα κύπελλα, τα μετάλλια, τα διπλώματα και ότι άλλο θυμίζει αθλητισμό. Όλα αυτά που εκπροσωπούσαν τον Καπιταλισμό.

Μπήκα φουριόζος στο δωμάτιο των «τροπαίων». Βλέπετε κ. Θεοδούλου, ο Καπιταλισμός με ώθησε μέχρι και στην δημιουργία δωματίου «τροπαίων».

Άπλωσα το χέρι, ένα μετάλλιο από την Ρουμανία. Έτοιμος να απολαύσω το πέταγμα από το παράθυρο. «Μ' αυτό» σκέφτηκα «το πήρα στην Πανεπιστημιάδα του 1981, είμαστε μαζί μενοι αθλητές από 107 χώρες. Ελεύθεροι να γνωριστούμε, να μιλήσουμε. Άσπροι με μαύρους, κόκκινοι με μπλε, Αφρικάνοι με Ασιάτες, Ευρωπαίοι με Αμερικάνους. Άστο αυτό το πετάς μετά»

Δεύτερο «τρόπαιο» για πέταγμα, μια δάδα από τους Ολυμπιακούς της Μόσχας. Άλλη ανάμνηση. Χιλιάδες παιδιά στο στάδιο «Λένιν» να προσφέρουν ένα απίθανο θέαμα, και ταυτόχρονα ένα μάθημα, σε ορισμένους ηγέτες ότι ο αθλητισμός δεν έχει σχέση με την πολιτική, 10

Αφήνοντας όλους αυτούς τους ανόητους, που μπλέκουν την πολιτική παντού, να παρακολουθούν από την τηλεόραση, αποκκομμένοι από τους πολιτικούς συμμάχους, μια φιέστα Παγκόσμιας Φιλίας σε μια αθλητική εκδήλωση. Πάλι ζευγάριμα, μαύρο-άσπρο, κόκκινο-μπλε, Αφρική-Ασία-Ωκεανία-Ευρώπη. «Άστο κι' αυτό, το πετάς αργότερα».

Τρίτο τρόπαιο από την μακρινή Αυστραλία. Πενηντατέσσερις χώρες από όλο τον κόσμο Άσπροι-μαύροι, κόκκινοι-μπλε και όλα τα χρώματα του ουρανού τόξου, μαζεμένα σ' ένα φιλόξενο περιβάλλο. Να συνθέτου μια εικόνα, ενός κόσμου αλλοιώτικου, στο πνεύμα του ωραίου, του αθάνατου του αληθινού. Και να ακούγεται παντού ένας ύμνος φιλίας.

Στο τέταρτο «τρόπαιο», οι ίδιες σκέψεις, ίδιες εικόνες και η εμπιστοσύνη μου κ. Θεοδούλου άρχισε να κλονίζεται.

«Άστα Κύπελλα» σκέφτηκα «σχίσε τις φωτογραφίες είναι πιο εύκολο».

Πρώτη και καλύτερη μια φωτογραφία του Χουαντορένα από την Κούβα. Κάποτε, όταν βρεθήκαμε στη Σόφια, ανακάλυψα, μιλώντας μαζί του, ότι ο μέχρι την συνάντηση ημίθεος ήταν ένας άνθρωπος γεμάτος ευγένεια και αυτοπεποίθηση, που δεν ξεχώριζε τους ανθρώπους σε κατηγορίες. Και σκέφτηκα: «Μα κι αυτός προϊόν του Καπιταλισμού;»

Ο Βορόνιν, ο Μπορζώφ, ο Μπούμκα; Κι' αυτοί προϊόντα του συντηρητικού Καπιταλισμού;

Δεύτερος Κλονισμός της εμπιστοσύνης μου κυριε Θεοδούλου.

«Άσε τις φωτογραφίες» ξανασκέφτηκα.

Το πτυχίο. Αυτό το χαρτί που με έκανε όργανο του συντηρητικού καπιταλισμού και δημιουργό του «άκρα του τάφου σιωπής». Αυτό φταίει για όλα, αν δεν υπήρχαν άνθρωπο με τέτοια χαρτιά στα χέρια, ο αθλητισμός δεν θα ήταν έτσι.

Μα και εκεί, κ. Θεοδούλου, δεν βρήκα το κουράγιο. Πέρασαν μπροστά μου όλα εκείνα τα μαθήματα, όλες εκείνες οι αναλύσεις, διαφορετικές από τις δικές σας κ. Θεοδούλου. Αναλύσεις, όχι δουλεμένες σε ένα τέταρτο της ώρας και σε δυο δακτυλογραφημένες σελίδες, με φωτογραφίες καθόλου αδέξιες και άσχετες με το περιεχόμενο.

Τελευταίος κλονισμός της εμπιστοσύνης και πλήρης κατάρρευση κ. Θεοδούλου.

Συμπέρανα κ. Θεοδούλου ότι κάπου πέπει να έχετε πλήρη άγνοια, για την παιδαγωγική, για την Φυσική Αγωγή, που συναντιούνται τα δυο αντικείμενα και πως συνοδοιπορούν αλληλένδετα.

Μ' αλήθεια κ. Θεοδούλου πάντα βλέπετε τα πράγματα με παρωπίδες;

Πιστεύετε πραγματικά, ότι τα μπαρ είναι καλύτερα από τα στάδια με ένα γυμναστή-προπονητή-παιδαγωγό;

Πιστεύετε πραγματικά, ότι ο πρωταθλητισμός είναι αυτοσκοπός στον αθλητισμό; ότι η αγόληση με τον αθλητισμό είναι χάσιμο χρόνου και στερεί το δικαίωμα προβληματισμού για τα κοινωνικά προβλήματα;

Όταν λέτε κ. Θεοδούλου ότι ο έρωτας και το παιχνίδι μπορούν να πάρουν την θέση του αθλητισμού, μου δημιουργούντα δυο ερωτήματα.

1. Ποιο παιχνίδι; το τάβλι, τα χαρτιά, ή το ποδόσφαιρο ή καλαθόσφαιρα κ.α.

Αν εννοείται το τάβλι και τα χαρτιά τότε κρίμα. Αν εννοείται το ποδόσφαιρο, τότε κ. Θεοδούλου πάλι συλλαμβάνετε σε πλήρη άγνοια διατί οποιαδήποτε μορφή παιδείας (ποδόσφαιρο-καλαθόσφαιρα κλπ) είναι αθλητισμός. Και οποιαδήποτε παιδεία απαιτεί την εκμάθηση και αυτή δεν γίνεται στα 30 ή στα 40 χρόνια μας.

2. Θα αντικαταστήσουμε το παιχνίδι με έρωτα;

Δεν κατάλαβα τι ακριβώς εννοείτε. Όποτε δηλαδή κ. Θεοδούλου έχουμε λίγη ενέργεια θα πρέπει να βρούμε, κάποιο σύντροφο για να την διοχετεύσουμε; Δηλαδή για σας κ. Θεοδούλου ο έρωτας είναι μια μορφή ενέργειας που διοχετεύεται έτσι απρόσωπα;

Στο σημείο του άρθρου σας κ. Θεοδούλου «Ίσως δεν είναι έτσι». Όπου αφήνετε ένα παράθυρο διαφυγής από πιθανό λάθος, διατί, αφού αναφέρεστε στο αθλητισμό γενικά σαν πλατειά έννοια, παίρνετε σαν βάση ένα συγκεκριμένο θεσμό; Του οποίου δεν μπηκάτε στον κόπο να διαβάσετε τις αρχές.

Κύριε Θεοδούλου, τι σχέση έχουν οι φωτογραφίες του Kit, play-boy, η γυμνή γυναίκα και όλα εκείνα τα αποκόμματα από τα διάφορα διεθνή προβλήματα; Μήπως όλα αυτά είναι δημιουργήματα του αθλητισμού;

Προχωρώντας αναλυτικά στο άρθρο σας κ. Θεοδούλου ας κάνουμε μια ανασκόπηση της «ανάλυσης» του φαινόμενου αθλητισμού.

Γράφετε ότι «τα παιδιά καλούνται ν' αναπτύξουν τις αθλητικές τους ικανότητες για να τις χρησιμοποιήσουν όταν μεγαλώσουν». Είμαι σίγουρος κ. Θεοδούλου ότι λόγω άγνοιας βλέπετε τον αθλητή σαν ένα σωματικό επίτευγμα. Όταν γράφω αθλητής κ. Θεοδούλου εννοώ οποιονδήποτε αθλείται δεν αναπτύσσει μόνο σωματικές αλλά και ψυχοπνευματικές ικανότητες. Με την καθοδήγηση στην άθληση μικρών παιδιών αυτό ακριβώς επιθυμούμε. Την ισορροπημένη ανάπτυξη των σωματικών και ψυχοπνευματικών ικανοτήτων, και θα είναι «ευχής έργον» αν τις χρησιμοποιήσουν όταν μεγαλώσουν.

Γράφετε πάλι ότι τα παιδιά δεν παίζουν ελεύθερα αλλά καθοδηγημένα.

Πάλι πλήρης άγνοια!!! Όταν παίζει μια ομάδα κ. Θεοδούλου, εκ των πραγμάτων ένας έχει την μπάλα και την ταυτόχρονη στιγμή, οι υπόλοιποι εκτελούν κάποιο συγκεκριμένο έργο, που θα βοηθήσει στην σωστή λειτουργία της ομάδας.

Αν τα παιδιά έπαιζαν «ελεύθερα» στις χωράφες, ένας θα είχε την μπάλα, ο καλύτερος και πιο δυνατός και οι άλλοι θα παρακολουθούσαν. Όπως γινόταν όταν είμαστε μικροί. Αν πάλι γινόταν κάποιο φάουλ, την τάξη την επέβαλλε ο πιο δυνατός και όχι κατ' επέκταση, ο εξυπνότερος, ο νόμος της ζούγκλας επιβάλλεται και διαιωνίζεται αφού κανένας δεν επιπλήττει.

Αντιλαμβάνετε λοιπόν ότι το καθοδηγημένο παιχνίδι δεν έχει άλλο σκοπό από την κοινωνικοποίηση του ατόμου.

Φυσικά πάλι άγνοια γιατί όποιο πρόγραμμα του υπουργείου παιδείας να διαβάσετε θα τα βλέπατε όλα αυτά.

Στο πρόγραμμα τώρα για τις γυναίκες. Παραδέχεστε ότι είναι ωραίο να βλέπει κανείς ανθρώπους κάθε ηλικίας να γυμνάζονται μαζί. Διερωτώστε για τα αίτια όμως και τους σκοπούς;

Ο καθένας κ. Θεοδούλου, έχει τα αίτια και τους σκοπούς του. Αν είναι ωραία τα αίτια και οι σκοποί του θεσμού δεν νομίζω ότι μπορείτε να το κρίνετε, αφού φαί-

νεστε συνέχεια αδιάβαστος. Με ποιον υπεύθυνο του προγράμματος μιλήσατε για τα αίτια και τους σκοπούς του προγράμματος;

Αλήθεια γιατί μπηκάτε ντροπαλά στην αίθουσα, εσείς ένας ολόκληρος cowboy?

Όσο για το «αθλητισμός σαν συντηρητικό» κ, Θεοδούλου λέτε ότι ο αθλητισμός είναι η διαστροφή του ενστίκτου για παιχνίδι.

Διαστροφή κ. Θεοδούλου είναι ότι έχει αναπτυχθεί λανθασμένα και έχει

πάρει λάθος δρόμο. Ο αθλητισμός δεν έχει αυτοσκοπό τον παντοδύναμο συναγωνισμό. Αυτός είναι ετεροσκο-

πός, δηλ. ο πρωταθλητισμός, που πάλι στα πλαίσια του ευγενικού δεν είναι καθόλου διαστροφή, αλλά φυσική

συνέχεια της ανάγκης για καλύτερο. Χάρης σ' αυτή την ανάγκη υπήρξε η πρόοδος.

Εκεί που λέτε απομύζηση της ανθρώπινης ενέργειας όπου παρουσιάζετε τις αθλητικές συναντήσεις στα γήπεδα σαν συνέχεια της αρχαίας παλαίστρας όπου βασιλεύει η απόλυτη βία.

Πόση άγνοια κ. Θεοδούλου!!!! Ποια παλαίστρα εννοείται, την ελληνική ή την ρωμαϊκή, διότι αν μιλάτε για ελληνική παλαίστρα, πάλι μέσα στην άγνοια σας την κατακρίνετε, γιατί εκεί τα επικίνδυνα κτυπήματα απαγορεύονται και αποκλείεται ο κάθε παραβάτης. Δεν προτίθεται να αναπτύξω την Ελληνική Αγωνιστική αλλά καλό θα ήταν να την μελετήσετε.

Αν όμως εννοείται την Ρωμαϊκή τότε είμαι σύμφωνος. Αλλά αυτή κ. Θεοδούλου χαρακτηρίζεται από την βία, και δεν είναι μορφή αγωνιστικής αλλά είδος πολέμου. Και αυτή η εποχή αθλητικά είναι νεκρή και σε πλήρη παρακμή. Σε λάθος δρόμο. Σε πλήρη διαστροφή.

Μου φαίνεται ότι αυτή την διαστροφή θέλατε να θίξετε κ. Θεοδούλου. Αλλά κεκτημένη ταχύτητα και υπερβολικός ζήλος. Και σίγουρα επειδή το έναυσμα το έδωσε το Α.Γ.Ο. αρχίσατε να κατηγορείτε τα πάντα περί αθλητισμού. Παραβλέποντας ίσως εθελοντικά, ίσως ασυνείδητα τα καλά του αθλητισμού με μόνη έγνοια τον εχθρό καπιταλισμό.

Ανέκδοτο ποίημα του ΠΕΛΕ

ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ, ΜΕΓΑΛΩΣΑ
ΓΙ' ΑΥΤΟ ΕΙΜΑΙ ΕΔΩ
ΠΡΟΧΩΡΩ ΜΠΡΟΣΤΑ, ΒΑΔΙΖΩ ΜΠΡΟΣΤΑ
ΔΕΝ ΒΙΑΖΟΜΑΙ ΝΑ ΦΘΑΣΩ
ΠΗΓΑΙΝΩ ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΑ
ΑΠ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΤΡΕΧΟΥΝ
ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΣΚΕΦΤΟΝΤΑΙ.
ΑΥΤΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ Η ΖΩΗ ΜΑΣ
ΟΛΑ ΕΔΩ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΠΑΙΓΝΙΔΙ,
ΚΑΤΙ ΤΟ ΠΕΡΑΣΤΙΚΟ
ΣΗΜΑΣΙΑ ΕΧΕΙ ΤΟ ΤΙ ΕΚΑΝΑ
ΚΑΙ ΤΙ ΑΦΗΝΩ ΠΙΣΩ ΜΟΥ,
ΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ
ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΘΑ ΕΛΘΟΥΝ.
ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΟΛΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ
ΜΕ ΘΕΛΗΣΗ Ν' ΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ
Η ΖΩΗ ΜΑΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΛΩΣ ΑΥΤΗ
Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΙΝΑΙ ΠΕΡΑ ΜΑΚΡΥΑ

Πελέ

Λάθη όμως κ. Θεοδούλου από υπερβολικό ζήλο που δεν μας αφήνει να δούμε την πραγματικότητα, είναι κατακριταία σαν κάθε άλλο λάθος. Στην περίπτωση σας, συγχωριέστε λόγω άγνοιας.

Για την άγνοια σας όμως, ποτέ.

νικος μεγαλεμος

καθηγητης φυσικης αγωγης

Υ.Γ.

Στο πρόγραμμα κ. Θεοδούλου αθλούνται ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΑ

1. 2000 παιδιά από 8 εως 11 χρονών, ποσοστό 54.95% των μαθητών των δημοτικών σχολείων Λευκωσίας με σκοπό τον αθλητισμό και όχι τον πρωταθλητισμό.

2. 200 γυναίκες κάθε ηλικίας.

3. 7 ομάδες από άνδρες και γυναίκες για πετόσφαιρα.

4. Αριθμός ανδρών και γυναικών στο πρόγραμμα για Jogging ο οποίος εντάσσεται κάθε φορά και δεν μπορούμε να σας δώσουμε ακριβή αριθμό.

Σούλα μου,
σου υποσχέθηκα κάποτε, να γράψω κάποτε,
κάτι, για την «Εντός των Τειχών» πόλη που
αγαπάτε κι' αγαπούμε, που την περπάτησα
χρόνια πριν, οι ράτσες λίγο ώρα και είπε πως τον
Έρθε ο Κωστής λίγη ώρα και είπε πως τον
σοκάραμε με τους πεζοδρόμους, μα χωρίς πιά-
θος και σίγουρα χωρίς φόβο, πέρα' του πως
-αν το πούμε ρεπορτάζ ή περιγραφή, ή τέλος
πάντων - το γραφτό - βγήκε από την δικιά του
λέξη - σοκαρισμένο.
Με αγάπη,
Βάσω

ένα γραμμα απ' την αισχυλου

Λοιπον κωστη...

Λοιπόν ήρθες φίλε - τουλάχιστον εσύ τολμήσες ή καταδέχτηκες κι' ήρθες σε τούτες τις απόμακρες περιοχές που λέγονται Φανερωμένη, Πράσινη γραμμή, μυρίζουν λιβάνι από τον Άη Σάββα και τον Τρυπιώτη, Παντοπούλειο το Παλιό δημαρχείο, κι' αν τα καταφέρεις την Άνοιξη, θα σου μυρίσει και λεμονανθός από τις φυλακισμένες στις αυλές της Χώρας, λεμονιές. Ήρθες κι' ήσουν σιωπηλός, ίσως γιατί σε σοκάραμε στον λίγο μας χρόνο, μα δεν μας κόντραρες άμα σουπαμε τα προβλήματα τούτης της στράτας. Υποτίθεται πως μιλάγαμε σε φίλο. Θάπρεπε να πης την γνώμη σου ανοιχτά. Άρθρο πρώτο για την Αισχύλου, να το θυμάσαι. Ντοπροσούνη. Την βρίσκεις αυτή την ντοπροσούνη στους ανθρώπους του παζαρκού. Δεν την γνώμη τους λεύτερα κι' όμορφα γιατί είναι άνθρωποι της σκληρής δουλειάς, άνθρωποι που βολοδερούν σε δύσκολο τόπο για να επιβιώσουν.

Μην πιστέψεις πως η Αισχύλου πάει στο «Λέλλο της Χώρας μας» κόντρα. Όχι! την ψήφο μας την έχει αν συνεχίσει νάναί έτσι δραστήριος - όμως ούτε και το Δημοτικό συμβούλιο ζει και δουλεύει στην Αισχύλου. Και μια διευκρίνηση. Η αντίθεση ήταν σε προέχταση της πεζοδρομποίησης (Λήδρας - Ουασαγόρου) που θα μας κλείσειαν τα ποντίκια στην φάκα. Προτείνετε τα μικρά λεωφορεία, νέα πάρκιγκς. Τώρα σας προτείνουμε κι' εσάς και του Συμβουλίου κι' άλλα. Βρήτε τρόπο να βάψουμε π.χ. τους τοίχους των συνόρων της Πράσινης γραμμής - να πάρουν οι Τουρίστες που τόσο προσκαλούμε, τα μηνύματα των εικόνων στις χώρες τους, με μια όμορφη φωτογραφία - να πετύχουμε τουλάχιστο αυτό. Γιατί σίγουρα ούτε ο Ροτόκλης με τα παπούτσια ούτε ο Μάϊκ με τους υπέροχους μουσαμάδες ούτε η Μαρούλα με τα νυφικά ή ο Γιωργαλλής με τα σιδερικά ή εμείς με το στηθοσκόπιο και το ξενύχτι μας, οι γιατροί της Αισχύλου, ζούμε από τον Τουρισμό.

Μα έχουμε και χαρές εδώ. Υπάρχει μια οικογενειακή ζωή σαν αυτές που οι μαθητές δεν γνώρισαν (μα εμείς την ζήσαμε) σ' αυτό τον δρόμο. Αν δεν ανοίξει

το βιβλιοπωλείο θα ρωτήσει ένας ένας «Αρρώστησεν ο Μιχαλάκης;» Γιατί κι' ο κ. Μιχαλάκης κι' ο Μάϊκ κι' ο Καντρή κι' ο Χριστοφής ή ο Θεόδοτος, ξεκινούν σαν όλους τους άλλους πιο πάνω, την δουλειά τους από «το ξηφώτιν». Λείπει η βιτρίνα βλέπετε, που καλύπτει ελλείψεις και σφάλματα, ωραιοποιεί τα λάθη.

Στην Αισχύλου είναι η ποιότητα θα πάρης στην Μαρούλλα και τον Χριστάκη της «Μέλισσας» γνήσιες φλαούνες, ωραίους φτηνούς κορμούς χωρίς πολύ φρού-φρού και σελοφάν κι' από μέσα τίποτε.... Απέναντι από την «Μέλισσα» είναι η Μαρούλλα με τα νυφικά. Σκληρή δουλειά το βελόνι της, μα τα νυφικά είναι κομψοτεχνήματα - το μόνο που τους λείπει είναι το «σινιέ». Σίγουρα ξέρεις κι' εσύ φίλε τι είναι το σινιέ. Όχι, η Μαρούλλα πρέπει να δώσει καλή δουλειά γιατί όπως σας είπα δεν έχει την υπογραφή να την καλύπτει. Το ίδιο κι' η «H-ele-ne's Fashion» η Έλενα στο πιο ελληνικό. Κι' αν έρθετε στις Έλενας θα βρήτε ένα πατάρι γιομάτο ζωγραφιές - τα πάθη κι' οι κόποι του αδελφού της του ζωγράφου του κ. Δημητράκη πούταν σκηνογράφος παλιά στον Θ.Ο.Κ. Δίπλα στα «νυφικά» είν' η Αντρούλλα που δουλεύει το κομμωτήριο από δεκάξη χρονών.

Πιο πάνω είν' η στοά Γλυκύ. Ο Γλυκύς λέει ήταν προύχοντας της Χώρας επί αρχιεπισκόπου Κυπριανού « και τον σκότωσαν εκείνο, και τις δύο δε θυγατέρες του τις πήραν οι Τούρκοι» μα κάπως τα κατάφεραν και γλύτωσαν. Χτες, προχτές ήταν αυτό!! Σίγουρα η ακλάδευτη ροδιά του παλιού αρχοντικού απέναντι, κέρασε τις αρχοντοπούλες ρόδια ή «ρόβες κόκκινες» για τα κόλλυβα του μακαρισμένου που τολμήσε νάναί έξυπνος χωραϊτής κι' ενόχλησε τον κατακτητή. Δεν νοιάζει αν γελάσουν οι μη ρομαντικοί για τις περιγραφές γιατί δω πέρα στην Αισχύλου, άμα δεν έχεις δουλειά κι' έχει «ηλιούϊν» βκαίνουν από τα σκοτεινά μαγαζιά οι μαγαζάτορες ρομαντικά-ρομαντικά κι' ακουμπούν στα... διπλοπαρκαρισμένα αυτοκίνητα, θωρώντας τα μαθητούδια να περουν. Μην φύγετε τους μικρούς από την γειτονιά. Το σχολείο δίνει

ζωή. Θάθελα κάποτε να γράψω γι' αυτό το σχολείο - τις σπουδαίες δασκάλες του την κ. Ελένη, την Περοσέφνη Παπαδοπούλου, τον μουσουργό τώρα ασπρόμαλλο καλλιτέχνη, τότε νιό Καθηγητή, τον Αδαμάντο Διαμαντή. «Κι' όταν», λέει η μάνα μου Σεβερειούχος της Φανερωμένης Μαρία Κώστα-Παπαβασιλείου, «γινόταν η τελική γιορτή, περίμενε η άμαξα την «πρωτεύσασα» και την έπαιρνε στο σπίτι της, στους γονιούς της μαζί με τα διπλώματα και κάτι άλλο...» Κάπου φυλαγμένο υπάρχει στο σπίτι μας ένα μικρό ματσάκι δάφνης με άσπρο μπλέ φιόγκο. Χαμογελά η Τζούλια, η Λιλή κι' ο Ντίμης του σήμερα, ανοίγοντας το πορτοφόλι, που εμείς οι γονιοί γεμίζουμε. Μα κείνα τα παιδιά, περνούσαν, τον Χάντακα κι' έρχονταν στην Φανερωμένη ράβοντας στον δρόμο το παπούτσι για να μας στήσουν την κοινωνία του ψεύτικου «Ατίτας» της Πύλας, σήμερα.(;) Κείνα τα παιδιά χάραξαν την Αισχύλου, το παζάρι. Κείνα τα παιδιά είναι οι ρίζες μας. Κάπου εδώ στο «αρφάλιν» του παζαρκού είναι οι ρίζες μας, ας τις θυμούνται η Λιλή κι' η Τζούλη κι' ο Ντίμης γιατί χωρίς τους ανθρώπους του μόχθου κι' η δική τους κοινωνία η χωρίς ρίζες αιωρούμενη, θα πέση κάποτε κάτω και θα σπάσει.

Είπα πολλά φίλε: όσα δεν σουπαμε ο άντρας μου ο δερματολόγος ο Δημητρίου και η... δοκτορέσσα... η παιδίατρος, την μέρα πούρθες. Γιατί οι γιατροί αν δεν δουλέψουν, δεν τρών, έστω κι' αν έχουν ένα κομμάτι προγονικό που δεν εκποίησαν, γιατί νοιώθουν πως πρέπει να περάσει στις άλλες γενιές. Κι' ο γιατρός ο Μαρτούδης κι' ο γιατρός ο Συρίμης κι' εμείς είμαστε αναπόσπαστο κομμάτι της στοάς τούτης, το πάρκιγκ που δεν υπάρχει μας χτυπά και δεν πρέπει όχι δεν πρέπει να φύγουμε. Και να σβήσουμε τα ονόματα όλα, που είπα, μην το πάρεις και για ρεκλάμα - φτηνή λέξη κοντά στους τόσους κόπους για να φτάσεις να κρατάς «την ζωή» στα χέρια, και να σβήσης τα ονόματα, οι γιατροί πρέπει να μείνουν για να φέρουν κόσμο σε τούτες τις περιοχές. Να βοηθηθούν όσοι είναι εδώ, όχι μόνο οι γιατροί, να μείνουν. Τι να

τα κάνεις τα μακρόπνοα ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ σχέδια. Εδώ υπάρχουν άνθρωποι που αγωνίζονται μέχρι τώρα χωρίς να ενοχλήσουν κανένα. Αυτοί πρέπει να βοηθηθούν.

Μπορεί να ξέχασα πολλούς. Ας με συγχωρήσουν. Μόνο τον κύριο Αντρέα τον καφετζή θα πρέπει να τον αναφέρω.

Σαν έρθεις λοιπόν ξανά στην Αισχύλου φίλε μου, θα δης τον κύριο Ανδρέα, Χειμώνα Καλοκαίρι να φέρνει τους καφέδες του, σοβαρός. Παράγγειλε όπως τον θέλεις. Γλυκύ, βραστό, μέτριο, σκέτο. Μονάχα «γλυκερό» δεν θα βρεις καφέ στο παζάρι, στην Αισχύλου, γιατί οι άνθρωποι της είναι «ξηγημένοι άνθρωποι του παζαρκού». Μα είναι εντάξει άνθρωποι: γι' αυτό, προτού κάποιος περαστικός μ' ένα μικρόφωνο σε λίγο χρόνο, θελήσει να τους πάρη συνέντευξη, θέλησα εγώ με την αγάπη μου, γι' αυτούς, λίγο να σου τους γνωρίσω.

Γραμμένο στις 13 του Φεβράρη, μια στιγμή ανάπαυλας από την δουλειά.

Βάσω Παπαβασιλείου-Δημητρίου
(Ph.Dr.)

Ειδική παιδίατρος

συντομη απαντηση

Έντιμη κυρία,

Ασφαλώς ήρθα να σας δω για ν' ακούσω τις δικές σας απόψεις κι' όχι για να σας πω τις δικές μου. Αυτό φυσικά θα μπορούσε να γίνει όμως εκείνη η συνάντηση αποσκοπούσε σ' αυτό και μόνο. Το ότι εξέφρασα θετική γνώμη για τους πεζοδρόμους περιπτεψε και θα μπορούσα να μη το κάνω.

Αυτό δεν έχει σχέση όμως με το ότι δε δημοσιεύσαμε τη συνέντευξη σας εκείνη ο ποιες κι' αν ήταν οι απόψεις σας. Το πρόβλημα ήταν ότι δε θελήσατε να τις ενυπογράψετε. Μ' αυτό το δεδομένο το περιοδικό ήταν υποχρεωμένο να κάνει ένα ευρύτερο ρεπορτάζ για να δώσει μια συνολική εικόνα των απόψεων στη γειτονιά σ' συμπεριλαμβάνοντας ασφαλώς και τις δικές σας. Εδώ βρίσκεται η δική μας χρονική ασυνέπεια που οφείλεται στο μικρό μηχανισμό που διαθέτει το περιοδικό.

Σε αντίβαρο αποφύγαμε να δημοσιεύσουμε και τις δικές μας απόψεις για το θέμα των πεζοδρόμων για να τις βάλουμε κι' αυτές δίπλα από τις δικές σας.

Υ.Γ. Εγώ προσωπικά δεν αποφάσισα ποιο θα ψηφίσω και περιμένω να δω τους υποψήφιους και τα προγράμματα τους. Το περιοδικό δεν έχει καμιά σχέση με το δημοτικό συμβούλιο και δεν προβλέπεται ν' αποκτήσει. Αντί για τους τοίχους της πράσινης γραμμής θα προτιμούσα να βάψουμε το τοίχο του σχολείου που βρίσκεται απέναντι σας. Οπότε θέλετε μπορούμε να τα κάνουμε μαζί. Για τη ντοπροσούνη του παζαρκού προτιμώ να σας μιλήσω προσωπικά.

Κωστής Αχινιώτης

ΜΥΛΛΩΜΕΝΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Νέαρχος Γεωργιάδης

Ανάμεσα στα κυπριακά παραμύθια υπάρχουν μερικά που είναι αντάξια των ιστοριών του Βοκκάκιου στην τόλμη των θεμάτων και στη διατύπωση. Σκοπός τους ήταν εκτός απ' το να προσφέρουν ψυχαγωγία, να σατιρίσουνε κιόλας διάφορες κοινωνικές καταστάσεις κι ακόμα θεσμούς που η εξουσία ή η θρησκεία είχαν καθιερώσει.

Το «Εντός» αρχίζει από σήμερα τη δημοσίευση τέτοιων τολμηρών δειγμάτων του λαϊκού λόγου, ελπίζοντας πως θα διασκεδάσει τους αναγνώστες κι ότι συγχρόνως θα προσφέρει ανέκδοτα κείμενα — βοηθήματα στην ανθρωπολογική έρευνα.

Το παραμύθι που έχει τον ευτράπελο τίτλο «Φραγκοκόντζιρος», κουβαλεί μνήμες από τη Φραγκοκρατία και την Αγγλοκρατία, είναι όμως ενδιαφέρον ακόμα και σήμερα. Αυτοί που βασιλεύουν ή κυβερνούν έχουν παράλογες αξιώσεις εξαιτίας της προνομιακής τους θέσης. Απ' τα υψηλά τους πόστα εκτός απ' το να καταπιέζουν, μπορούν άνετα να χλευάζουν τα πλήθη.

Ωστόσο μέσα στο λαό υπάρχουν άτομα πιο ευφυή από τους κυβερνώντες. Δύο φτωχές γυναίκες με τη πονηριά και το χιούμορ τους καταφέρνουν να ξεγελάσουν

και να εκποτίσουν τη βασίλισσα, δίνοντας στο παραμύθι την ευκαιρία να γελοιοποιήσει τους εξουσιαστικούς θεσμούς.

Η ιστορία, προβάλλει την κοντόφθαλμη βλακεία των κυβερνώντων και δείχνει ότι η αξιολόγηση των ανθρώπων δεν πρέπει να γίνεται με βάση την κοινωνική τους θέση αλλά τις ικανότητές τους.

Τους χαρακτήρες της πονηρής γριάς και της έξυπνης κόρης, μπορεί κανείς να τους βρει και σε άλλα παραμύθια όπου κατανικούν δράκοντες ή εκπληρώνουν στοιχήματα. Η κακιά βασίλισσα πεθερά

συναντάται επίσης μόνο που εδώ παρουσιάζεται περισσότερο χυδαία παρά κακή. Το βασιλόπουλο δεν παρουσιάζει καμιά ιδιαίτερη αρετή. Και το συμβατικό στερεότυπο τέλος που το συναντά κανείς σε πολλά παραμύθια, τονίζει το στοιχείο της παρωδίας.

Τα ιδιαίτερα γλωσσικά στοιχεία του παραμυθιού, σατιρίζουν απ' τη μια την πολιτιστική εισβολή των κατακτητών Φράγκων και Άγγλων κι απ' την άλλη τον πηθικισμό των ξενόδοιμων ομάδων του πληθυσμού, που σπεύδουν να ενσωματώσουν τα ξένα στοιχεία.

Ο ΦΡΑΓΚΟΚΟΝΤΖΙΡΟΣ

Μιαν φοράν τσι έναν τσαιρόν, είσιεν μιαν βασιλίσσαν που έθελεν να παντρεύει τον γιόν της. Ε, ήταν ιδιότροπη η βασίλισσα τσαι παράξενη τσαι εγύρευκεν μιαν νύμφην που να μεν σιέζει. Ε, έφκαλεν τελλάλην μες την πολιτείαν αν έσειε έτσι κοπέλλαν... Ε, εβρέθετον;

Είσιεν μιαν κοτσιάκαρην πονηρήν, επήεν, ηύρεν την βασιλίσσαν, λαλεί της: «Βασίλισσα, εμέναν η κόρη μου εν σιέζει».

«Ε, εντάξει, λαλεί της, αλλά όι να με περιπαιξείς τσαι να μου γελάσεις».

«Όι, λαλεί, της».

Ε, εφέραν την κοπέλλαν εις το παλάτιν τσαι εκανονίσσαν τα να κάμουν τον γάμον. Εστολίσαν το σπιτί, εντύθηκεν η νύμφη, εκάμαν τα ούλλα έτοιμα. Εβλέπαν την κοπέλλαν όμως, άμπα τσαι γελάσει τους τσαι σιέσει. Ε, εβάσταξεν η καμμένη, μα ήρτεν η ώρα που εν εμπορούσεν πκιόν. Πάει τσαι τσεινή μες την μέσην της σάλας, έκασεν, έκασεν την δουλειάν

της, ηύρεν τσιέναν καπιέλλον, εφόρησέν του τον πουπάνω.

Εν τω μεταξύ οι ετοιμασίες του γάμου εσυνεχίζονταν, έμπηκεν η βασίλισσα μες το δωμάτιον, ένωσεν την μυρωθκιάν.

«Κάτι βρωμά, λαλεί. «Εν τούτη, τσι επεριπαιξεν με, εγέλασεν μου». Παρατηρά ποτσει, παρατηρά ποδά...

Ύστερα λαλεί: «Τούτος ο καπιέλλος δαμαί, εν να τον σηκώσω, να δω ίνταμπόνι... Σηκώννει τον ηύρεν τα πουκάτω. «Α!», λαλεί «τσι επεριπαιξεν με...».

«Είσαι σου!» λαλεί της νύμφης της. «Εν είμαι εγιώ! Έλα να δούμεν, να τον αρωτήσουμεν τσαι να δούμεν ποιος εν που τον έσειεσεν», είπεν η κοπέλλα.

Επήεν κοντά η κοπέλλα τσαι λαλεί του:

«Κόντζιρε φραγκοκόντζιρε τσαι φραγκοπλουμισμένη! Εγώ σ' έχεσα;»

Ε, ο κόντζιρος εφιλοτιμήθηκεν.

“No! No” λαλεί της.

«Θωρείς;» λαλεί της βασίλισσας εν είμαι εγιώ. «Αρώτα τον τσι εσύ να δούμεν. Είσαι εσύ, τσαι θέλεις να με ρίψεις εμέναν».

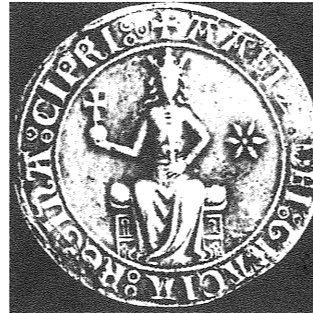
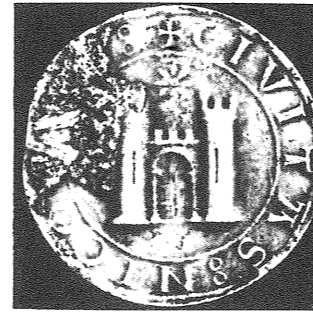
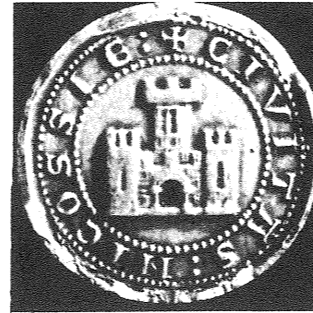
Ε, λαλεί του τσι η Βασίλισσα:

«Κότσιρε βρωμοκότσιρε τσαι βρωμοζολισμένη, εγιώ σ' έσειεσα;»

«Γες!» λαλεί της.

Εν τω μεταξύ, το βασιλόπουλλον άκουσεν την κουβένταν. Επίστεψεν ότι η νύμφη που του φέρασιν, εν έσειεζεν. Άκουσεν την κουβένταν, εθύμωσεν με την μάναν του τσαι λαλεί της:

«Αν είσιες νουν εγύρευκες νύμφην που να μεν σιέζει; Εγιώ εν να την παντρευτή την κόρην της κοτσιάκαρης μιαν τσι έφερές την». Τσαι πιάννει τσαι την μάναν του τσι έθικωξέν την. Εκαβαλλίτσειψέν την πας την απάραν τσαι έβαλεν τσαι κουφοκάρυδα πας τον νούρον τσι εκρέμμουνταν τσαι εδωκεν τσαι βιτσιάν της απάρας τσι επήρεν την.

Λέοντις Μαχαίρας

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

της γλυκειάς χώρας Κύπρου, η οποία λέγεται Κρόνακα τούτεστιν Χρονικόν

I

Εβουλεύτηκα εν ονόματι του αγαθού θεού του εν τριάδι προσκυνουμένου, να εξηγηθώ περί της ακριβούς χώρας Κύπρου. Ως χρόνου είνε γ' εν τω κόσμω, ο περασμένος, ο ευρισκομένος, και ο ερχόμενος, ήτζου είνε και οι μέρα της ζωής μας, ως γοιόν λαλεί ο Δαβίθ: ότι οι μέρες μας διαβαίνουν και μες καταλυούμεν τους καρπούς άγουρους, και θανατώνουμεν τους γονίους μας, να πάρωμεν την κληρονομιάν τους, ως μωροί: και πόσον καιρόν ν' απαντήσωμεν, μέλλει να ποθάνωμεν, και για τούτον ως απομεινίσκωμεν, μέλλει να θέλη ο θεός να σηκώνη τους γονίους μας και να παίρνωμεν την κληρονομίαν. Δε πως μας παραπονά ο φρένιμος Σολομών, και λαλεί: ψέματα των ψεμάτων, όλα είνε ψέματα.

Επειδή τα πάντα διαβαίνουν και τα γινίσκονται ξεγούνται, πολλά πεθυμούν όλοι να γροικήσουν τα εδιάβησαν, και τας παλαιάς ιστορίας ότι μανθάνουσιν τα πράματα τα εδιάβησαν, και απ' εκείνα μανθάνουσιν και βλέπουσι, και άνέν και τινάς εμποδιστή να βλέπεται, μήπως και γλυτώσουν, θέλω ποιέσειν δια της χάριτος του παναγίου πνεύματος μικρήν ανθύμησιν, δια να την διαβάζουν εκείνοι, οπού ευρίσκονται, οι ποιγοί θέλου αλεγειάζεσθαι τας παλαιάς ιστορίες.

Ο μέγας Κωνσταντίνος μετά το βαπτιστήναι είπεν, ότι η δική μας χώρα η Κύπρος έμεινεν χωρίς τινά χρόνους λφ', διατί εγίνην πείνα μεγάλη από αβροχίαν, και ούλη η σπορά εχάθηκεν και η πείνα εγίνην μεγάλη, και ούλα τα νερά των βρύσων εξεράναν, και επηγαίναν οι άνθρωποι από τόπον εις τόπον με τα κτηνά τους να εύρουεν νερόν, να ζήσουν και τα κτηνά τους: και ούλα εστεγνώσαν, και λάκκοι και βρύσες και αφήκαν την πανθαύμαστην Κύπρον και επεράσαν ωδά κ' εκεία όπου πασαείς ηύρεν ανάπαυσιν: και το νησί εν έμεινεν χωρίς τινά χρόνους λς'.

Ταξίδι στο χρόνο...

"Εξίμεις τας γλυκειάς χώρας Κύπρου."

Κέβιν Άντρινς
Κώστας Χαραλαμπίδης.

Όταν εστράφη ο μέγας Κωνσταντίνος από την ειδωλολατρειαν εις την πίστιν του Χριστού με όσους είχαν εις την Ρώμην, τότε επήρεν ορισμόν η αγία δέσποινα Ελένη η μητέρα του από τον υιόν της να πάγη να γυρεύση τον τίμιον σταυρόν εις το Ιεροσόλυμα: και ήρτεν προς την ανατολήν, και ήρτεν εις την Κύπρον, και επέζευσεν προς την Λεμεσόν και ηύρεν το νησί εν έρημον, και πολλά επικράνθη θωρώντα το τόσον όμορπον νησί εν ήτον έρημον.

Και μοναύτα εμίσεισεν και επήγεν εις την Ιερουσαλήμ και με μέγαν κόπον και πολλήν έξοδον και φοβερίσματα και ηύρεν τον τίμιον σταυρόν και τους άλλους β' σταυρούς τους ληστές, και τα καρφία και τον στέφανον τον ακάνθινον και λς' σταλαματιές αίμαν, όπου έσταξεν από το αίμαν του Κυρίου και έππεσεν εις έναν παννίν το ποιόν είνε πολλά μακρόν, αν σας ξεγηθώ τα πράματα καταληπτώς, αιμέ ευρίσκειται γραμμένον πολλά πλατεία εις το βιβλίον το έγγραφον ο άγιος Κυριάκος πως ευρέθη ο τίμιος σταυρός, και πως αγράνισεν του Χριστού από τους ληστές, και ποίος του καλού ληστού και ποίος του πονηρού. Η ποία αγία δέσποινα Ελένη θωρώντα, εθαυμάστην επί ονόματος του θεού του ζώντος και του ζωοποιού σταυρού, από γης, και ετελείωσε τες, και άλλες αφήκεν χρυσίον και ετελείωσάν τες.

Ήξευρε και τούτον, ότι όσον επήγεν εις την Ιερουσαλήμ ώρισεν τους άρχοντες, ότι από την Ιερουσαλήμ εις την Κωνσταντινούπολην να κτίσουν πύργους ν' αποσκεπάζη ένας τον άλλον και νάχη ανθρώπους από πάνω να θωρούν μέραν και νύκταν και νάνε ότοιμοι όσο να δουν λαμπρόν ή καπνόν εις την Ιερουσαλήμ, ότοιμα να ποιση πασαείς, ότι το να βρεθίη ο τίμιος σταυρός να υψώθη να γινή φανός από πύργον εις πύργον, να μάθη ο βασιλεύς την ημέραν όπου να βρη η μητέρα του τον τίμιον σταυρόν: και ήτου εγίνετον με τούτην την στραταν την ώραν όπου η μακαρία Ελένη ηύρεν τον τίμιον σταυρόν, εκείνην την ώραν έμαθεν το υιός της ο βασιλεύς. Τώρα να στραφούμεν εις την αγίαν Ελένην.

Και όνταν η αγία Ελένη ηύρεν τον τίμιον σταυρόν και έμαθεν από το θαύμα του σταυρού, επήρεν το υποπόδιον όπου εκαρφώσαν τους αγίους πόδας, και έσκιεσεν το εις γ' και εποίκεν δ' σανιδία από τα οποία έβγαλεν ις' γωνίας, από πάσα σανιδίον δ' κομματία, και εμίειναν δ' σταυροί. Τον δε σταυρόν του Χριστού αφήκεν τον εις τα άγια των αγίων με πολλήν χρυσίον και μαργαριάρην, και πέτρες. Τάπισα εζήλωσεν του(ς) σταυρούς των ληστών και έβαλεν το μακρόσιν του καλού με το κοντόσιν του πονηρού, και εποίκεν έναν το όμοιον και το μακρόσιν του πονηρού με το κοντόσιν του καλού, και εποίκεν τους β' σταυρούς. Επειδή εποίκεν αντάμα τόσον καιρόν χρόνους τθ'1 δεν ήτον δίκαιον να ρίψουν του πονηρού: επήρεν τους μιτά της να τους ιδί, ο υιός της το μάκρος και το πλάτος, ότι όλοι ήταν εις έναν ζάχαμον και τους β' σταυρούς τους μονοκόμματους και τα ις' σανιδία και τα καρφία και τον στέφανον έβαλεν τα εις το σεντούκιον, με τους β' σταυρούς εις το κάθρον και ενέβην η αγία Ελένη και ήρτεν εις την Κύπρον.

Και όνταν επεσώσαν και εράζην εις την γην έβγαλεν το σεντούκιον με τους β' σταυρούς, και έφαν εις το Βασιλοπόταμον. Και όνταν απόφαν, έππεσεν από τον κόπον της θαλάσσου και εκοιμήθη, και είδεν έναν όρωμαν, ότι ένας παιδίος άνθρωπος είπεν της: «Κυρία μου Ελένη, ως γοιόν εποίκες εις την Ιερουσαλήμ και έκτισες πολλούς ναούς, ήτζου ποιέσε και ώδε, ότι ορισμός είνε εις την αυτήν χώρα να κατοικήουσιν άνθρωποι έως της συντελείας, και να μην ξεληφθή εις τους αιώνας: και κτίσει ναόν εις το όνομαν του τιμίου και ζωοποιού σταβρού και βάλε από τα τιμία ξύλα, από βαστάς. Και εζύπνησεν και εσηκώθη απε τον ύπνον και εγύριψεν το σεντούκιον και τους σταυρούς τους μεγάλους ω του θαύματος ο ν εις μέγας εχάθην: και έπεψεν γυρεύοντά του, και ευρέθη εις το βουνίν το λεγόμενον Ολυμπία, δια τον σταυρόν του? Ολυμπά το όνομα του καλού ληστή και έκτισε ναόν του τιμίου σταυρού και έβαλεν εις την καρδιαν του σταυρού μερικόν από το τίμιον ξύλον.

προς μια μοντέρνα θεωρηση της ιδεας (camillo boito)

Είδαμε στα προηγούμενα άρθρα πως σ' όλο το δεύτερο του 19ου αιώνα, η θεωρία και το έργο του LE DUC σφράγισαν σχεδόν όλες τις επεμβάσεις σε μνημεία. Κύρια χαρακτηριστικά των επεμβάσεων αυτών ήταν το υπερβολικό, που πολλές φορές αλλοιώνει σε τέτοιο βαθμό το μνημείο, που το κάνει σχεδόν αγνώριστο. Η προσπάθεια επαναφοράς του μνημείου στο αρχικό του «στυλ» οδηγεί στην απώλεια τόσο της αυθεντικότητας του, όσο και της ίδιας της ταυτότητας του, ιστορικής και κατασκευαστικής.

Αρκετά πιο αργή είναι η επίδραση του RUSKIN στην Ευρώπη όσον αφορά την ιδεολογία και την πρακτική της διατήρησης. Στο τελευταίο τέταρτο του περασμένου αιώνα, οι θέσεις του, αρχίζουν να βρίσκουν εύφορο έδαφος, ιδιαίτερα στην Ιταλία όπου μεταφράζονται και μερικά από τα έργα του.

Σ' αυτή ακριβώς την περίοδο είναι που ο CAMILLO BOITO προσπαθεί να βάλει κάποια τάξη στο θέμα και να δώσει κάποια κατεύθυνση πιο ισορροπημένη στην εφαρμογή της διατήρησης.

Ο CAMILLO BOITO (1836-1914) γεννήθηκε στην Ρώμη, σπούδασε στην Γερμανία και Πολωνία. Επιστρέφοντας στην χώρα του γίνεται καθηγητής πρώτα στην Βενετία και μετά στην Ακαδημία BRERA του Μιλάνου. Είναι άνθρωπος με εξαιρετική πνευματική δραστηριότητα, τόσο συγγραφική- εκπαιδευτική όσο και κατασκευαστή.

Η πιο σημαντική προσφορά του στον τομέα της διατήρησης είναι η αναζήτηση μεθοδολογικών σταθερών στην προσέγγιση του προβλήματος. Η θέση του BOITO οριοθετείται ουσιαστικά από την προσπάθεια του να ξεπεράσει τις ακραίες αντιλήψεις των LE DUC, RUSKIN.

Αρνείται να δεχθεί την ιδέα του RUSKIN, με την ίδια πίστη με την οποία αρνείται να αφήσει ένα άνθρωπο να πεθάνει, χωρίς προηγούμενα να φροντίσει με κάθε μέσο να τον σώσει. Παράλληλα απορρίπτει τον δρόμο του LE DUC και των οπαδών του, γιατί οδηγεί στην παραποίηση, την νόθευση και πλαστογράφηση της αυθεντικής ταυτότητας των μνημείων.

Θεμελιακή θέση του BOITO είναι η ιδέα της διαφοροποίησης των πρόσθετων μερών (σε σχέση με το αυθεντικό μέρος του μνημείου) στην διατήρηση. Τα πρόσθετα μέρη πρέπει, κατά τον ίδιο, να είναι όσο γίνεται λιγότερα και να περιορίζονται στα καθαρώς αναγκαία για την συντήρηση και την υποστήριξη του μνημείου.

Με την ευκαιρία του 3ου συνεδρίου των Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών στην Ρώμη το 1883 ο CAMILLO BOITO θέτει ξεκάθαρα τις θεωρητικές του αρχές. Τις θέσεις αυτές πολλοί ιστορικοί, ακόμα και σήμερα θεωρούν σαν την πρώτη «Χάρτα της Διατήρησης».

Σε σύντομη είναι:

1. Διαφοροποίηση μεταξύ του νέου και του παλιού. Η διαφοροποίηση αφορά τόσο το «στυλ» όσο και τα υλικά.
2. Κατάργηση προτύπων και κυρίως διάκοσμων.
3. Ανοικτή και μόνιμη έκθεση των παλιών κομματιών που αφαιρούνται, δίπλα στο μνημείο.
4. Αναγραφή της ημερομηνίας της διατήρησης σε κάθε κομμάτι που αντικαθιστά το παλιό.
5. Περιγραφική επιγραφή πάνω στο μνημείο.
6. Περιγραφή, φωτογραφίες και άλλα ντοκουμέντα των διαφόρων περιόδων της δουλειάς τοποθετημένα είτε στο ίδιο το μνημείο μέσα, είτε κάπου κοντά σ' αυτό.
7. Δημοσιότητα της επέμβασης για διατήρηση.

Στις πιο πάνω θέσεις είναι εύκολο να αναγνωρίσει κανείς την τεράστια προσφορά του BOITO στην θεμελίωση της μοντέρνας θεωρίας της διατήρησης. Στην πραγματικότητα οι θέσεις αυτές αποτελούν και σήμερα αμετάθετες αρχές της θεωρίας.

Η επέμβαση πρέπει να περιορίζεται σε ό,τι είναι αναγκαίο για την στερέωση του μνημείου και να αποφεύγονται προσθήκες ή και ανανεώσεις. Αν οι προσθήκες είναι αναγκαίες, τότε τα καινούργια μέρη πρέπει να έχουν χαρακτήρα διάφορο του αυθεντικού, ώστε να είναι μοιραία η αναγνώριση της επέμβασης.

Η εμμονή του BOITO στο αναγκαίο της συντήρησης και η θρηνητική του στάση στην ιδέα της «πιστής αναστύλωσης-αποκατάστασης» φαίνεται και από τα κείμενα του:

«άλλο είναι η διατήρηση και άλλο η αναστύλωση (αποκατάσταση). Πολύ συχνά το ένα είναι αντίθετο του άλλου και η κριτική μου κατευθύνεται όχι στους συντηρητές, ανθρώπους αναγκαίους, αλλά στους αναστυλωτές, ανθρώπους σχεδόν πάντα επιφανειακούς και επικίνδυνους».

Από ένα άλλο κείμενο του μπορεί κανείς να διαβάσει:

«Για την αρχιτεκτονική διατήρηση συμπληρώνω:

1. Πρέπει να κάνει κανείς το αδύνατο δυνατό... ώστε να διατηρηθεί στο μνημείο η παλιά του καλλιτεχνική (και αυθεντική) έκφραση.
2. Είναι αναγκαίο ... οι προσθήκες και συμπληρώσεις να φανερώσουν πως δεν είναι έργο παλιό μα έργο του σήμερα».

Κλείνοντας την αναφορά τούτη για τον CAMILLO BOITO πρέπει να σημειώσουμε ακόμα, την μεγάλη επίδραση που είχε το έργο του στην διαμόρφωση της νέας νομοθεσίας στην Ιταλία σχετικά με τις αρχαιότητες και την συντήρηση, νομοθεσίας που κράτησε τριάντα ολόκληρα χρόνια και που υπήρξε η πιο πλήρης στον κόσμο για την εποχή εκείνη.

Μου συμβαίνει κάτι παράξενο πολλές φορές: θυμούνται έντονα τους τόπους τους φανταστικούς από παλαιά μου όνειρα ή το συναίσθημα το εξωσυνηθισμένο τόπων γνώριμων όπως όταν πριν 20 τουλάχιστο χρόνια το νεανικό μου πάθος για τα ταξίδια με πήγε με δίπατο λεωφορείο κόκκινο από το ΟΧΙ στη Βουλή και είτανε Αγγλία.

Κάτι παράξενο για την Παλαιά Λευκωσία πραγματικό: τα σπίτια που σήμερα σκέφτομαι σαν «ωραία» από το παρελθόν, και που ίσως να μπορούσα να ζήσω σε αυτά, είμαι σίγουρος είναι τα σπίτια που χωρίς εξαίρεση στη γειτονιά μου δεν συμπαθούσα όταν είμουν μικρός. Ίσως γιατί τα «ωραία» σπίτια σε αυτό το κομμάτι χρόνου που τώρα λέμε Παλαιά Λευκωσία και που όμως για μας σαν παιδιά δεν είτανε καθόλου παλαιά, ήταν τα σπίτια όπου έμεναν πάντα παιδιά που είτανε σε ένα βαθμό απομακρυσμένα από το δρόμο, το χώρο στον οποίο ζούσαμε την παιδικότητα μας. Και αυτό με κάνει να σκέφτομαι ότι αυτό που λέμε «παλαιά» Λευκωσία είναι μια πρόσφατη ανακάλυψη, γιατί για μας η Λευκωσία δεν ήταν ποτέ παλαιά --και ίσως η δική μου γενιά να είτανε η τελευταία που γνώρισε την «εντός των τειχών» σαν μη-παλαιά Λευκωσία. Ίσως εγώ να έχασα την επαφή μου με την Λευκωσία την «εντός» που υπάρχει ακόμα σε μια μικρή απόσταση από το σπίτι μου στο Στρόβολο ή ίσως η Λευκωσία έχασε την επαφή της με τον δικό της χρόνο τον αυθεντικό.

Σε αυτή την πόλη πρωτογνώρισα την Ελλάδα σαν συναίσθημα όχι τόσο στην τρεμάμενη φωνή του Αρχιεπισκόπου στον Άη Γιάννη να διαβάει τον Ψαλμό «Ελέησον με ω Θεέ κατά το μέγα έλεος σου: κατά το πλήθος των οικτηρών σου εξάλησον τα ανομήματα μου», ούτε στα μερσίονα στην αυλή της Φανερωμένης, αλλά πιο πολύ στο Εβδομαδιαίο άπλωμα της μπουγάδας και στο καλοκαιρινό σφουγγάρισμα των καλύτεριμων, στο πότισμα της γλάστρας με ... δε θυμάμαι ακριβώς ... ίσως να είταν και βασιλικός. Και νομίζω ότι ο σεβασμός που απόκτησα για τη γυναίκα έχει τες ρίζες του εδώ.

Η εντός των τειχών Λευκωσία είταν μια πόλη κτισμένη κατ' εξοχή με βάση μια ζωντανή μεσαιωνική αντίληψη της ανθρώπινης φύσης και ζωής, ή τουλάχιστο έτσι νομίζω. Είναι ίσως γιατί γνωρίζω τον μεσαιωνικό άνθρωπο μέσα μου με τη βοήθεια μια ανοικοδόμησης του ζωντανού χώρου διαπροσωπικότητας αντιγραμμένης από αυτό ακριβώς που υπονοήθηκα προηγουμένως, το συγκροτημένο νόημα της προ-παλαιάς Λευκωσίας. Και η ενσάρκωση αυτής της κοινωνικότητας είναι η δομημένη πλατεία, ο προσδιορισμένος χώρος διαπροσωπικών ανταλλαγών όπως η πράξη της συμμετοχής οριοθέτησε από μια είσοδο και μια έξοδο. Σε τέτοιο χρόνο οργανισμικό πρέπει να υπάρχει αρχή και τέλος. Και ο δρόμος είναι ακριβώς η άρνηση αυτής της οριοθέτησης. Ο δρόμος είναι το «ενδιάμεσο», το μεταξύ σπιτιού και πλατείας, όχι μόνο γεωγραφικά αλλά και χρονικά-υπαρκτικά. Ο δρόμος είναι εκεί που ζούμε, η πλατεία είναι εκεί που τρέχουμε όταν ακούσουμε τες καμπάνες ή όταν ψάχνουμε.

Όταν είμουν στην Αμερική έβλεπα στο όνειρο μου δρόμους γνώριμους της Λευκωσίας αλλά είταν δρόμοι σε κίνηση. Περπατούσα, περπατούσα, περπατούσα. Ούτε ο δρόμος που ανήκω ούτε η πλατεία που ζητούσα. Ίσως έψαχνα το Σαράγιο όπου πάλευε δημόσια ο παππούς μου με όποιον τύχει για να δείξει την παληκαριά του.

Θυμούνται Αγία Παρασκευή στην εκκλησία του Άη Γιάννη τον Ρουβιθά τον σουβλιτζή με τα καλά του. Από αυτή την εικόνα του ανθρώπου που ερχόταν στην εκκλησία μια φορά τον χρόνο γιατί δούλευε όλες τες άλλες μέρες --είχε δυο ορφανές αναγιωτές-- έμαθα τα περισσότερα για αυτή την υπαρκτική σεμνότητα που λέμε Ορθοδοξία. Στεκόταν ακίνητος, έκπληκτος κάτω από τες τοιχογραφίες.

Θυμούνται την κυρία Δέσποινα του Μερρακλή με επτά παιδιά. Είταν καλή γυναίκα και σαν πέθανε εθαύμασε η γειτονιά γιατί βρέθηκε ένας άνθρωπος περαστικός και την πήγε στο νοσοκομείο με το αυτοκίνητο του. «Καλά, να ψυχομαχεί εντάξει, αλλά πεθαμένη να τη βάλει στο αυτοκίνητο του!» έλεγαν και ξανάλεγαν οι γείτονες. Ίσως διαισθανόταν μια δύναμη στην πεθαμένη. Λίγους μήνες αργότερα φάνηκε στο όνειρο του δεύτερου της γιου και του είπε, «Γιάννη, θέλω να παντρευτής την Γιωργούλλα». Και ο Γιάννης σηκώθηκε, άναψε το φως, φώναξε δυνατά ζύπνησε ο πατέρας και η γειτονιά και πήγαν στο σπίτι της στες δύο η ώρα και ζήτησαν αυτή την κοπέλλα που είτανε 15-20 χρόνια μεγαλύ-τερη του και λίγο κουστή. Και ένοιωσα σαν παιδί όπως και οι άλλοι ότι το νόημα της κοινωνίας όλων εμάς με τους πεθαμένους είναι ακριβώς για μας τους Έλληνες πάνω από όλα ηθική. Δεν είναι επικοινωνία χρονικά προσδιορισμένη αλλά κοινωνία άχρονη. Ίσως γιαυτό στην τελετή αποφοίτησης μου στο πανεπιστήμιο ένοιωσα να εκπληρώνονται όχι τα 4 μου χρόνια δουλειάς αλλά 1000 χρόνια υπαρξης.

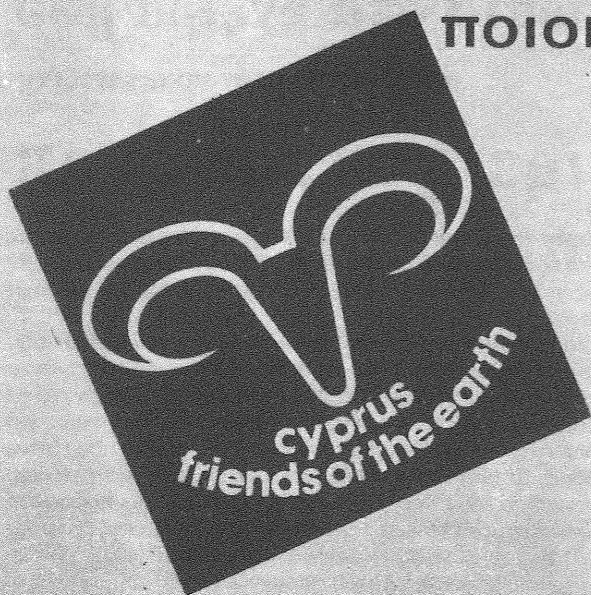
Που θα μιλήσουμε αυτή τη γλώσσα;

Από που θα την μάθουν τα παιδιά μας; Άραγε σε μια πόλη-μουσείο; Ή ίσως μόνο σε κείμενα σαν και αυτό «συγκλονισμένοι από σπασμωδικά νοήματα». Εγώ τον γιο μου τον ονόμασα Στρατή Θαλασσινό.

ζηνωνα σιερεπεκλη

λεωνιδας θεοφανους

Ποιοι είναι οι «Φίλοι της γης»;

Πολύς λόγος έγινε τελευταία για την περιβαλλοντική οργάνωση «Φίλοι της Γης» μ' αφορμή κύρια τη πρόσφατη καμπάνια τους για τη σωτηρία του Ακάμα. Η οργάνωση αυτή εμφανίστηκε στη Κύπρο το 1980 και από το 1981 είναι μέλος της διεθνούς «Φίλοι της Γης». Ιδρυτικά μέλη ήταν «ξένοι» κάτοικοι Κύπρου, πράγμα αρκετά φυσιολογικό, αν αφαιρέσουμε τη πραχτορολογία, διότι αυτοί που άφησαν την Ευρώπη για να εγκατασταθούν εδώ είναι πιθανόν μεταξύ άλλων να ωθούνται από φυσιολατρικά αίτια.

Μετά από μια συνομιλία που είχαμε με το συντονιστή τους Adrian Douglas σας μεταφέρουμε μερικές πληροφορίες γι' αυτή την οργάνωση.

Στην ιδρυτική συνέλευση του συνδέσμου συμμετείχαν τρία άτομα. Ο Adrian και η Penny Douglas και η Dolly Σαββίδη. Αποτελούν σήμερα την συντονιστική επιτροπή της οργάνωσης που έχει εν τω μεταξύ γίνει παγκύπρια. Για τα κυπριακά δεδομένα η εξέλιξη τους ήταν ραγδαία αν λάβουμε υπόψη ότι τα μέλη της έχουν φτάσει τα 160 (110 Κύπριοι και 50 Άγγλοι ή άλλης εθνικότητας). Υπάρχουν τέσσερις επαρχιακές οργανώσεις με επίκεντρο τις 4 ελεύθερες πόλεις. Η οργανωτική δομή είναι αρκετά χαλαρή και πρωτότυπη από μια άποψη. Η κάθε τοπική οργάνωση αποφασίζει τη δράση της σε γενική συνέλευση (όπως και το τοπικό φιλοσοφία και οι ενέργειες της οργάνωσης είναι αποσπασματικές. (σκουπίδια, Ακάμας, πουλιά κλπ). Κάθε φορά προτείνεται μια πραχτική λύση. Σε περίπτωση που το ζήτημα είναι τοπικό ή εν πάσει περιπτώσει ενδιαφέρει μόνο την τοπική οργάνωση αυτή ενεργεί μόνη της. Όσες τοπικές οργανώσεις συμφωνήσουν όμως μαζί της ενεργούν από κοινού. Η καμπάνια για τον Ακάμα για παράδειγμα άρχισε από τους «Φίλους της Γης» της Πάφου κι αργότερα από το σύνολο των «Φίλων της Γης» παγκύπρια.

30 εθνικά τμήματα

Υπάρχουν 30 εθνικές οργανώσεις «Φίλων της Γης» σ'

όλες τις ηπείρους ακόμα και στη Νικαράγουα. Η οργανωτική δομή της διεθνούς τους οργάνωσης είναι παρόμοια με την εσωτερική δομή του κάθε εθνικού τμήματος όπως το περιγράψα στη περίπτωση της Κύπρου. Το κεντρικό συντονιστικό όργανο βρίσκεται στο Άμστερνταμ

Η προηγούμενη δραστηριότητα

Σε συντομία οι «Φίλοι της Γης» ασχολήθηκαν ή ασχολούνται με τα εξής θέματα:

* Με την εφαρμογή της νομοθεσίας του 1972 για τη προστασία του περιβάλλοντος. Ψηφίστηκε τότε ο νόμος για το σχεδιασμό πόλης και επαρχίας (Town and country planning law) που προνοούσε τη δημιουργία επιτροπών για τη παρακολούθηση της αξιοποίησης κάθε περιοχής έτσι που να γίνεται σεβαστό το περιβάλλον. Ποτέ δεν εφαρμόστηκε αυτός ο νόμος.

* Με τη προστασία της άγριας ζωής και ειδικά των πουλιών. Αναφέρεται συγκεκριμένα ότι 75% των πουλιών που έφθασαν στο Παραλίμνι το 1984 σκοτώθηκαν. Στην συνέχεια έγινε μια καμπάνια για την απαγόρευση της χρήσης δικτύων και βερκών, απ' όλους τους περιβαλλοντικούς συνδέσμους. Σ' αυτή συμμετείχαν και οι «Φίλοι της Γης». Είναι σ' αυτή τη περίπτωση που οι Ευρωπαίοι πε-

ριβαλλοντιστές απείλησαν με τουριστικό μποϊκοτάζ τη Κύπρο. Τελικά η καμπάνια πέτυχε.

* Με δενδροφυτεύσεις. Είναι μια από τις αγαπημένες δραστηριότητες του συνδέσμου αυτού. Μια απ' αυτές έγινε στο κήπο της Χρυσανθιάς υπενθυμίζοντας την ανάγκη δενδροφύτευσης των πόλεων. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η ενέργεια αυτή έγινε επίσης για να καταγγελθεί ή ανεξέλεγκτη χρήση χαρτιού στις προεκλογικές καμπάνιες (τότε γινόταν μια) που φυσικά προκαλεί την ανάλογη σπατάλη δένδρων.

* Με εκστρατείες ενάντια στο άλογο σκόρπισμα σκουπιδιών, τη τοποθέτηση σκυβαλοδοχείων και το μάζεμα σκουπιδιών. Μια φορά μάζεψαν για παραδειγματισμό τα σκουπίδια του δρόμου Λεμεσού-Πλατρών και έφτιαξαν ένα μικρό σκουπιδόλοφο.

* Με την εκστρατεία ενάντια στις μη επιστρεφόμενες μπουκάλες πράγμα το οποίο προκαλεί και μόλυνση του περιβάλλοντος αλλά και άσκοπη σπατάλη. Π.χ. μια μύρα σε τενεκεδάκι στοιχίζει 14 σεντ περισσότερο συν τα έξοδα για το μάζεμα του πεταγμένου κουτιού.

* Τώρα οι «Φίλοι της Γης» συγκέντρωσαν τη δραστηριότητα τους στην εκστρατεία για τη προστασία του Ακάμα. Φυσικά και είναι ψέματα

μας λέει ο Adrian ότι θέλουμε να διατηρηθεί το αγγλικό στρατόπεδο ασκήσεων στη περιοχή. Ο Ακάμας πρέπει να προστατευθεί από κάθε επιβουλή.

* Επίσης ο σύνδεσμος διαθέτει μια σειρά οπτικοακουστικά ντοκουμέντα καθώς και κασέτες βίντεο για τη μόλυνση και τη προστασία του περιβάλλοντος που δανείζονται δωρεάν σε σχολεία ή σ' οποιονδήποτε το επιθυμεί.

ΤΑ ΚΟΥΤΣΟΜΠΟΛΙΑ

Στην ερώτηση πως αισθάνεται ακούοντας τα κουτσομπολιά για την οργάνωση του ο Adrian είπε πως καλούν όλ' αυτά τα άτομα που τους κατηγορούν να συζητήσουν μαζί και να δουν από κοντά τις δραστηριότητες και τη λειτουργία των «Φίλων της Γης». «Είμαστε μια αγνή, δημοκρατική και αλτρουϊστική οργάνωση» λέει. Επίσης «σαν αρχή δεν δεχόμαστε μέλη από τις Αγγλικές βάσεις».

Ο Τουρισμός στις ανατολικές ακτές

Ένα θέμα που απασχολεί τώρα τους «Φίλους της Γης» είναι ο τουρισμός στις ανατολικές ακτές. Σύμφωνα με τον Adrian ο Κ.Ο.Τ. έχει ήδη στη διάθεση μια μελέτη που έγινε από ειδική επιτροπή. Η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι όλες οι ενδεικτικές παράμετροι ενός υγιούς τουρισμού έχουν παραβιαστεί

στις περιοχές αυτές, δηλαδή: Η διαθεσιμότητα νερού, η διαθεσιμότητα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, η διαθεσιμότητα παραλιακού χώρου ανά τουρίστα, η αναλογία ξένων και ντόπιων. Ο μεγάλος αριθμός κλινών σε συνδυασμό με το μειωμένο χώρο για παρεμφερείς υπηρεσίες (εστιατόρια, χώροι περιπάτου κ.λ.π. προκαλεί υποβάθμιση του τουρισμού εξ ου και οι πτήσεις τσιάρτερ. Ελπίζω λέει ο Andrian ότι δε θα συμβεί το ίδιο στη Πάφο και τον Ακάμα.

Επίσης στην περιοχή της Πέτρας του Ρωμιού προβλέπεται ένα τουριστικό συγκρότημα (που καθυστερεί λόγω έλλειψης κεφαλαίου) για 7500 κρεβάτια. Παρ' όλο που το σχέδιο είναι αρκετά καλό για το άμεσο του περιβάλλον θα αλλοτριώσει τον ειδικό χαρακτήρα της περιοχής αυτής.

Τέλος ο Andrian ανέφερε ότι είναι αισιόδοξος βλέποντας ότι ο κόσμος ενδιαφέρεται για τη διατήρηση της κληρονομιάς του και του περιβάλλοντος.

ΜΙΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ

Παρακαλούμε να δημοσιεύσετε στο περιοδικό σας την πιο κάτω ανακοίνωση, η οποία επιβάλλεται για να αποκατασταθεί η αλήθεια, μετά από τις δημοσιεύσεις στον τύπο της «Εθνικής Οργάνωσης Γνήσιοι Κύπριοι».

Οι «Φίλοι της Γης» είναι μια ομάδα ανθρώπων η οποία ενδιαφέρεται ειλικρινά για την προστασία του περιβάλλοντος, και δεν επιθυμεί διαμάχες με κανέναν.

Τελευταία όμως παρατηρήσαμε ότι μια οργάνωση με το όνομα «Εθνική Οργάνωση Γνήσιοι Κύπριοι» πολεμά την προσπάθεια μας για την διάσωση του Ακάμα, και υπόσχεται στους κατοίκους της περιοχής ότι με την αξιοποίηση ο Ακάμας μπορεί να γίνει «καλύτερος από την Αγία Νά-

πα» και οι κάτοικοι του να «κολυμπήσουν στο χρήμα».

Επειδή η Ε.Ο.Γ.Κ. στα φυλλάδια της δεν αναφέρει ούτε διεύθυνση ούτε και τηλέφωνο θα θέλαμε μέσω του τύπου να τους πούμε τα εξής:

α) Είμαστε Διεθνής Οργανισμός για την Προστασία του Περιβάλλοντος. Ο οργανισμός αυτός επικρατεί εδώ και πολλά χρόνια με αντιπροσωπείες, σ' όλα τα μέρη του κόσμου.

β) Οι «Φίλοι της Γης» δεν είναι ομάδα Άγγλων που εξυπηρετεί ξένα συμφέροντα, αλλά ομάδα Κυπρίων και ξένων που ενδιαφέρεται για το καλό του νησιού.

γ) Ζητούμε να ανακηρυχθεί ο Ακάμας σε Εθνικό Πάρκο, χωρίς τουριστική, βιομηχανική ή στρατιωτική εξέλιξη. Σαν πρώτον βήμα ζητούμε να φύγουν οι Άγγλοι στρατιώτες από τον Ακάμα και να σταματήσουν τα γυμνάσια. Ήδη έχουμε γι' αυτό θετική ανταπόκριση από πολλούς Κυπρίους και ξένους.

δ) Ως προς την ερώτηση που μας κάνει η Ε.Ο.Γ.Κ. με-

σω των φυλλαδίων της, γιατί δεν δείχνουμε το ίδιο ενδιαφέρον και για την Καρπασία θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι οι «Φίλοι της Γης» δεν αναγνωρίζουν σύνορα. Εάν η Ε.Ο.Γ.Κ. έχει τη δυνατότητα να μας φέρει σε επικοινωνία με μέλη της στον βορρά, που έχουν τα ίδια ενδιαφέροντα με 'μας ευχαρίστως θα θέλαμε συνεργασία μαζί τους.

Τέλος παρακαλούμε την οργάνωση Ε.Ο.Γ.Κ. να έλθει σε επικοινωνία μαζί μας για μια συνάντηση, και να παρακολουθήσει μια από τις συνεδριάσεις μας για να πληροφορηθεί άμεσα τους σκοπούς μας, και να πεισθεί για την ειλικρίνεια των επιδιώξεων μας.

Για τους «Φίλους της Γης»

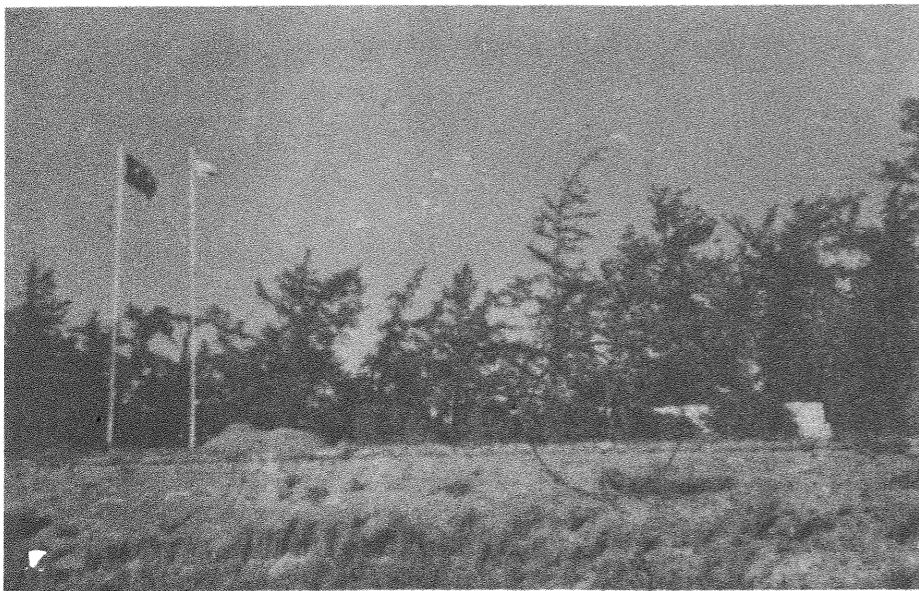
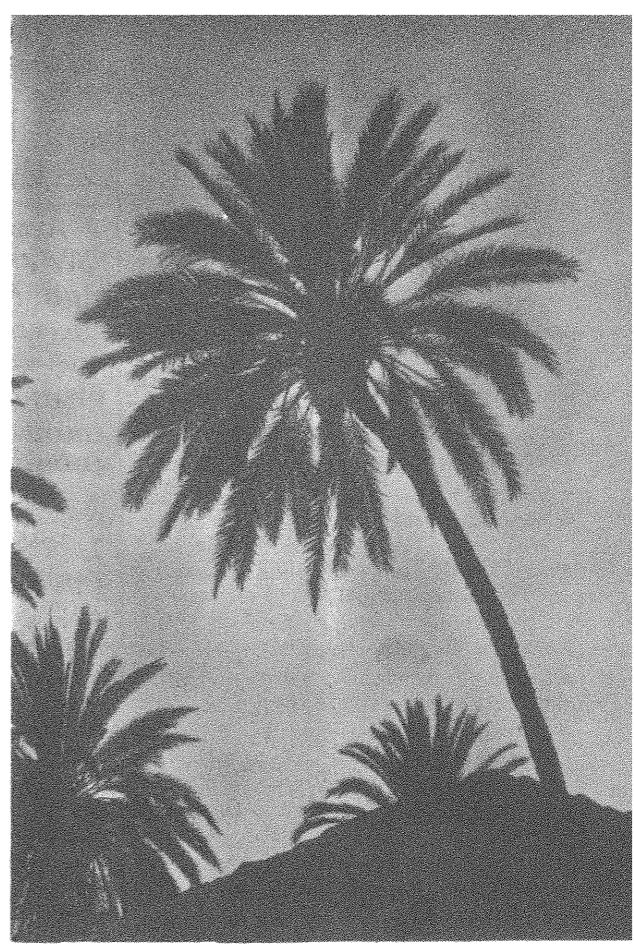
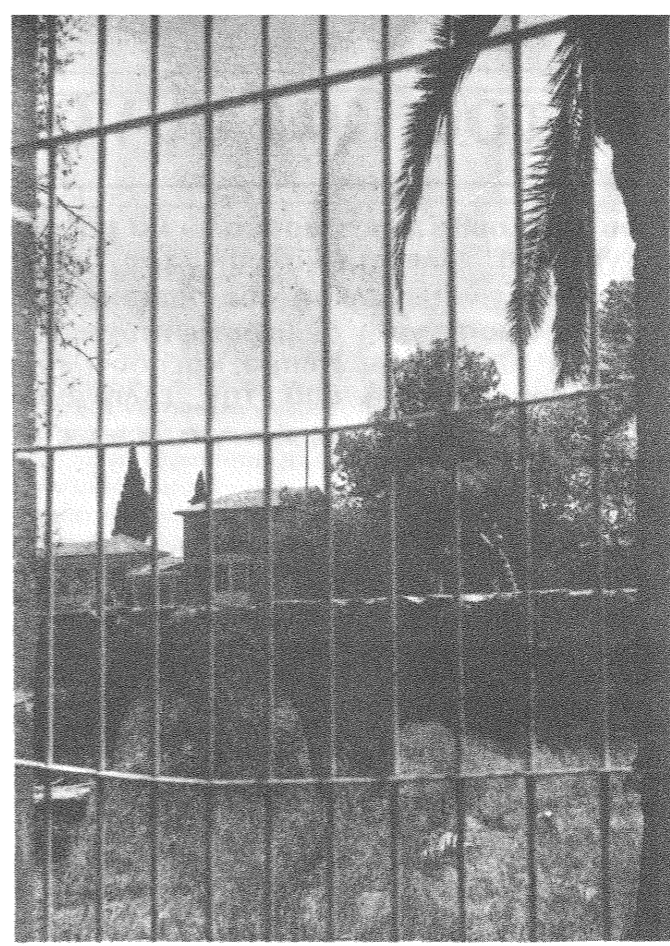
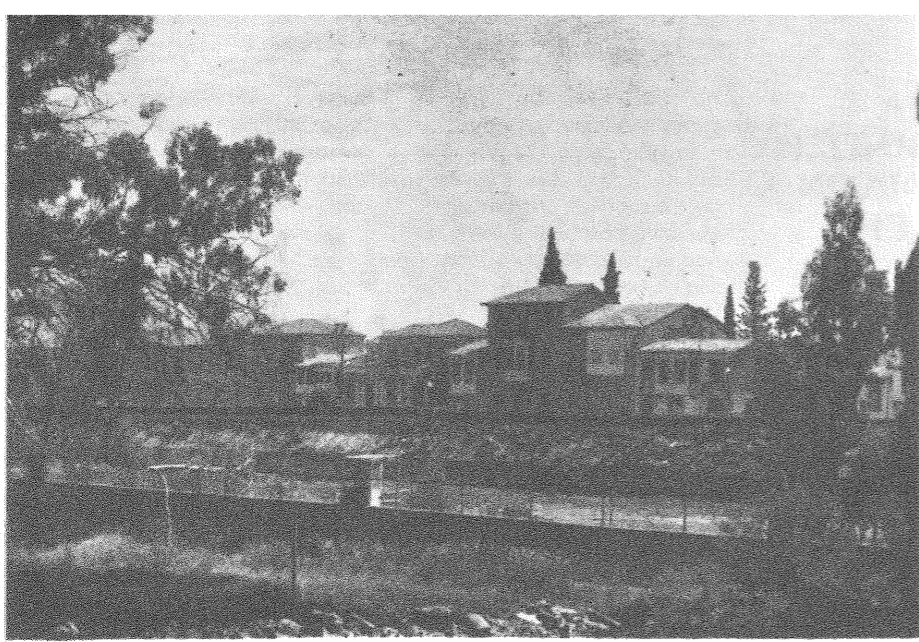
Dinos Kitromilides

Τηλέφωνο: 02-497105
Διεύθυνση:
36 Hippocrates Street,
Acropolis, Nicosia.

«Αγαπούμε τη χώρα σας αλλά όχι τη μόλυνση σας».

Η κάρτα αυτή στηρίζει τη καμπάνια των «Φίλων της Γης» για τουριστικό μποϊκοτάζ της Βρετανίας μέχρι η χώρα αυτή να περιορίσει τις εκπομπές διοξειδίου του θείου.

γύρω : και προς τα κατεχόμενα

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΟΣ

Αυτό που ακολουθεί σας παρακαλώ να μην το παρεξηγήσετε για μια ελλιπή ανάλυση του κυπριακού προβλήματος. Δεν είναι ανάλυση του κυπριακού είναι μια πολύ μερική προσέγγιση σε μερικές πτυχές του θέματος κράτος και έθνος στην Κύπρο, και που πλησιάζει το θέμα σχεδόν ολοκληρωτικά από την ελληνοκυπριακή σκοπιά, και για λόγους χρόνου, και για λόγους περιορισμού γνώσεων.

1. Έθνος, Κράτος και Εθνικισμός

Θ' αρχίσω με ένα ορισμό του Έθνους ακολουθώντας τον Λεονταρίτη που λέει: «Με τον όρο Έθνος υποδηλώνουμε ένα είδος πολιτιστικής οργανικής ενότητας, μ' άλλα λόγια της κοιλότητας. Με κοιλότητα δεν εννοούμε μόνο την γενικότερη έκφραση του πνεύματος, αλλά μια καθολική κοινωνική έκφραση εντός της οποίας λειτουργεί η πολιτισμική αναπαραγωγή στις πολυποικίλες εκφράσεις της».(1)

Το έθνος με αυτή την έννοια είναι μια πολιτισμική οντότητα, και διαγράφει την πολιτιστική ταυτότητα ατόμων που συμπεριφέρονται τα χαρακτηριστικά του.

Ορισμένα στοιχεία της Ελληνικής πολιτιστικής ταυτότητας έχουν, όπως δείχνει ο Κώστας Καρράς(?) διαρκέσει για πέραν από 3000 χρόνια. Τα δύο κυριότερα που προσδιορίζει είναι η γλώσσα, και η επιδίωξη κάποιων μορφών αρετής μαζί με την ανάγκη αναγνώρισης της από τους γύρω και τους μετέπειτα, που καταλήγει στην έννοια της τιμής και την έμφαση στον ατομικό ανταγωνισμό.

Συγχρόνως όμως ο Καρράς διακρίβωνει φυσικά, το αδύνατο του να σκιαγραφηθεί μια συνέχεια σ' όλα τα στοιχεία μιας ελληνικής ταυτότητας από τα αρχαία χρόνια ως σήμερα, αφού η χριστιανική ταυτότητα απόχτησε τόση σημασία που η περιγραφή «Έλληνα» δεν μπορούσε να δοθεί σε χριστιανό για χίλια χρόνια, και χριστιανική ποίηση γραμμένη στα Ελληνικά χρησιμοποιούσε την λέξη «Έλληνα» με την έννοια του «μη χριστιανού» και του «αντίθετου προς την αλήθεια».

Το έθνος, με την έννοια που μόλις προσδιόρισα, για πολλούς αιώνες δεν είχε σχέση με την δομή των κρατών. Ιστορικά υπήρξαν πολλά είδη κρατών — η πόλις της Αρχαίας Ελλάδας, Πολυεθνικές Αυτοκρατορίες, Φεουδαρχία, και τα Δυναστικά Κράτη της Ευρώπης. Σε όλα αυτά τα είδη κρατών η «εθνικότητα» με την έννοια που καθόρισα υπήρχε, αγγνωρίζονταν, αλλά δεν αποτελούσε την βάση της διαγραφής των συνόρων του κράτους.

Ιστορικά όμως, και παίρνοντας διαδοχικά κάπως διαφορετικές μορφές, από

τον καιρό της εξέλιξης της εμπορικής τυπογραφίας στην Ευρώπη ως την εποχή της ανεξαρτητοποίησης των αποικιών, έγινε η βάση της δημιουργίας των κρατών ο εθνικισμός.

Στην σύγχρονη εποχή ο εθνικισμός κατέστη η δύναμη που έκτισε κράτη, αλλά και το επινοητικό μέσο που χρησιμοποιήσαν τα κράτη για να διασφαλίσουν την ομοιογένειά τους, να καταστείλουν ταξικές συγκρούσεις, να επεκτείνουν τα σύνορα τους ή με άλλους τρόπους να διασφαλίσουν τα συμφέροντα των άρχουσων τάξεων του κράτους.

Γενικά στην δημιουργία των κρατών της Ευρώπης ο Εθνικισμός ήταν πολιτισμικός, βασισμένος σε μεγάλο βαθμό πάνω σε μια γλωσσική και πολιτισμική ομοιογένεια ενώ στα μεταποικιακά κράτη της Ασίας και της Αφρικής γενικά ο εθνικισμός δεν βασιζόταν σε μια πολιτισμική ενότητα.

Σε όλες τις περιπτώσεις όμως, ο εθνικισμός που κατέληξε στην δημιουργία οντοτήτων που αγγνωρίζουμε σαν έθνη-κράτη, δεν πηγάζει απλώς ή μόνο από την ύπαρξη του έθνους.

Η γενεσιουργός όθηση του εθνικισμού υπήρξε η άνοση ανάπτυξη των χωρών της περιφέρειας σε σύγκριση με τις χώρες του κέντρου. Και όλες οι χώρες υπήρξαν περιφέρειες εκτός από τις λίγες χώρες του κέντρου της Δυτικής Ευρώπης.

Ο εθνικισμός ήταν παράγωγο της περιφερειακοποίησης, και της διεξόδου της Μητροπολιτικής οικονομίας, με την τάση να διαλύει τους θεσμούς της περιφερειακής χώρας, να δημιουργεί κινητικότητα έξω από τα παραδοσιακά κοινωνικά σύνολα, να επεκτείνει την εκπαίδευση, και να δημιουργεί συνειδητοποίηση της οπισθοδρόμησης και της καταπίεσης από την Μητροπολιτική χώρα ή χείρες στις χώρες της περιφέρειας.

Ο εθνικισμός ήταν παράγωγο της περιφερειακοποίησης, και της διεξόδου της Μητροπολιτικής οικονομίας, με την τάση να διαλύει τους θεσμούς της περιφερειακής χώρας, να δημιουργεί κινητικότητα έξω από τα παραδοσιακά κοινωνικά σύνολα, να επεκτείνει την εκπαίδευση, και να δημιουργεί συνειδητοποίηση της οπισθοδρόμησης και της καταπίεσης από την Μητροπολιτική χώρα ή χείρες στις χώρες της περιφέρειας.

Στην προσπάθεια να ξεπεραστούν τα φαινόμενα της άνοσης ανάπτυξης (το κυριότερο από τα οποία είναι η οικονομική και πολιτική καταπίεση), οι περιφερειακές χώρες έδωσαν συνήθως έμφαση στην τοπική τους ιδιαιτερότητα. «Μέσω του Εθνικισμού» λέει ο Τομ Νάϊρν «οι κοινωνίες προσπαθούν να κινηθούν μπροστά προς ορισμένους στόχους (εκβιομηχανοποίηση, ευημερία, ισότητα με άλλους λαούς) μέσω ενός είδους παλινδρόμη-

σης με την ενδοσκόπηση, αντλώντας πιο βαθειά από τα ιθαγενή εφόδια τους, ξαναζωντανεύοντας παλιούς λαϊκούς ήρωες και μύθους για τον εαυτό τους».(3)

Αυτά τα ιθαγενή εφόδια υπήρξαν πολλές φορές εθνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά, όπως είναι η κοινή γλώσσα και η θεωρία της κοινής καταγωγής, με άλλα λόγια η κοινή εθνικότητα. Αλλά δεν ήταν μόνο αυτό. Αυτό δεν είναι αρκετό να εξηγήσει γιατί υπάρχουν 20 σχεδόν Ισπανόφωνες χώρες στην Λατινική Αμερική ή γιατί Γαλλόφωνοι στην Ευρώπη είναι μέλη του Γαλλικού, του Ελβετικού και του Βελγικού Έθνους.

Υπάρχει ένας δεύτερος παράγοντας στην δημιουργία κρατών εθνών που έχει κάνει με την λειτουργία οικονομικών συστημάτων και συστημάτων εξουσίας. Μια πολύ προσεκτική ανασκόπηση του πως προσδιορίστηκε η έκταση πολλών εθνικών κρατών(4) δείχνει τον καιρικό ρόλο που διαδραμάτισε κάποιο πολιτιστικό δεδομένο και ο βαθμός που υπάρχουν τα τεχνικά μέσα για την κινητοποίηση ενός συνόλου ανθρώπων με βάση το πολιτιστικό δεδομένο. Η ανάπτυξη της τυπογραφικής βιομηχανίας ήταν καιρικής σημασίας στην κινητοποίηση με βάση την κοινή γλώσσα. Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση έχουν δυνατότητες πολυγλωσσικότητας και μπορούν να συνενώσουν πολιτισμικά και ανόμοιους λαούς σε ένα κράτος έθνος. Αλλά επίσης τεράστιο ρόλο στον καθορισμό της έκτασης του κράτους/έθνους που θα δημιουργηθεί διαδραμάτισαν και οι πορείες που είχαν ανοικτές σαν εκπαιδευτικές, επαγγελματικές ή πολιτιστικές καριέρες τα ελίτ που έγιναν ηγέτες των εθνικιστικών κινήσεων.

Οι εκτάσεις αυτών των καριέρων καθορίστηκαν πολλές φορές από πολιτισμικά αυθαίρετες αποφάσεις των αποικιοκρατικών δυνάμεων μέσω της διοικητικής πολιτικής για της αποικίες τους.

Τα κράτη-έθνη όμως όταν δημιουργήθηκαν δεν ήταν απλώς μια νομική διατύπωση και διοργάνωση. Όπως εκφραστικά το θέτει ο Κωνσταντίνος Τσουκαφάς «Η δόμη ενός ανεξάρτητου κράτους οδηγεί στην αναγκαστική κατασκευή μιας νέας εθνικοκρατικής ταυτότητας που θα αποτελέσει το βασικότερο σημείο συμβολικής και ιδεολογικής κρυστάλλωσης της νέας κρατικής κοινωνίας».(5)

Ο εθνικισμός μια και κινητοποιηθεί, οποιασδήποτε μορφής και αν είναι, δεν μπορεί απλώς να θεωρηθεί σαν μια ορθή ή λανθασμένη ιδέα. Είναι ένα κοινωνικό δεδομένο που αναπαραγάγει, στα πλαίσια του έθνους-κράτους την βαθειά αφώσωση των πολιτών του.

Ο εθνικισμός συνδέει το κάθε άτομο με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον του κράτους/έθνους, προσφέροντας συναισθηματικά την δυνατότητα της υπέρβασης της ατομικότητας και ενίσχυσης

της αίσθησης της κοινής ταυτότητας όπως παλαιότερα επρόσφερε η θρησκεία. Γι' αυτό και η έννοια και η πράξη της «θυσίας» είναι τόσο κεντρικά χαρακτηριστικά του εθνικιστικού κινήματος.

2. Στην Κύπρο

Στην Κύπρο η πλειοψηφία του λαού ιστορικά συμμεριζόταν τα χαρακτηριστικά της Ελληνικής Πολιτισμικής οντότητας, του Ελληνικού Έθνους, όπως το είχε καθορίσει προηγουμένα. Η εμβρυακή αστική τάξη της Κύπρου ήταν ολοκληρωτικά σχεδόν Ελληνική. Οι εκπαιδευτικές καριέρες των ανθρώπων που ήταν οι αντιαποικιακοί ηγέτες οδηγήσαν στην Ελλάδα.

Στην ίδια την Ελλάδα από το 1821 ως το 1912, σύμφωνα με τον Θάνο Βαρέμη, «οι σχέσεις Ελληνικού κράτους και Έθνους παύσαν από όλες τις διαδοχικές φάσεις ανάμεσα στην σύζευξη και την διαφοροποίηση»(6).

Αρχικά οι επηρεασμένοι από τον διαφωτισμό ιδρυτές του Ελληνικού κράτους ταυτίζουν το έθνος με το κράτος. Αλλά ως το 1848 στην Ευρώπη έχει πραγματοποιηθεί η μετάβαση από τον φιλελεύθερο ουμανισμό στον επιθετικό και αποκλειστικό εθνικισμό, από τα δικαιώματα του πολίτη της Γαλλικής Επανάστασης στο πανίσχυρο κράτος της Γερμανικής φιλοσοφίας. Και στην Ελλάδα έχει επικρατήσει ο μεγαλοιδεατισμός.

Γι' αυτούς και άλλους λόγους,(7) σε αντίθεση με άλλες αποικίες, ο αντιαποικιακός εθνικισμός που κινητοποιήθηκε στην Κύπρο ήταν έντονα πολιτισμικός, με στόχο την ένωση με την Ελλάδα. Ο Ελληνικός Εθνικισμός της Κύπρου δεν διαμορφώθηκε εξ ολοκλήρου στην Κύπρο. Πήρε και μιαν έτοιμη εθνική ιδεολογία από την Ελλάδα, που είχε έντονα επηρεασθεί από τις κοινωνικές διαμάχες της περιόδου του εθνικού διχασμού και από τους ιδεολόγους του Μεταξά. Η ιδεολογία του έθνους έφερε με έμφαση, σύμφωνα με τον Γ. Μαυρογορδάτο,(8) χαρακτηριστικά ιδεολογίας με ταξικές διαστάσεις που διαχωρίζε την έννοια του λαού από την έννοια του έθνους σε μια απόπειρα να καλυφθούν υπό τον μανδύα του έθνους ταξικές διαίρεσεις και κοινωνικά προβλήματα.

Στις συνθήκες που δημιουργήθηκε το Κυπριακό κράτος η μορφή του ήταν ανεπακόλουθη με τον εθνικισμό που το δημιούργησε. Τα πολιτικά γεγονότα και η περιφερειακοποίηση των Τουρκοκυπρίων κινητοποίησε και ένα Τουρκικό διαχωριστικό εθνικισμό. Έτσι το Κυπριακό κράτος εστερείτο της αφώσωσης και ακόμη και της συναισθηματικής νομιμοποίησης των πολιτών του.

Φυσικά επανηλημμένα στον εικοστό αιώνα νεοανεξάρτητα μεταποικιακά κράτη διαμόρφωσαν τέτοια συνείδηση και,

με την φρασεολογία του Τσουκαλά, «κατασκεύασαν μια νέα εθνικο-κρατική ταυτότητα». Θεωρητικά αυτό δεν είναι μόνο εφικτό αλλά και το αναμενόμενο. Θα ήταν σχολαστικό πιστεύω να προσπαθώ να αναλύσω γιατί αυτό δεν έγινε στην περίπτωση του Κυπριακού κράτους. Αρκεί να αναφέρω ότι τα κύρια μέσα για πολλά νεοανεξάρτητα κράτη για την κρυστάλλωση μιας νέας Εθνικοκρατικής ταυτότητας είναι η ραδιοφωνία, η εκπαίδευση, ο στρατός και η κομματικές οργανώσεις, όλοι οι θεσμοί που στην Κύπρο είχαν στρατευθεί στην υπηρεσία του Ελληνικού και του Τουρκικού Εθνικισμού αντίστοιχα.

Θα σταθώ μόνο σ' ένα φαινόμενο που έχει ιδιαίτερες προεκτάσεις στην Κύπρο: Το άγχος για την απώλεια της Ελληνικής ταυτότητας που διαπνέει όλη την περίοδο της ανεξαρτησίας. Η περίοδος της ανεξαρτησίας ήταν η περίοδος εντατικών διαδικασιών ενσωμάτωσης της Κύπρου, σαν μιας υπανάπτυχτης περιφερειακής οικονομίας, στην παγκόσμια οικονομία.

Η ενσωμάτωση αυτή σημαίνει την οικονομική διεξόδου μαζί με την διεξόδου κρατικών οργάνων και δικτύων στην παραδοσιακή κοινωνία. Αυτή η διεξόδου εμπεδώνει αναπόφευκτα μια κεντρική και ενοποιητική συμβατική βία. Η κοινότητα σαν χώρος αναπαραγωγής της παράδοσης καταρρέει. Σ' αυτό το πλαίσιο αναδύεται σε όλες τις χώρες της περιφέρειας η αίσθηση της αντίθεσης της παράδοσης και του εκσυγχρονισμού σαν αντιθετικών και πολωτικών κρυστάλλωσεων του εθνικού γίγνεσθαι. Στις χώρες του κέντρου όπου η διαδικασία εκσυγχρονισμού είναι ενδογενής, η παράδοση δεν βιώνεται αντιθετικά προς τον εκσυγχρονισμό ούτε εκφράζεται σαν άγχος για την απώλεια της εθνικής ταυτότητας. (Εκτός από τις περιφέρειες των ιδίων των χωρών αυτών όπου τον 20ο αιώνα, δημιουργούνται χωριστικά κινήματα).

Κάτω από αυτές τις συνθήκες, όπως λέει ο Τσουκαλάς, η Italianita, η Hispanidad, η Ελληνικότητα κτλ. είναι ιδεολογήματα που αντιτάσσονται στα επίσημα θεσμικά πρότυπα της εξάρτησης, τα αυτοπικά και ρομαντικά οράματα της εθνικής ταυτότητας.

Η σωτηρία της εθνικής παράδοσης θα συνεπαγόταν την ανατροπή της διαδικασίας ενσωμάτωσης στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα, που είναι για τις περιφερειακές χώρες η κινητήρια δύναμη του εισαγόμενου αντί ενδογενούς εκσυγχρονισμού. Αυτή η επιλογή έχει γίνει από πολύ λίγες χώρες και σίγουρα όχι από την Κύπρο και την Ελλάδα. Κάτω από τις συνθήκες αυτές δημιουργείται μια αντίθεση μεταξύ δυο φραστικών λόγων. Ε ν ό ς α σ τ ι κ ο - κοσμοπολίτικου που εκφράζεται με την

Από τη συζήτηση στοργυλλής τραπέζης με θέμα «κράτος και έθνος στη Κύπρο σήμερα» που οργανώθηκε από τον Όμιλο Πνευματικής Ανάπτυξης, το σύνδεσμο φιλολόγων «Στασίνας», τη Κοινωνιολογική Εταιρία Κύπρου και το Νεοκυπριακό Σύνδεσμο. Μίλησαν ο Μιχάλης Ατταλίδης, ο Κλεάνθης Γεωργιάδης, ο Γεώργιος Προδρόμου και ο Ιωσήφ Παγιάτας.

Ο κ. Κλεάνθης Γεωργιάδης που συμμετείχε σαν σύμβουλος στις συζητήσεις που κατέληξαν στις συμφωνίες της Ζυρίχης μίλησε κύρια για το διαιρετικό χαρακτήρα του κυπριακού συντάγματος που βασίστηκε μεν στις ιστορικές διαφορές Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων αλλά επίσης βοήθησε στην εμβάθυνση τους. Ο ίδιος εισηγητής είπε ότι οι συμφωνίες της Ζυρίχης δε θα έπρεπε να είχαν γίνει αποδεχτές άποψη που υποστήριξε και τότε.

Ο κ. Προδρόμου μίλησε για τα Ελληνοχριστιανικά ιδεώδη και κύρια υποστήριξε ότι τα ιδεώδη αυτά (δικαιοσύνη, ισότητα, αγωνιστικότητα κλπ) πρέπει να μη συγχίζονται με τη κατάχρηση τους από διάφορα συστήματα ή άτομα. Είπε επίσης ότι τα ιδανικά αυτά διατηρούν πάντα την επικαιρότητα και ορθότητα τους. Σε παρατήρηση του Ιμπραήμ Αζίζ, ότι αισθάνεται προσβεβλημένος από τη αποκλειστική διεκδίκηση των ιδανικών από τον Ελληνοχριστιανισμό ο κ. Προδρόμου απάντησε ότι τα ιδανικά αυτά είναι παν ανθρώπινα και ασφαλώς χαρακτηριστικά και των άλλων συστημάτων αξιών κι όχι μόνο του Ελληνοχριστιανισμού.

Οι κύριοι Ατταλίδης και Παγιάτας ασχολήθηκαν με θέματα που σχετίζονταν αμεσότερα με το θέμα, ο μν Ατταλίδης στο ευρύ κοινωνιολογικό επίπεδο με κατάληξη στο κυπριακό κι ο Παγιάτας πιο συγκεκριμένα στη σχέση της Κυπριακής εθνικής (περίπου) συνείδησης και της Ελληνικής και Τουρκικής εθνικής συνείδησης. Αυτές τις δυο εισηγήσεις δημοσιεύουμε σ' αυτό το τεύχος.

Στη συζήτηση που έγινε στη συνέχεια ήταν ωστόσο φανερός ο διχασμός της συνείδησης των Κυπρίων. Η μια πλευρά (με τον Ιμπραήμ Αζίζ) υποστήριξε τη δυνατότητα της υπάρξης κυπριακής συνείδησης και η άλλη την αναγκαιότητα της προσκόλλησης στο εθνικό κέντρο (ελληνικό).

εισαγωγή νέων θεσμών και πολιτιστικών προτύπων, και ενός λαϊκιστικού προαστικού που επαγγέλλεται εμμονή σε ιθαγενή πρότυπα, που αντιτίθεται σε κάθε ξενόφερτη συνήθεια ή γλωσσική έκφραση και επιμένει στην καταξίωση των εθνικών παραδόσεων.

Και οι δύο λόγοι είναι κοινωνικά ανεδαφικοί. Αλλά η ιδιότητα και αγχώτικη πόλωση έχουν σαν συχνή συνέπεια σύμφωνα με τον Τσουκαλά τον αποπροσανατολισμό των πολιτικών επιλογών.

Η πόλωση αυτή που συνεχώς παρουσιάζεται στην Κύπρο δεν είναι πολύ διαφορετικά από το ίδιο φαινόμενο όπως παρουσιάζεται στην Ελλάδα, και είναι στην Ελλάδα που αναφέρεται η ανάλυση του Τσουκαλά που παράθεσα πιο πάνω.

Ο αποπροσανατολισμός των πολιτικών επιλογών στην Κύπρο όμως πολλές φορές εμπλέκει τις πολιτικές επιλογές όσον αφορά το Κυπριακό πρόβλημα. Θα δώσω μόνο ένα παράδειγμα. Η φράση «κινδυνεύει η εθνική μας υπόσταση» μπορεί να σημαίνει τουλάχιστο(?) διαφορετικά πράγματα, και νομίζω ότι τα σημάδια σε διάφορα στάδια της πρόσφατης ιστορίας μας:

- (1) Αποκλείεται η ένωση.
- (2) Δεν ακολουθούμε την πολιτική της Ελληνικής Κυβέρνησης.
- (3) Κινδυνεύει η θέση μιας συγκεκριμένης ομάδας διανοούμενων.
- (4) Μετασχηματίζεται η κουλτούρα μας.
- (5) Κινδυνεύουμε από ολοκληρωτική κατάληψη από την Τουρκία.
- (6) Μπορεί να επικρατήσει ο κομμουνισμός.
- (7) Χρησιμοποιούμε ξένες γλώσσες σε επιγραφές στα μαγαζιά.

Αν συνοψίσουμε ως εδώ θα έλεγα: Πολυεθνικά κράτη μπορούν να υπάρχουν και υπάρχουν διάφορα.

Έθνη χωρισμένα σε πολλά κράτη υπάρχουν.

«Πολυεθνικιστικό» κράτος όμως δεν μπορώ να φαντασθώ να υπάρχει.

Σήμερα όμως ο αποπροσανατολισμός των πολιτικών επιλογών δεν πηγάζει μόνο από τις πολιτικές διαδικασίες που οδηγούν σε άγχος για την εθνική ταυτότητα. Οι αντικειμενικές πολιτικές συνθήκες δημιουργούν αλληλοσυγκρουόμενες επιλογές στην διάσταση κράτους/έθνους.

Οι Ελληνοκύπριοι, στην κατάσταση της ημικατοχής που βρίσκονται, συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν το δίλημμα της επιλογής μεταξύ του προσανατολισμού στο Ελληνικό Εθνικο-κρατικό σύνολο και στο Κυπριακό κράτος.

Ο πρώτος προσανατολισμός φαίνεται να επιβάλλεται και από τα στρατιωτικά δεδομένα της κατάστασης. Ο προσανατολισμός όμως αυτός υπερτονίζει την εξαίρεση των Τουρκοκυπρίων, καθορίζοντας τον λαό της Κύπρου να τείνει προς δύο διαφορετικά εθνικοκρατικά σύνολα.

Ο δεύτερος προσανατολισμός είναι προς το Κυπριακό/κράτος αυτό που έχουν κοινό ή Έλληνες και οι Τούρκοι.

Ο διαχωρισμός της έννοιας κράτος από οποιαδήποτε εθνικιστική προσύληση στο κράτος μας δίδει μια φαινομενική διέξοδο. Αλλά κράτος αποσηματωμένο από την συναισθηματική αφώισηση των πολιτών του δεν είναι συνήθως εφικτό στο σύγχρονο κόσμο.

Και το δίλημμα γίνεται πιο ανάγλυφο αν μιλούσαμε για κυπριακή εθνικοκρατική οντότητα.

Αμέσως αντιμετωπίζονται δύο προβλήματα. Το ένα είναι η δική μας συναισθηματική αντίδραση. Το άλλο είναι το αντικειμενικό δεδομένο ότι αυτή τη στιγμή οι Τουρκοκύπριοι είναι δεσμευμένοι από στρατιωτικά, πολιτικά και οικονομικά δεδομένα όχι με ένα υποθετικό Κυπριακό κράτος/έθνος, αλλά με το κράτος/έθνος Τουρκία.

Είναι κάτω από αυτές τις τραγικά δύσκολες συνθήκες που καλούμαστε να ανασυγκροτήσουμε ένα κράτος που κατά την γνώμη μου θα στερεωνόταν μόνο αν μπορούσε να κρυσταλλώνει κοινά οικονομικοκρατικά συμφέροντα και κοινές νομιμοποιήσεις που να κατάληγαν σε κοινή συναισθηματική δέσμευση με ένα κυπριακό κράτος/έθνος και τα σύμβολα, την ιστορία και τα χαρακτηριστικά του.

Μερικά από τα ερωτήματα αυτά συζητήθηκαν έμμεσα στο σεμινάριο του ΚΥ-ΚΕΜ για την ομοσπονδία.

3. Ελβετία

Το μόνο που θα κάνω σαν κατάληξη είναι να αναφέρω ορισμένα στοιχεία για τη Ελβετία(9) ένα κράτος/έθνος που αποτελείται περίπου από 77% πολιτισμικά Γερμανούς, 22% Γάλλους, 4% Ιταλούς και 1% Romanch, και που ως το 1914 είχε ισχυρούς συναισθηματικούς, πολιτικούς και οικονομικούς δεσμούς με την Γερμανία.

Τον 19ο αιώνα οι Γερμανοελβετοί διανοούμενοι όπως τον Burckhart έγραφαν: «Συχνά θέλω να γονατίσω στο ιερό Γερμανικό το έδαφος και να ευχαριστήσω τον θεό που μιλώ Γερμανικά». Ο Γερμάνο-Ελβετός Ιστορικός έκανε την ακόλουθη σύγκριση της Ελβετικής πόλης όπου ζούσε της βασιλείας, με το Βερολίνο: «Η Βασιλεία είναι τόσο ανιαρή που θα ευχαριστούσα τον θεό ακόμη και για ένα χεμίνα στο Βερολίνο. Κανένας πραγματικός άνθρωπος δεν μπορεί να ζήσει εδώ μεταξύ αυτών των ανθρώπων που το μόνο που σκέφτονται είναι το βάλαντιο τους».

Και Γερμανοί στρατιωτικοί και διανοούμενοι θεωρούσαν τους Γερμανούς της Ελβετίας σαν αποστάτες αν δεν ήθελαν να ενωθούν με το Γερμανικό κράτος/έθνος.

Για πολλούς λόγους αυτός ο πολιτισμικός εθνικισμός δεν επικράτησε στην Ελβετία και εξελήχθηκε ένα Ελβετικό Έθνος/κράτος με εθνικούς μύθους που υπογράμμισαν την πάλη του Ελβετικού λαού για ατομικές ελευθερίες, την γεω-

γραφική ενότητα της χώρας, και την ανεξαρτησία της.

Για να δώσω μια γεύση της ιστορίας ενός τέτοιου έθνους/κράτους μετάφρασα ένα απόσπασμα από τον Ελβετό Εθνικιστή Keller.

«Η Ελβετική εθνικότητα δεν βασίζεται σε προγόνους ή σε πατριωτικές διηγήσεις του παρελθόντος. Βασίζεται στην αγάπη του Ελβετικού λαού για ελευθερία, στην μοναδική δέσμευση τους με την μικρή αλλά ωραία και αγαπητή πατρίδα τους, στον νόστο για την Ελβετία που τους κυριαρχεί όταν βρίσκονται ακόμα και στην πιο ωραία ξένη χώρα». Και συνεχίζει, «Ο Ελβετός ανακάλυψε ότι η ψυχή του έχει ανάγκη την ανεξαρτησία ολόκληρης της πατρίδας, την ελευθερία σκέψης και έκφρασης, την απόλυτη ισότητα δικαιωμάτων...».

Το 1940 το Εθνικό Συμβούλιο της Ελβετίας το θεώρησε αναγκαίο, σε διακήρυξη του προς τον Ελβετικό λαό να ξαναπροσδιορίσει, σε καιρό που οι πολιτισμικές οντότητες στις οποίες ανήκαν οι Ελβετοί ήταν πόλεμο, την ιδιότητα του Ελβετικού Έθνους, λέγοντας:

«Λόγω του ότι απορρίπτουμε την έννοια της φυλής ή της κοινής καταγωγής σαν την βάση για ένα κράτος και σαν τον παράγοντα που καθορίζει σύνορα, αποκτούμε την ελευθερία και την δύναμη να διατηρούμε την συνείδηση των πολιτιστικών μας δεσμών με τους τρεις μεγάλους πολιτισμούς. Η Εθνική ιδέα της Ελβετίας δεν βασίζεται στην φυλή ή σε βιολογικούς παράγοντες, βασίζεται σε μια πνευματική απόφαση».

Μιχάλης Ατταλίδης

1. Γ.Β. Λεονταρίτης «Εθνικισμός και Διεθνισμός: Πολιτική Ιδεολογία» στο Δ.Γ. Τσαούση, **Ελληνισμός —Ελληνικότητα: Ιδεολογικοί και βιωματικοί Άξονες της Νεοελληνικής Κοινωνίας** (Αθήνα: Βιβλιοπωλείου της Εστίας, 1983).
2. Costa Carras, **3,000 years of Greek Identity: Myth or Reality?** (Athens: Domus Books, 1983).
3. Tom Nairn, "The Modern Janus", **New Left Review** no. 94, Nov. - Dec. 1975.
4. Benedict Anderson, **Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism** (London: Verso, 1983).
5. Κ. Τσουκαλάς: Παράδοση και Εκσυγχρονισμός: Μερικά Γενικότερα Ερωτήματα στο Δ.Γ. Τσαούση, **Ελληνισμός - Ελληνικότητα**.
6. Θ. Βερέμης, «Κράτος και Έθνος στην Ελλάδα: 1821-1912» στο Δ.Γ. Τσαούση **Ελληνισμός - Ελληνικότητα**.
7. Π. Κηρομηλίδης, «Το ελληνικό κράτος ως Εθνικό κέντρο» στο Δ.Γ. Τσαούση, **Ελληνισμός - Ελληνικότητα**.
8. Γ.Θ. Μαυρογορδάτος, «Ο Διχασμός ως κρίση Εθνικής Ολοκλήρωσης» στο Δ.Γ. Τσαούση, **Ελληνισμός - Ελληνικότητα**.
9. Hans Kohn, **Nationalism and Liberty: The Swiss Example** (New York: the Macmillan Company, 1956).

«Η δική μου η πατρίδα έχει μοιραστεί στα δυο, ποιο από τα δυο κομμάτια πρέπει ν' αγαπήσω;» Από πρώτη όψη φαίνεται να πρόκειται για σοβαρό δίλημμα. Ωστόσο δεν πρόκειται για κάτι τέτοιο αλλά για τη γεμάτη αγωνία φωνή της νέας ποιήτριας συμπατριώτισσας Nese Yasin που βλέπει να της μοιράζουν τη πατρίδα και να προσπαθούν να την αναγκάσουν να διαλέξει το ένα από τα δυο κομμάτια.

Αρχίζω την εισήγηση μου μ' αυτό τον κάπως ανορθόδοξο τρόπο, δημιουργώντας ίσως κάποια προδιάθεση θεώρησης της πατρίδας από δυο διαφορετικές γωνίες που συγκλίνουν. Στις επόμενες γραμμές θα προσπαθήσω να υποβάλω την ιδέα ότι τα πράγματα διαφέρουν και ότι η ιδέα της πατρίδας ξεκινά για όλους μας από το ίδιο κέντρο.

Στις εισηγήσεις των άλλων ομιλητών γίνεται σαφής αναφορά στις έννοιες κράτος και έθνος και προσπάθεια τοποθέτησής τους στη σύγχρονη κυπριακή πραγματικότητα. Βασικά γιατί εγώ δεν είμαι ειδικός, θα προσπαθήσω να κρατήσω τη δική μου εισήγηση σένα όσο γίνεται απλουστευμένο επίπεδο, δημιουργώντας πιο πολύ ερωτηματικά παρά δίνοντας επιστημονικές εκδοχές και εξηγήσεις.

Ξεκινώ από μιαν απλή παραδοχή ότι, στη Κύπρο ζούμε Κύπριοι, κάπου 650,000 άνθρωποι. Ακόμα ότι τα πρώτα αχνάρια παρουσίας σ' αυτό τον τόπο είναι χρονικά τοποθετημένα με βάση την εθνολογική υποδιαίρεση που ανήκουν, μερικών πριν 400, άλλων πριν 800 άλλων πριν 1,200, κάποιων άλλων πριν 1,400 και των πολλών πριν 3,200 χρόνια. Ωστόσο αν μείνω μ' αυτή τη δήλωση δεν θα πρέπει να ακριβολογώ, αφού τα ευρήματα της Χοιροκίτιας παν πίσω 8,000 χρόνια.

Έχουμε δηλαδή οι Κύπριοι, με βάση τα ευρήματα, μια ιστορία 8,000 χρόνων και είναι η δική μου θέση ότι μια και δεν μπορώ παρά να θεωρήσω σαν πρωταρχικής σημασίας τον παράγοντα ιστορικός χώρος, αυτά τα 8,000 χρόνια αποτελούν την ιστορία μας, όλων των Κυπρίων. Γιατί αν προς στιγμή θελήσουμε να αποδώσουμε την ιστορική κληρονομιά στη κοινότητα με τη μεγαλύτερη παρουσία στον τόπο, σε ποιον ανήκει η περίοδος που προηγήθηκε της άφιξης των Αχαιών το 1,200 π.Χ.;

Επειδή έχουμε οι σημερινοί Κύπριοι διαφορετικές καταβολές, είναι φυσικό να έχουμε και πολιτικές διαφορές, που σε μερικές περιπτώσεις είναι σημαντικές, όπως είναι η γλώσσα και η θρησκεία καθώς και τα ήθη και έθιμα που δεν είναι άσχετα με τα δυο πρώτα στοιχεία. Είναι αναντίλεκτο ότι υπάρχουν σήμερα στη

Κύπρο δυο βασικές θρησκείες και δυο βασικές γλώσσες, που δεδομένου του μορφωτικού επιπέδου της χώρας, δίνουν στις κοινότητες που την χαρακτηρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό, ξεχωριστά πολιτιστικά χαρακτηριστικά που τις ξεχωρίζουν μεταξύ τους και που επιτρέπουν ταυτόχρονα στη Κυπριακή κοινωνία, να χαρακτηριστεί σαν πλουραλιστική. Αλλά αν η Κυπριακή κοινωνία είναι πλουραλιστική, έχουμε συνειδοτοποιήσει αυτό το γεγονός και τις προεκτάσεις του; Μήπως θα πρέπει εδώ να αναζητήσουμε κάποιες ρίζες του κυπριακού προβλήματος;

Θα αποφύγω να καταπιαστώ με την έννοια του έθνους, γιατί το έχει κάμει άλλος ομιλητής αλλά ακόμα γιατί είναι εκείνη κατεξοχήν η έννοια που πέρασε και ακόμα περνά από διάφορα στάδια εξέλιξης και για την οποία υπάρχει μεγάλη διαφορά απόψεων όσον αφορά τα συστατικά στοιχεία αλλά και το όλο φιλοσοφικό της περίβλημα. Θα περιοριστώ απλώς να παρατηρήσω ότι στις ευρωπαϊκές γλώσσες, η έννοια του έθνους προέρχεται από το λατινικό *nasce* που σημαίνει γεννώμαι και ότι στα αγγλικά και σε άλλες πολλές γλώσσες, το έθνος είναι συνώνυμο του κράτους. Ωστόσο ούτε στη θεωρία της έννοιας του κράτους σκοπεύω να μπω.

Θα αρκεστώ απλώς να σημειώσω ότι από το 1960 έχουμε δικό μας κράτος οι Κύπριοι, με δικούς μας κρατικούς θεσμούς, σε αντιδιαστολή με το τουρκικό ή το ελληνικό, για να περιοριστώ σ' αυτή τη σύγκριση, που δεν είναι δικά μας, έστω και αν θα το θέλαμε η μια ή η άλλη κοινότητα... Δεν είναι δικά μας γιατί δεν είμαστε πολίτες τους και δεν έχουμε ούτε τα δικαιώματα ούτε τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τα σχετικά συντάγματα των δυο χωρών. Η έννοια λοιπόν του κράτους είναι εκεί που συναντιόμαστε όλοι οι Κύπριοι, το κοινό, ενοποιητικό στοιχείο και ταυτόχρονα εκείνο που μας ξεχωρίζει από όσους δεν είναι Κύπριοι.

Αντίθετα διαιρετικό στοιχείο ανάμεσα μας στους Κυπρίους είναι τα πολιτιστικά στοιχεία όπου παρουσιάζουν οι διάφορες κοινότητες τις βασικές τους διαφορές, έστω και αν υπήρξαν στη διάρκεια της μακράιωνης συμβίωσης κάποιες αλληλεπιδράσεις.

Και θα ήθελα εδώ να υποβάλω δυο ερωτήματα: Συνειδητοποιήσαμε οι Κύπριοι ότι ιδρύσαμε δικό μας κράτος και δεχτήκαμε τους θεσμούς και τα σύμβολα του; Για παράδειγμα, έχει ο μέσος Κύπριος συνειδητοποιήσει ότι η δική του σημαία, εκείνη που θα πρέπει να τον εκπράξει, είναι η Κυπριακή; Όσο για το δεύτερο ερώτημα, πηγάζει μέσα από το κυπριακό κράτος και τις δεδομένες για μας τους Κυπρίους πολιτιστικές διαφορές, αν τα ενοποιητικά στοιχεία του Κυπρίου είναι τα κρατικά και αν τα διαιρετικά είναι τα πολιτιστικά, δεν θάπρεπε όλοι οι Κύπριοι που δεν επιθυμούν τον

αφανισμό και εργάζονται για την επιβίωση αυτού του τόπου, να τονίζουν τα πρώτα και όχι τα δεύτερα, όσο σημαντικά και αν είναι τα πολιτιστικά μας χαρακτηριστικά;

Σχετική με τις έννοιες κράτος, έθνος, χώρα είναι και η έννοια της πατρίδας. Ωστόσο η τοποθέτηση της σε σχέση με τις έννοιες αυτές δεν είναι εύκολη, γεγονός που δυσχεραίνεται ακόμα πιο πολύ γιατί η έννοια σαν τέτοια δεν έτυχε μέχρι τώρα της προσοχής της παγκόσμιας βιβλιογραφίας. Πράγματι οι όροι *Vaterland* στα γερμανικά, *motherland* στα αγγλικά, *patria* στα ιταλικά, σχεδόν καθόλου δεν φαίνεται να απασχολούν τις αντίστοιχες σύγχρονες εθνικές βιβλιογραφίες και ούτε φαίνεται να έχει γίνει προσπάθεια κάποιας επιστημονικής ανάλυσης και οριοθέτησής τους. Αντίθετα ο όρος πατρίδα απαντά συχνά στην λογοτεχνία και φυσικά και την ελληνική

Ο ορισμός που δίνει γνωστή ελληνική εγκυκλοπαίδεια για τη πατρίδα είναι ότι είναι η **χώρα** των πατέρων μας όπου καθένας από μας **γεννιέται και ανατρέφεται** και της οποίας είναι **πολίτης** ή από την οποία προέρχεται αν διαμένει σε ξένο μέρος. Γίνεται σχετικά η παρατήρηση ότι, η έννοια της πατρίδας διαμορφώθηκε σιγά-σιγά, μόλις ο άνθρωπος έπαυσε να ζει **πλάνητα βίον** και εγκαταστάθηκε μόνιμα σε κάποια περιοχή.

Αν αυτά είναι τα συστατικά της πατρίδας, κεντρική θέση φαίνεται να έχει ο χώρος, ο τόπος που γεννιέται κανείς. Κάποια σύγχυση δημιουργείται από την ιδιότητα του πολίτη που γεννήθηκε κάπου αλλού, που ωστόσο σκοπόν έχει να καλύψει τους απόδηλους βασικά.... Όμως αποδοχή αυτού του στοιχείου κατά κυριολεξία, θα δημιουργούσε το άστοχο ή να έχει κάποιος δυο πατρίδες ή οι λεγόμενες νέες χώρες όπως η Αμερική, ο Καναδάς, η Βραζιλία και η Αυστραλία να μην είναι η πατρίδα κανενός. Αντίθετα τα στοιχεία μόνιμης εγκατάστασης σε κάποια περιοχή όπου κάποιος ανατρέφεται και μεγαλώνει, τείνουν να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι πατρίδα είναι ο χώρος όπου κάποιος γεννιέται ή καταλήγει να ζει. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, η πατρίδα κάποιου η μια και μοναδική (πουθενά δεν φαίνεται να υποστηρίζεται η ιδέα των δυο πατρίδων), είναι η χώρα στην οποία γεννιέται, ζει και μεγαλώνει.

Λέει ο Γκαίτε σχετικά: όταν μπορούμε να βρούμε ένα μέρος για να αναπαυθούμε, ένα χωράφι για να μας θρέψει, ένα σπίτι για να μας σκεπάσει, αυτή είναι η πατρίδα μας. Αν κάτι τέτοιο είναι σωστό, γιατί προβληματίζει ακόμα τον Κύπριο ενσυνείδητα ή υποσυνείδητα ποια είναι η πατρίδα του και γιατί του επιτείνεται η σύγχυση για ιδιαίτερη, για μικρή ή μεγάλη πατρίδα, θυγατέρα ή μητέρα πατρίδα. Αν έτσι έχουν τα πράγματα και αφού η ιδέα του χώρου είναι τόσο κεντρική, είναι δυνατόν η έννοια της πατρίδας να

μοιράζεται σε δυο χώρους; Η αντικρύζοντας το θέμα από μια άλλη σκοπιά, είναι δυνατόν οι κοινότητες της Κύπρου να μην έχουν μια και την ίδια πατρίδα, αλλά διαφορετικές;

Έρχεται ωστόσο το ίδιο σύγγραμμα να προσομοιάσει την πατρίδα με το έθνος και να της προσδώσει κάποια «εθνικά» χαρακτηριστικά όπως τη καταγωγή, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την ιστορία, κοινά ήθη και έθιμα και γενικά ομοιογενή πολιτιστικά στοιχεία. Ωστόσο, αν υιοθετηθεί αυτή η εκδοχή για τη πατρίδα, τότε οι άνθρωποι που δεν έχουν κοινά τα πιο πάνω χαρακτηριστικά, δεν έχουν κοινή και την πατρίδα. Αλλά μένα τέτοιο συμπέρασμα ποια πατρίδα έχουν οι Αμερικανοί όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν δεκάδες θρησκείες και ζωντανά ακόμα σε πολλές πριπτώσεις τα «εθνικά» ήθη και έθιμα ή σαν δεύτερη έστω, και τη γλώσσα της παλιάς χώρας καταγωγής; Ποια πατρίδα έχουν οι Ινδοί με μια Ινδία με πάνω από τράκοσιες γλώσσες και δι-αλέκτους και μισή δωδεκάδα θρησκείες μείζονος σημασίας;

Ποια πατρίδα έχουν οι ελβετοί με τις τέσσερις γλώσσες, τις τρεις καθαρά χωριστές κουλτούρες και τις δυο βασικές θρησκείες; Μήπως δεν είναι πατρίδα των Σλοβένων, Σέρβων Μακεδόνων ή των Κροατών ή Γιουγκοσλαβία;

Δυσκολεύομαι να συλλάβω πως θα μπορούσε να ήταν σήμερα η διεθνής κοινωνία, αν εξακολουθούσε να ισχύει το παλιό απόφθεγμα του Ludwig Wittgenstein ότι, «τα όρια της γλώσσας μου είναι τα όρια του κόσμου μου...». Άλλωστε ο Χριστός (πρβλ. Ματθαίος 12, 16-50), όταν του είπαν ότι η μητέρα και τα αδέρφια του ζητούν να τον δουν και να του μιλήσουν, απάντησε «τις εστίν η μήτηρ μου και τίνες εισίν οι αδελφοί μου...» Κι' αφού έδειξε προς τους μαθητές του είπε «ιδού η μήτηρ μου και οι αφελφοί μου, όστις γαρ αν ποιήσει το θέλημα του πατρός μου του εν ουρανοίς, αυτός μοι αδελφός και αδελφή και μήτηρ εστίν», δείχνοντας καθαρά την αναζήτηση της κοινότητας όχι στους δεσμούς του αίματος και της γλώσσας αλλά των ιδεών και της επικοινωνίας.

Σε μια πρόσφατη μελέτη, υποστηρίζεται η άποψη ότι η πατρίδα/έθνος στηρίζεται βασικά στην έννοια της **κατά φαντασία κοινότητας**. Κατά φαντασία με την έννοια ότι τα μέλη αυτά της κοινότητας, στην οποία ποτέ δε θα δουν το μεγαλύτερο μέρος των άλλων μελών, ούτε θα τα ακούσουν. Σ' αυτή την αντίληψη της πατρίδας εγγενές είναι το στοιχείο ότι η ανθρώπινη παρουσία γίνεται απλώς **αισθητή**. Ωστόσο ο κοινωνιολόγος Gavin Kitching υποστηρίζει ότι αυτό ακριβώς που λείπει από την έννοια της προσέγγισης της πατρίδας μέσω του εθνικισμού είναι ότι, δεν υπάρχει πραγματική αίσθηση του ανθρώπου και αν είναι κάτι για το οποίο πρέπει κανείς να αμφιβάλλει για τον εθνικισμό, όπως αντιλαμβάνεται την πατρίδα, είναι η **έλλειψη του ανθρωπισμού του**.

Σε μια προσπάθεια να καθορίσει την πατρίδα, διαχωρίζοντας την από τη γειτονική χώρα, παρατηρά η ίδια εγκυκλοπαίδεια που αναφέρθηκα προηγουμένως ότι οι άνθρωποι αυτοί (οι γείτονες), είναι πολύ διαφορετικοί, με άλλη γλώσσα, άλλη θρησκεία, διαφορετική νοοτροπία, έτσι που δεν πρέπει να τους έχει κανείς την ελάχιστη εμπιστοσύνη!! Δεν είναι αυτό άραγε καθαρή έλλειψη ανθρωπισμού;

Και τούτο φυσικά χωρίς να αμφισβητείται ότι ο πατριωτισμός είναι ικανός να ξυπνήσει την αγάπη την στοργή και την αυταπάρνηση για την πατρίδα, συναισθημα γνωστό σ' όλους τους ανθρώπους...

Αναφέρθηκα πιο πάνω στην Ελβετία και επανέρχομαι ξανά, γιατί από τον 13ο αιώνα, όταν άρχισε η σύνθεση της μέχρι τον 18ο αιώνα που άρχισε να παίρνει τη σημερινή της μορφή, ήταν η χώρα ένας μικρόκοσμος του τότε κόσμου. Έντονος θρησκευτικές διαμάχες, σοβαρές γλωσσικές διαφορές, συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων ακόμα και ταξικές, για ένα διάστημα τουλάχιστον, διαμάχες. Ωστόσο οι εγγενείς μηχανισμοί επίλυσης των εσωτερικών διαφορών αρχικά, που εμφανίζονται οι εξωτερικοί κίνδυνοι και αργότερα η ανάπτυξη της νομιμοφροσύνης προς τη χώρα καθώς και της ελβετικής συνείδησης, βοήθησαν την χαλαρή ελβετική συνομοσπονδία, που αντιμετώπιζε όπως κι' εμείς προβλήματα πολιτιστικού, αν όχι και πολιτικού διπολισμού, να επιβιώσει και να σταθεροποιηθεί. Κατάφεραν οι ζηλόφθονες της κυριαρχίας ο ένας του άλλου, οι αρχικά φιλοπόλεμοι και χωρίς διπλωματική παράδοση Ελβετοί, να διατηρήσουν την εθνική τους κυριαρχία, σε μια Ευρώπη που σπαρασσόταν από τη διαμάχη και την αναρχία.

Εικοσιδύο εν πολλοίς διαφορετικά καντόνια, αποτελούν σήμερα μια λειτουργική και ισορροπημένη ομοσπονδία, με ένα εξαιρετικά δημοκρατικό σύστημα ελέγχου. Οι σκληροί θρησκευτικοί και ταξικοί πόλεμοι του 16ου και του 17ου αιώνα ανήκουν στο παρελθόν, ενώ οι σφήνες που πολλοί γειτονικοί λαοί δοκίμασαν να βάλουν ανάμεσα στα καντόνια για να τα κατακτήσουν, απέτυχαν.

Παρά τα πολυάριθμα διαιρετικά στοιχεία που ενυπάρχουν στον ληθυσμό της διαθέτει σήμερα η Ελβετία μια αναμφισβήτητη ενότητα, κι' αυτό γιατί, αντίθετα με μας, αγνώστηκαν οι Ελβετοί σ' αυτό το διάστημα ενάντια του ίδιου τους εαυτού, αντιπαραθέτοντας στο πάθος τη λογική και τη θέληση στο ένστικτο.

Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι δυο έντονα χαρακτηριστικά του Ελβετού είναι η ανάγκη για ανεξαρτησία και το πολύ έντονο εθνικό αίσθημα, στοιχεία που επιτρέπουν τη συμβίωση κοινοτήτων που διαφέρουν από πλευράς εθνότητας, κουλτούρας, γλώσσας και θρησκείας. Ωστόσο το ελβετικό αίσθημα, τότε μόνο μπόρεσε να σταθεροποιηθεί, όταν η κεντρομόλος δύναμη έγινε μεγαλύτερη από

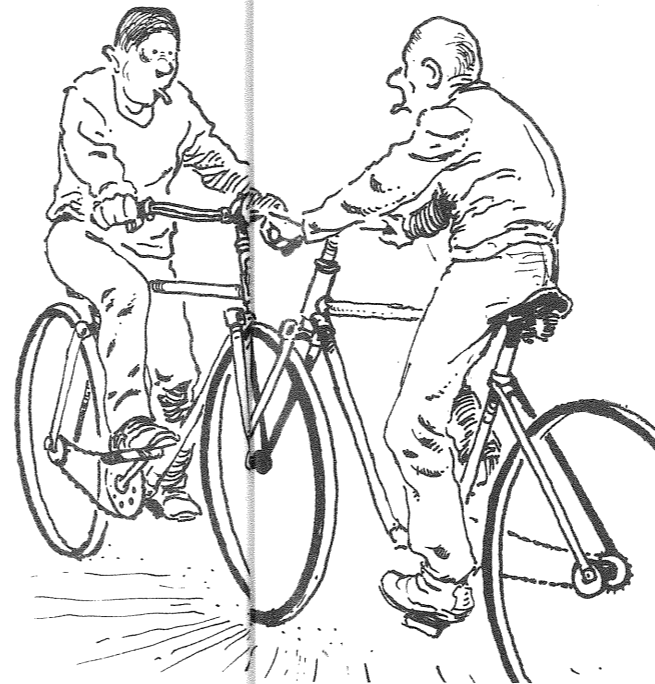
τη φυγόκεντρο που προκαλούσαν οι φυλετικές και πολιτιστικές έλξεις των μεγαλύτερων γειτονικών χωρών.

Ο διάσημος Ελβετός νομοθέτης Max Huber παρατήρησε ότι η Ελβετία είναι ένα έθνος βασισμένο όχι σ' ένα λαό ενωμένο με τη γλώσσα, τη φυλή, ή τη θρησκεία αλλά σε μια ορατή, ιστορική ή εθελούσια πράξη, ένα είδος πολιτικής κουλτούρας.

Μιλώντας για τον εθνισμό ο Εβραίος διανοούμενος Ahad Ha'am αναφέρει ότι πρόκειται για ένα φαινόμενο που έχει να κάνει με τον εσωτερικό ψυχισμό του ανθρώπου και όχι με οποιαδήποτε αντικειμενική πραγματικότητα. Είναι δηλαδή ο εθνισμός εκείνο που νοιώθει το άτομο στη καρδιά του και όχι η ομάδα που έχει την ίδια θρησκεία και μιλά την ίδια γλώσσα.

Καταλήγοντας θα ήθελα να θέσω ένα τελευταίο ερώτημα: Θα μπορέσουμε οι Κύπριοι να κάμουμε μια σωστή ενδοσκόπηση και να διακριβώσουμε ότι στο βάθος της καρδιάς μας είναι η Κύπρος; Και στη συνέχεια, αφήνοντας κατά μέρος τον συναισθηματισμό, να προβληματιστούμε αν είναι δυνατόν να επιβιώσει η Κύπρος με το διακοινοτικό ανταγωνισμό, την απουσία αφοσίωσης και νομιμοφροσύνης προς το κράτος και τη χώρα μας, την εξωστρέφεια, και δυο κοινότητες που θα συνεχίσουν να αλληλοϋποβλέπονται και να κοιτάζουν με περιφρόνηση τη κουλτούρα και την ύπαρξη η μια της άλλης;

Τα πολιτιστικά μας στοιχεία είναι σημαντικά και θα πρέπει να τα συντηρήσουμε, συντηρώντας έτσι αναπόφευκτα και κάποιες διαφορές. Δεν θα πρέπει ωστόσο πιο σημαντική από τις διαφορές μας να είναι η επιβίωση της πατρίδας μας; Θάταν τραγικό αν κάποια ώρα ήταν ο Κύπριος αναγκασμένος να αποφασίσει ποιο από τα δυο κομμάτια της πατρίδας θα πρέπει ναγαπά...

«λυκοι βορωτατοι»

ο κυρρης

επανατοποθετει

την κυπριακη ιστορια

Η εισήγηση του κ. Κύρρη έγινε στις 12 δευτέρου στα πλαίσια του λαϊκού Πανεπιστημίου στη Πύλη Αμμοχώστου, κάτω από το φτωχό και αντιδιαλεκτικό τίτλο «η διχόνοια των Ε/Κυπρίων στα χρόνια της Τουρκοκρατίας».

Αυτή καθ' εαυτή όμως η εισήγηση πήρε το νόημα μιας πολυτεκμηριωμένης και πολυδαιδαλης ιστορικής ανάλυσης της πάλης των τάξεων στη περίοδο αυτή όπως εκφραζόταν, μέσα από τις διαμάχες αρχουσών ομάδων, τη συμμετοχή τους στο Οθωμανικό κράτος και τη σχέση τους με το λαό.

Αρχίζοντας κάπως αντίστροφα, αναφέρω μια από τις ερωτήσεις που τέθηκαν στο τέλος της εισήγησης την εξής: «Μα κύριε Κύρρη μας τα είπατε μάλλον ανάποδα απ' ότι τα ξέραμε». Η απάντηση ήταν: «Αγαπητέ μου κύριε αυτά λένε τα κείμενα και τεκμήρια της εποχής. Εγώ δεν είμαι ούτε υπέρ ούτε εναντίον. Αναφέρω και τα καλά και τα κακά».

Φυσικά η απάντηση κρύβει αμφίβολη ορθότητα επισημοποιημένη, η ερώτηση όμως είναι καταδειχτική της ουσίας της εισήγησης που εισάγει την απομυθοποίηση του ρόλου των ορθόδοξων αρχόντων και εκκλησιαστικών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και στη Κύπρο. (αρκετά καθυστερημένα σε σχέση με τα βαλκάνια της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης).

Υπήρξαν κατά τον εισηγητή μερικά θετικά στοιχεία όπως η εισαγωγή της τυπογραφίας στο νησί η ίδρυση σχολείων, κλπ. Φυσικά αυτά τα πράγματα είναι θετικά από μόνο τους αλλά α μη ξεχνάμε ότι έγιναν για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του κατεστημένου αυτού κι όχι του λαού.

Παράλληλα ο ρόλος της Ελληνικής Κυπριακής εκκλησιαστικής και πολιτικής εξουσίας και φυσικά της τουρκικής ήταν κύρια καταπιεστικός στο έπακρο για το κυπριακό λαό με ελαχιστότατες εξαιρέσεις. Οι επίσκοποι κι αρχιεπίσκοποι μέχρι τέλος του 17ου αιώνα, χαρακτηρίζονται από κείμενο της εποχής σαν «λύκοι βορώτατοι», και μαζί με τους δραγουμάνους και τους πασάδες αντιπροσώπευαν την Οθωμανική εξουσία στο νησί, πολλές φορές επί το αντιδραστικότερο (για παράδειγμα δεν εφάρμοσαν καν τις φιλελεύθερες για την εποχή μεταρρυθμίσεις του Λαλά Μουσταφά).

Όταν οι Οθωμανοί κατέλαβαν την Κύπρο το 1571 μετά από μακρόχρονο σκληρό πόλεμο, οι Κύπριοι δούλοπαρικοί βοήθησαν και συμπολέμησαν με τους Οθωμανούς ενάντια στη φραγκική εξουσία. Αργότερα σαν συνειδητοποίησαν ότι βρισκόταν σαν κάτω από μια εξίσου απάνθρωπη μεταχείριση επαναστάτησαν πολλές φορές. Μεταξύ 1572 και 1668 έχουμε 28 λαϊκές εξεγέρσεις που συνεχίστηκαν αραιότερο μέχρι σχεδόν το 1878.

Η νέα άρχουσα τάξη αποτελείτο κύρια (στη διάρκεια του μεγαλύτερου μέρους της τουρκοκρατίας) από εξορθόδοξοι αρχόντων και εκκλησιαστικών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και στη Κύπρο. (αρκετά καθυστερημένα σε σχέση με τα βαλκάνια της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένης).

Υπήρξαν κατά τον εισηγητή μερικά θετικά στοιχεία όπως η εισαγωγή της τυπογραφίας στο νησί η ίδρυση σχολείων, κλπ. Φυσικά αυτά τα πράγματα είναι θετικά από μόνο τους αλλά α μη ξεχνάμε ότι έγιναν για να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του κατεστημένου αυτού κι όχι του λαού.

Παράλληλα ο ρόλος της Ελληνικής Κυπριακής εκκλησιαστικής και πολιτικής εξουσίας και φυσικά της τουρκικής ήταν κύρια καταπιεστικός στο έπακρο για το κυπριακό λαό με ελαχιστότατες εξαιρέσεις. Οι επίσκοποι κι αρχιεπίσκοποι μέχρι τέλος του 17ου αιώνα, χαρακτηρίζονται από κείμενο της εποχής σαν «λύκοι βορώτατοι», και μαζί με τους δραγουμάνους και τους πασάδες αντιπροσώπευαν την Οθωμανική εξουσία στο νησί, πολλές φορές επί το αντιδραστικότερο (για παράδειγμα δεν εφάρμοσαν καν τις φιλελεύθερες για την εποχή μεταρρυθμίσεις του Λαλά Μουσταφά).

Αυτά λοιπόν κι' άλλα πολλά, όλα αντίθετα απ' ότι μάθαμε στο σχολείο. Μπορείτε, χωρίς πολλές πιθανότητες να πέσετε έξω να θεωρείτε ορθό το αντίθετο απ' ότι ακούτε στα σχολεία και τις εκκλησίες.

Κώστας Αχνιώτης

απο τη μαναγουα: γραμμα δευτερο

ηρωες και αντι-ηρωες στη νεα νικαραγουα

γραφει ο κωστας κυριακιδης

Για τους περιεργους και τους ενδιαφερόμενους για τον τρόπο ζωής στην Νικαράγουα ο διεθνής τύπος παρουσιάζει ένα πανόραμα οικονομικών, πολιτικών και στρατιωτικών προβλημάτων. Αυτό το πανόραμα συμπληρώνεται από τες εντυπώσεις αρκετών επισκεπτών που περιγράφουν τον καθημερινό Νικαραγουανό σαν τον ημερονακτιο ήρωα και επαναστάτη και την καθημερινή ζωή σαν μια συνεχή περιπέτεια θανάτου.

Η μεθε αυτού του ηρωισμού αρκετές φορές παρασύρει την φαντασία των εκπαιδευτών, που στο πλάι ηρωοποιούν και οι ίδιοι μαζί με τους μαθητές. Χαρακτηριστικά πλάγια ένα ελληνικό κόμμα της αριστεράς παρουσιάζει ως ηρωικό (sic) μέλη του (που μάς φαν κορό για ένα μήνα) σε κάθε εκδήλωση που έκανε όπως παρακαλούν τις οικογένειες στο ταξίφι ή όπως ένα μέλλον θα παρουσιάζονται τους πράκτορες εξωγήινους που θα βάλουν σε κίνηση.

Ο κίβανος εισβολής από της ΗΠΑ και οι βαρβαρικές των προσφύγων τους είναι πραγματικότητα καθημερινή, αλλά αυτές οι πορρορήτες ηρωοποιήματα παιδικές φαντασίες διηγούνται και τους ενήλικους πλάτη παρουσιάζουν. Για εφτά μήνες προσπαθούσα να πείσω την αδελφή μου ότι κανένα κίβανος δεν θα διότασε στην Νικαράγουα. Τελικά όμως απέτυχε μια και τα πράματα της την ημέρα του παγκοσμίου έσοδε με αυτό των μισθών που αξιόλογο το παίξιό τους στα τίμια!

Ο πόλεμος στα σύνορα, η πρήνη στις πόλεις, ο αλκοολισμός, οι πτωχοί που πουλάνε κρημεζες την ημέρα και πτωχότατο αγάλειο την νύκτα, πορνεία, οι σπληνικές των εφήβων, μισοτηγμένες, οι παιδικά σμένοι που πλάκωνικά μαζεύουν καφέ για να βοηθήσουν την οικονομία, οι εγκατολήρητες οικογένειες και ο μικρός που σπασίσει φίδια για το δόμα τους για να βοηθήσει την μάνα του και τα αδερφάκια του. Τόσος και τόσος είναι οι αντιδόσεις που με αναστατούν, που σε προβληματίζουν, που σε παραδειγματίζουν αλλά στο τέλος κάθε μέρας η ζωή βρίσκει την ισορροπία της και κλείνει την σελίδα με ένα σύστημα χιρρός.

Αν έχει την ατυχία να είναι ένας καθαρόαιμος κομμουνιστής παλλά ή ένα αέλιος θα χρησιμοποιήσει για να χρεώσει το 60% της οικονομίας στη χέρια των ιδιωτών, την πολυπόνηση επίθεσης της εκκλησίας στην παιδεία που έχει όπως της προηγούμενης, τον τυλοκομισμό (γηνια στα 10 κομμουνιστικά) — η μόνη κίνηση που δεν ξεστρώσει είναι αυτή των ανωρχικών, τις πρωταρχικά-μιας μυθολογικές αυθόρμητες που ανέβηκαν και 60% τους χαμηλούς μισθούς και την παροχή για σε αγρότες που θέλουν να την καλύτερη των ιδιωτών.

Αν είσαι της δεξιάς αντιπολιτικής και αναιρεθείς τον γηισμό της κινήσεως της κοινοκτημοσύνης, τα δίκαια σου θα γέμισαν όλες της λίγες της χώρας μέχρι σήμερα (και αυτή η χώρα έχει τόσους πάλαι λίγους). Μια και ο ανεξέλεγκτος κοινοκτημοσύνης σιγά τα κόκκινος του αιμα από την πρώτη μέρα της επανάστασης και ακριμαλίζω όπως τους προμνημικές καταπολεμούνται με πολιτισμένο τρόπο μια και οι μεθόδους του σπύλου δεν έχουν πέρση οδού.

Αυτή η συνείδηση είναι η πολιτική με επανάσταση, όπως την σούρασε ο βροζιλίνος συγγραφέας Ηόλο Φρέιρα, μια και η μονοδιάστατη εκστρατεία των πλάστων των οικονομικών, πολιτικών και κοινοκτημοσύνης προβλημάτων ξεκαθάρισε με την ημερησία αναγέννηση ότι αυτή η ζωή παρουσιάζει και γράφει συμπάγεια μαζί με τις αιχμές και ρούρες.

Το βιβρά έχει τον κόσμο και της φύσης δεν υπάρχει εδώ, το μόνο που φάνταζε ξεκάθαρα είναι ο αυθόρμητος και η ανεκτικότητα της κέρσεσης και του κόσμου στην αντιμετώπιση των τόσων προβλημάτων που τους όφρα ενήχρη

ο Σπύρος. Αυτή η ανεκτικότητα και ο αυθόρμητος δεν πρέπει να παρατηρούν μια και η κέρσεσης, αν και αυτή παίζει ένα καθόρητο πόλεμο που ήμμου οκόλο του έχει να απημετωπεί την κοινωνία, προσπαθεί να είναι ένα πολιτικό σύστημα κοινού κέρσεσης βρεμένο στην πολιτική και οικονομική δημοκρατία.

Αυτή η έλλειψη της δικτατορίας του τρόμου, που με το βράο χέρι σε κτοπούσε αμείλικτα και θα καταβίαιε τους κληρονομικούς στην λήνη της φιλίας και στη τροπική γλώσσα, πρήνει να ανακομμάσει απέλθων στην παρθενα απολήξεσης της κοινοκτημοσύνης και κοινής των εργασιών. Πάλλες φορές μια μετωπική σύνθεση με αυτούς τους κληρονομικούς γίνεται ανεπάρεια, όμως πάλι φορές είναι συνειδήσει παρθενα κομμοκομμάτικες τροπές.

Σοφινιστικά στο πρώτο μου ταξί στην Νικαράγουα, που αντί να συναντήσω τους τόσους και τόσους υπερ-ήρωες και ηγέτες Νικαραγουανούς, αναίτησα τους πλάτες, αυθόρμητες τους αντι-ήρωες με τα τάση στην και τα τάση κατά. Μια και για λίγο καιρό ημους επέός πρακτικιστικώς, αναχίτημας όταν τους έβλεπα τυλομένους από τη μέση του κομμού να πρήνουν κοινοκτημοσύνη και στο τις κομμάτες και να την αυθόρμητη του αλκοόλου μέσο.

Τα πρόγματα όφρασαν να ξεκαθαρίσουν όταν γνώρισα και φίλεσα μαζί με τον μέσο της γειτονιάς, αυτόν που για χόρη του οι φίλοι του ήθελαν να αναρρώσουν το πόκο της γειτονιάς απόκο του μεθυστοκα μου.

Ήταν μια δεύτερη φορά, όταν πήγα να για δουλειά, που ξημέρωσα μια χοντρή διακριτική φωνή ημάμεσα αυτές τις

των προσφύγων και μισομειωμένων μέθων της Μανιλάνας (στο βόρεια πόλη). Ήταν μια βρεχική και γελοστή φωνή ενός σιβητικού με χοντρά χαρακτηριστικά μεκόκοιμο άντρα που με την προπαλά στο χέρ, πήγαινε από οράδα σε οράδα, όπως τον προπονητή που έβει τις τέλει αυτές οδηγίες στους αθλητές που πριν τον αγώνα. Ήχε το αντίτημα και τον οέρα του αρχηγού, ανάμεσους τόσους αναμεικούς και κακόμοιρους μεθυστοκας, μια και υπερα από τόσους μπροσάτες ρομμοί τα ξυμώλια πόδιο του ποπούλου σπιακό στο χέρι κάτι.

Πόλι με την αδια του κέρσεσης τους ηγέτες της γειτονιάς μια και αυτός και οι πλάκωνες του μεθυστοκας την ίδια συγκομια αυτές της γειτονιάς. Όταν κάποιος από τους σκόλοφους του γινώτανε βέρος η κίνδυνος για την γειτονιά αυτές ο χαρμόμενος μέθωση μπορούσε να εισβάλει την εσχάτη των παιδιών, την προσουγιά.

Την δεύτερη φορά βρεμένο ως το κόκκαλο του είδα στην μάχη της πλατείας των λεοφορήων, κάτω από τα νερά μιας τροπικής πύρας, τιμωμένο να απαγγέλει με την βραχική αυνή του ένα σπάνιο ποιήμα της άρας που μιλούσε για έλπος, αγγάμα, αυτέρια, ήρωες, γυνήσεις, αλόγα και υαύα.

Φίτος η συνείδηση μου έλαβε μέρος στην πλατεία, έδωλα από την εκκλησία Καθόλου στο θηράι του σπύλου, κάμουν ταυ ακαιονήτες (για τής σπύρας) εκ κλίσεις στον Θεό, με χερνοκτημίες που ήταν μειοζύ, αγρόπτες, τρέλλος και αγιότημας. Έτσι με έλα υποστηρίξει ούτορο, με ένα πρωτογενικό κλασική όπερος που έλα μερικές την παρρόσηψη έχορη το όροσο του και έφτασε άλλες δυο μέρες έοτερα με' αυτή, μπροστά στην πόρτα στην πόδα της εκκλησίας, ήτοιμα να πάσο με το έτοι θέλα την μάλα του εισκόπου της πόλης που δόλιζε και λιβάνιζε τον παντοκράτημα.

Οι αδιόφοροι αυτής της σόλα παρρόσηψη και οι παρείσσοι με τη κοινοκτημοσύνη τους, οκόλο ακάμωτο άσημαν των μπυλερίων της πλατείας, που οσίζιζε την παρουσία του μιαιλότου δίχως μουσική, χορευσιμιά και υπήβουλες με εκόρσεσης και χερνοκτημίες αδιημερησίας και κοινοκτημίας.

Πόσοι από μας τους θεοίσε, σιγά σιγά σκούληκα του φόβου της ντροπής χάσαμε την ελευθερία της εκφροστικότητας για χόρη του παροδευτισμού και της σφισρότητας. Θα πεθόνουμε από ντροπή μόνο με την ιδέα ότι κάποιος βλάσσορ θα γλώσσον σε βόρος υαύα.

Οι πιο πολλοί από τής μεθώρη κοινοκτημοσύνης, όταν συναντήσε ξανά τον πλάκωνο, μια και το σπύ μας είναι στην Μανιλάνα, μια και η επανάσταση έχει 6 χρόνια, 7 μήνες, 3 μέρες, και 4 ώρες και με την λήνη μας και τη χερά μας. Έτσι σε μια φτηνή σπαρτίση του μεθυστο της γειτονιάς μας μια και τα τιμωτά μας αφείρησαν την φινέτα που έχει ο ίδιος. Ποτή μας δεν θα κερδοσύμα μια ιδεατία που έχει το όνομα μας με την αδια μας (ήμα πεθόνουμε σαν κίρσεσης, μπορεί), και όρα το καταφέρουμε θα είναι το σπύτημα μια μετωποκτικώς εδωρητής, ενός πινέλου και ενός κομμά υαύα. Το χροια του ονόματος μας γρήγορα θα το ξεβύθουν η βραχά και ο ήλιος, με τον μεθυστοκα που δημοκρατικό κερδοθήκα δια δημοσηφιστικώς και πλειοψηφίας θα παρρηίσει.

Το όνομα της πλατείας του μεθυστοκα μας μπορεί να ξεχαστεί επειδή ο μεθυστοκας μας έχει μεθάνει ή είναι στη φυλακή μέσο, για εδωρήση ενός νόφρη του σπύτου με χειρότερο όταν ο άτυχος έχει πεσει στα χέρια μελών του σπύτου ή έφαγε ο Αλκοολικός Ανάστηρος. Στην Κίπρη τον έχουν σπείρη στην πιάκη κέρση της δικαιοσύνης!

Όταν η γειτονιά μας δεν έχει μεθυστοκα τότε το τερπό και οι φαντασιώδεις υπήκοις ηρωοποιή σπέρσαν την φαντασία των κοινοκτημοσύνης.

Η ήττα της Νικαράγουα θα είναι μια ήττα για όλους μας. Η Νικαράγουα είναι σήμερα η ελπίδα της Λατινικής Αμερικής κι όλου του κόσμου.

βοηθείστε τη νικαραγουα...

Η συνομιλία που ακολουθεί έγινε με την Αντρούλλα Εντριγκες Χριστοφίδη. Ζει και εργάζεται στην Γενεύη και είναι στέλεχος της εκεί ομάδας εκπαιδευτικών που συμπαραστέκονται στη Νικαραγουανή επανάσταση.

Γιατί πρέπει να βοηθήσουμε τη Νικαράγουα;

Η επανάσταση της Νικαράγουα είναι τεράστιας σημασίας για όλο το κόσμο της αριστεράς αλλά και για τους δεξιούς που μπορούν να δουν πιο πέρα από τη τσέπη τους.

Οι καπιταλιστικές χώρες έχουν κάποια γεωγραφικά σύνορα, οικονομικά όμως ελέγχουν όλη την οικουμένη. Όλος ο πλούτος της Λατινικής Αμερικής ιδιοποιείται από τις ΗΠΑ. «Ευμερούμε διότι είμαστε ελεύθεροι» λένε, αυτοί που στηρίζουν όλα τα δικτατορικά καθεστώτα για να τους βοηθούν ν' απομυζούν τους λαούς. Όταν ο Αλλιέντε ανατράπηκε ο Κίσιγκερ είπε «κερδίσαμε 50 χρόνια». Η Κούβα και η Νικαράγουα κάνει τις ΗΠΑ να χάνουν τον ύπνο τους.

Όλοι οι προοδευτικοί πρέπει να βοηθήσουν μ' οποιοδήποτε τρόπο. Ο ορισμός της έννοιας προοδευτικός είναι κατά τη γνώμη μου ο ακόλουθος: Είμαι μέλος μιας ομάδας και δεν αισθάνομαι καλά όταν άλλα μέλη της ομάδας υποφέρουν. Σημαίνει μοιράζω.. μοιράζω μόρφωση, εργασία, πλούτη... Βρίσκω σκανδαλώδες το γεγονός ότι για να κρατηθούν τα κέρδη σε κάποια ύψη υπάρχει η ανεργία. Η εργασία είναι ΔΙΚΑΙΩΜΑ του καθενός.

— Δηλαδή δε θεωρείς ότι η Νικαράγουα είναι μακριά από μας;

Εξαρτάται από το πως ο καθένας βλέπει την ιστορία μέσα στην οποία ζει. Υπάρχουν Κύπριοι που ο κόσμος τους τελειώνει στην Κύπρο. Εγώ θεωρώ σα τόπο μου τη γης ολάκαρη κι όπου υπάρχει αγώνας για κάτι καλύτερο βοηθώ όπως μπορώ. Λίγο ο ένας, λίγο ο άλλος βγαίνει ένα αποτέλεσμα.

— Τι βοήθεια χρειάζεται η Νικαράγουα;

— Η Νικαράγουα χρειάζεται επειγούσα βοήθεια σε τρεις τομείς:

- * γεωργία
- * υγεία
- * παιδεία

Η ανάπτυξη της χώρας στηρίζεται προς το παρόν στις ξένες βοήθειες. Η κυβέρνηση ζήτησε βοήθεια από πολλά κράτη και πολλά απ' αυτά ανταποκρίθηκαν ως ένα βαθμό. (Καναδάς, Σκανδιναβικές χώρες, Κάτω χώρες, Ελβετία, Ισπανία και Ανατολικές χώρες.

Η Ελβετία όπου ζω, δίνει 6 εκατομμύρια φράγκα χρονιαία βοήθεια που δίνεται σε συνεργατικές αγροτικές κοινότητες ή χτίζονται σχολεία. (χτίστηκαν έτσι 130 σχολεία).

Υπάρχει επίσης στην Ελβετία ένας οργανισμός βοήθειας προς το τρίτο κόσμο (η SWISS—AIDE) που στέλλει στη Νικαράγουα αρκετή βοήθεια.

Εγώ ανήκω σε μια ομάδα Ελβετών εκπαιδευτικών που συνεργαζόμαστε με το υπουργείο παιδείας της Νικαράγουα.

Έτσι δωρήσαμε στη Νικαράγουα τα λεφτά (7000 κυπριακές λίρες) για να χτιστεί μια παιδαγωγική ακαδημία που φτειαχνη δασκάλους για την ύπαιθρο.

Μετά οργανώσαμε τη διεξαγωγή σεμιναρίων για τη μόνιμη εκπαίδευση των δασκάλων.

Προσφέραμε επίσης αρκετές υποτροφίες για πανεπιστήμια σε άλλες ισπανόφωνες χώρες (συνήθως Μεξικό).

Η επίσκεψη του υπουργού παιδείας των Σαντινίστας Cardinal στην Ελβετία, μας βοήθησε πολύ. Ουσιαστικά ο Cardinal με τη θεολογία της απελευθέρωσης κατάχτησε όλους τους ελβετούς. Βλέπεις ακόμα και τις οργανώσεις «γηραιών κυριών» να εργάζονται για τη Σαντινιστική επανάσταση.

— Βλέπεις καθόλου αρνητικά σημεία στους Σαντινίστας;

Λάθη υπάρχουν αρκετά. Για παράδειγμα όταν οι Σαντινίστας πήραν την εξουσία δεν έδωσαν αυτονομία στους κατοίκους της Ατλαντικής ακτής, που 'ναι αφρικανικής καταγωγής και μιλούν αγγλικά. Αντίθετα, θέλοντας να τους βοηθήσουν μάλλον, πήγαν να τους μάθουν ισπανικά και να τους χτίσουν χωριά. (Αυτοί ζουν μόνοι τους και

αποκαλούν τους εαυτούς τους «γιους του ποταμού»). Το αποτέλεσμα είναι ότι τους έσπρωξαν στο στρατόπεδο των κόντρας. Στο ένα λάθος απαντά το άλλο λάθος κι ούτω καθεξής, όπως κι εδώ δηλαδή με τους Τούρκους και τους Έλληνες. Μπορώ να σου παραθέσω πολλά τέτοια λάθη.

Φυσικά οι σαντινίστες έχουν το στρατό με το μέρος τους, σε αντίθεση με τον Αλιέντε στη Χιλή κι' είναι δύσκολο να ανατραπούν.

— Πως βλέπεις το μέλλον;

Τα πράγματα είναι δύσκολα. Οι Αμερικάνοι θα τους κάμουν το βιο αβίωτο, όπως κάμουν και στην Αγκόλα χρησιμοποιώντας την Unita. Δεν αφήνουν ήσυχο το καθεστώς ν' αναπτυχθεί κι' ουσιαστικά ν' αποδείξει στο κόσμο ότι ο σοσιαλισμός είναι καλύτερος. Από την άλλη αν μετά από τέτοια πολύχρονη πίεση αποφασίσουν να δώσουν οικονομική βοήθεια στο καθεστώς είναι πιθανόν ν' απορροήσουν. Όπως και νάναι εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να βοηθήσουμε όσο μπορούμε για να γίνει η Νικαράγουα ένα καλό παράδειγμα για όλους τους καταπιεσμένους. Ίσως οι πιθανότητες τελικής επιτυχίας νάναι λίγες, πρέπει πιστεύω να τις αυξήσουμε όσο μπορούμε.

Αυτό το σχολείο κτίστηκε με λεφτά που μαζεύτηκαν από την ομάδα των εκπαιδευτικών της Γενεύης για αλληλεγγύη στη Νικαράγουα.

Μια συνομιλία με το λουη ηγουμενιδη και το κωστα μιχαηλ προεδρο και αντιπροεδρο της κινησης

που παει η κινηματογραφική κινηση

Η Κινηματογραφική Κίνηση ιδρύθηκε το 1981 με πρωτεργάτες άτομα που έφυγαν από τη Κιν. Λέσχη. Λειτουργήσει για μερικούς μήνες με εβδομαδιαίες προβολές στην αίθουσα του κινηματογράφου Ελλάς Αγλαντζιάς και από τότε συνεχίζει κάθε Πέμπτη και Παρασκευή στην Αίθουσα του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών.

— Γιατί εγκαταλείψατε τις προβολές στην Αγλαντζιά;

Υπάρχουν δυο βασικοί λόγοι: ο ένας είναι το ψηλό ενοίκιο κι ο άλλος έχει σχέση με το γεγονός ότι η αίθουσα του Γραφείου Δημοσίων Πληροφοριών είναι πια καθιερωμένος κατά κάποιο τρόπο χώρος, για προβολές αυτού του είδους.

— Είσατε δηλαδή ικανοποιημένοι απ' αυτή τη αίθουσα...

— Υπάρχουν και μειονεκτήματα. Είναι ομολογουμένως ένας χώρος μάλλον απωθητικός για τα λαϊκά στρώματα. Επίσης υπάρχουν μερικά προβλήματα όπως ο μικρός χώρος, η θέρμανση κλπ. Εδώ θα ήθελα επίσης ν' αναφέρω τη διαφωνία μας με το γεγονός ότι καταβάλλουμε έστω και μικρό ενοίκιο γι' αυτή την αίθουσα, διότι μια και δεν υπάρχει κυβερνητική δουλειά για τον κινηματογράφο μας παραχωρούν τουλάχιστο ορισμένες ευκολίες.

— Τι απολογισμό κάνετε για τη δραστηριότητα σας στα πέντε αυτά χρόνια;

— Προβάλλουμε 40 περίπου ταινίες το χρόνο συν αρκετά θεματικά αφιερώματα, όπως για το γυναικείο ζήτημα ή άλλα εθνικά αφιερώματα (ρωσικό, βουλγάρικο, ελληνικό, τουρκικό, παλαιστινιακό, ανατολικογερμανικό, δυτικογερμανικό με το Ινστιτούτο Γκαίτε.

— Η σχέση σας με τους θεατές;

Στην αρχή είμαστε πιστοί στη διοργάνωση συζήτησης μετά από κάθε ταινία με ειδικούς για τον κινηματογράφο ή το θέμα. Τελικά η συνήθεια αυτή φθάρηκε είτε διότι οι καθημερινές είναι δύσκολες μέρες για συζήτηση είτε διότι το παρατραβούσαμε. Τώρα περιοριζόμαστε να δίνουμε κάποια κινηματογραφική διαισθητική μέση από τα ενημερωτικά κείμενα που συνοδεύουν το πρόγραμμα.

Ένας επίσης από τους στόχους μας ήταν να βγάλουμε το σινεμά στην ύπαιθρο αλλά προσκούσαμε στο οικονομικό και το χρόνο.

— Με τις άλλες πόλεις;

Εκκαφέραμε να έχουμε μια καλή συνεργασία με τις λέσχες των άλλων πόλεων και ιδιαίτερα με τις λέσχες Λεμεσού, Λάρνακος και Δαλιού. Μ' αυτές έχουμε συλλογικό πρόγραμμα μετά από κοινή σύσκεψη.

— Ποιο είναι το πιο σοβαρό σας πρόβλημα;

Το οικονομικό φυσικά. Πρέπει σίγουρα να μειωθεί η οικονομική υποχρέωση των μελών έτσι που να μπορέσουμε να προσεγγίσουμε περισσότερο κόσμο. Προσβλέπουμε γι' αυτό στην ενεργότερη βοήθεια της μορφωτικής υπηρεσίας που μέχρι τώρα είναι καθαρά εικονική. Αν είχαμε οικονομική άνεση θα μπορούσαμε να προσαρμόσουμε το πρόγραμμα μας για να είναι δυνατό να πάμε στα χωριά, τις νεολογιστικές οργανώσεις κλπ.

— Θεωρείτε την Κινηματογραφική Λέσχη κομματικοποιημένη;

— Όχι εκτιμούμε ότι δεν είναι κομματικά εγκλωβισμένη, έχει όμως τους ιδεολογικούς της προσανατολισμούς.

— Εσείς δεν είσατε κομματικά εγκλωβισμένοι; Όχι! Δηλώνουμε κατηγορηματικά ότι η Κίνηση δεν ελέγχεται από κανένα κόμμα.

— Πως εκφράζεται αυτό το πράγμα;

Δυστυχώς δεν εκφράζεται σε ικανοποιητικό βαθμό διότι υπάρχει και η προκατάληψη του κόσμου που φυσικά απορρέει από το γεγονός ότι εκείνοι που πήραν τη πρωτοβουλία για τη δημιουργία της Κίνησης είχαν συγκεκριμένο προσωπικό πολιτικό προσανατολισμό.

— Πως λογαριάζετε να ξεπεράσετε αυτό το πρόβλημα;

Ως ένα βαθμό το ξεπερνάμε με τη πράξη μας διότι δεν έχουμε κομματικές δραστηριότητες.

— Το συμβούλιο σας όμως εκλέγεται μόνο από τα ιδρυτικά σας μέλη...

Πιστεύω ότι πρόκειται για μια διάταξη άμυνας που έγινε στην αρχή και που στην πράξη δεν εφαρμόζεται πιστά. Ήταν μια ασφαλιστική δικλίδα για να μη μπορεί η Κίνηση ν' αλωθεί μέχρι να βρει τα πόδια της.

— Ν' αλωθεί από ποιους;

Από τις δυνάμεις που θα ήθελαν να εμποδίσουν αυτή τη προσπάθεια. Μέσα όμως σε μια διαδικασία ενωποίησης ή ομοσπονδποίησης του κινηματογραφικού κινήματος όλα είναι υπό συζήτησης.

— Δηλαδή βλέπεις τη δυνατότητα ενοποίησης;

Βεβαίως. Θεωρώ ότι βρισκόμαστε σ' ένα προστάδιο. Έσπασε ο οξύς ανταγωνισμός, εκάνεμε ήδη κοινές δραστηριότητες και προγραμματίζουμε κι' άλλες. Αφού ωριμάσει η ανάγκη αυτή μέσα στα μέλη των κινη-

ματογραφικών σωματείων δεν νομίζω να προβληθούν οποιαδήποτε εμπόδια προς αυτή τη κατεύθυνση. Σύντομα θα κάνουμε μια κοινή προβολή με τη ταινία «Νεκρωμένοι αέρηδες» του Γιάννη Ιωάννου. Βρισκόμαστε στο στάδιο της ανταλλαγής απόψεων για το πως θα διαδραματίσουμε ένα ενεργότερο ρόλο στα πολιτιστικά πράγματα του τόπου.

— Δηλαδή;

Σε μια πρώτη ανταλλαγή απόψεων εκάνεμε τη κοινή διαπίστωση ότι η πολιτιστική μας ζωή βρίσκεται σε χαμηλά και κακά επίπεδα. Επίσης κάναμε τη κοινή εκτίμηση ότι οι υπεύθυνοι φορείς σκόπιμα κρατούν σ' αυτό το τελμάτωμα τα πολιτιστικά πράγματα του τόπου. Γι' αυτό χρειάζεται ν' αμυνθούμε από κοινού.

— Συνολικά δηλαδή η διάσπαση είναι βλαβερή...

Βέβαια αυτή η διάσπαση του κινηματογραφικού κινήματος (με την ιδρυση της Κίνησης) έδωσε τη δυνατότητα και σε άλλες προοδευτικές δυνάμεις να εκφραστούν αλλά δεν έλυσε το πρόβλημα για όλους όσους ενδιαφέρονται να παίξουν κάποιο ρόλο στα κινηματογραφικά πράγματα. Δηλαδή δε λύθηκε το πρόβλημα του πλουραλισμού αλλά έγινε ακόμα μια κίνηση με μικρές διαφορές στο προσανατολισμό. (Αυτό το φαινόμενο που ξεκινά γενικά από το διαχωρισμό των καφετειών του χωριού, πάει στα ποδοσφαιρικά σωματεία κλπ.).

Έτσι καταντήσαμε αυτή τη στιγμή να έχουμε δυο κινηματογραφικά σωματεία που δε διαφέρουν ουσιαστικά σε τίποτε, εκτός από κάποια διαφοροποίηση στα προγράμματα τους και οι μόνοι που καρπώνονται απ' αυτό είναι οι λίγοι κινηματογραφόφιλοι που βλέπουν δυο καλές ταινίες τη βδομάδα...

Π Ε ρ ι π Ο υ

βασου αργυρου

η χαρούλλα, ο φίλος της κι εγώ

Η Χαρούλλα είναι δεκάξη χρόνων, ψηλή λεπτή σαν πασχαλινή λαμπάδα, ξανθή και γαλανομάτα -κι όμορφη πολύ όμορφη, σκέτο μανούλι. Η Χαρούλλα είναι στη τετάρτη τάξη του γυμνασίου. Το όνειρο της στη ζωή είναι: «πρώτον να μεγαλώσει ακόμα λίγο οπότε θα μπορεί με άνεση να γράφει τη μάνα και το γέρο της εκεί που τους αξίζει. Δεύτερον, να φτιάξει ένα συγκρότημα ποπ και μ' αυτό να γυρίσει λέει το κόσμο και να δίνει συναυλίες. Όχι για τα λεφτά καταλαβαίνεις; να έτοι για τη πλάκα της και για τη περιπέτεια.

Η Χαρούλλα παίζει κιθάρα φοβερή. Μπαλάντες και ερωτικά κομμάτια ελληνικά και ξένα. Προτιμά όμως παραπάνω τα ξένα γιατί λέει τα αγγέζικα είναι γλώσσα διεθνής και μ' αυτή μπορεί να επικοινωνήσει μ' όλο το κόσμο. Ενώ τα ελληνικά... στο σχολείο δεν τα πάει και πολύ καλά. Από τη μια γιατί θέλει μ' αυτό το τρόπο να σπάσει το γέρο της που 'ναι γιατρός και σώνει και καλά τη θέλει επιστήμονα. Από την άλλη γιατί πλήττει, πλήττει φοβερά. Όλα εκείνα, τα ανούσια και φριχτά μαθήματα που 'ναι υποχρεωμένα να παρακολουθεί της τη δίνουν, καταλαβαίνεις; Ύστερα είναι κι οι δάσκαλοι. Όλοι εκείνοι η παλιοκερατάδες οι δάσκαλοι που δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να την προσβάλλουν και να της συμπεριφέρονται σα μωρό παιδί, να την γελοιοποιούν, να την καταπιέζουν, να της στερούν την ατομική της ελευθερία. Έτσι και χειρότερα κάνουν οι κερατάδες όλοι τους, πιάσε από το γυμνασάρι μέχρι το τελευταίο καθήκι σ' εκεί-

νο το σκατοσχολείο. Όχι, όχι όλοι τους ακριβώς. Η μόνη εξαίρεση ίσως είναι ο κύριος Ιάσωνας ο καθηγητής των Νέων Ελληνικών. Αυτός είναι διαφορετικός, είναι με το μέρος τους, με το μέρος των μαθητών. Αυτός σε καταλαβαίνει, με νιώθει; Μπορείς να του μιλήσεις ανοιχτά, για οτιδήποτε, ακόμα και για τη ζωή σου την ερωτική! Αν έχεις κάτι τέτοιο βέβαια... Πριν λίγο καιρό τον κάλεσαν και σ' ένα πάρτυ που έκανε κάποιος της παρέας, και σίγουρα θα πήγαινε αν δεν του συνέβαινε κάτι αναπάντεχο τη τελευταία στιγμή. Τηλεφώνησε όμως και τους τόπε. Καταλαβαίνεις τώρα πόσο στα σοβαρά τους παίρνει;

Τέτοιος λεβέντης είναι ο κύριος Ιάσωνας των Νέων Ελληνικών. Γι' αυτό το λόγο κι ο Γυμνασιάρχης δεν το χωνέβει και κάνει ότι μπορεί να τον εξαποστείλει το καθήκι!

Πριν λίγες μέρες η Χαρούλλα με πήρε τηλέφωνο αναστατωμένη. Είχε κάποιο πάρτυ λέει κι ο γέρος της δεν την άφηνε να πάει, μοναχή. Ρωτά αν μπορώ να τη συνοδέψω εγώ. Είμαι λέει ο πιο νέος και προοδευτικός της συγγενής, κι ο γέρος της μου έχει πλήρη εμπιστοσύνη. «Λοιπόν;» «Τι λοιπόν, μπορώ να κάμω και διαφορετικά;» Αφού της έχω πλήρη αδυναμία. Ας γίνω κι εγώ ένα βράδυ δεκαεξάρης. Καλό θα μου κάμει και κακό όχι. (Ξέχασα να σας πω πως η Χαρούλλα κι εγώ είμαστε και λίγο συγγενείς εξ αίματος. Για την ακρίβεια, ο γέρος της - το καθήκι - μου είναι αδερφός. Άρα η Χαρούλλα μου είναι ανηψιά ή κάτι τέτοιο τελοπάντων). Πήγαμε λοιπόν

στο πάρτυ πιασμένοι χέρι-χέρι η Χαρούλλα κι εγώ. Ορισμένοι φίλοι της Χαρούλλας κατά το πλείστον άσχετοι βέβαια, νόμισαν πως είμουν το νέο της αμόρε. «Ε όχι και τριάντα φίλε μου, εσύ δε φαίνεσαι πάνω από τα είκοσι!» Καλοσύνη τους δε λέω, όμως το πραγματικό αμόρε της Χαρούλλας είναι βέβαια ο Νίκος. Συνομήλικος, συμμαθητής και ομοϊδέατης. Ψηλός, ξερακιανός με κοντά σγουρά μαλλιά, άτσαλο ντύσιμο και σκουλαρίκι στο αριστερό το αυτί. Σκουλαρίκι, ένα και μοναδικό, άλλο πράμα, αφού μπορεί να το φοράς χωρίς νάχεις τ' αυτιά σου τρυπημένα και να το βγάζεις όποτε πρέπει, δηλαδή στο σπίτι μπροστά στους γονείς, στο σχολείο μέσα στη τάξη και στες παρελάσεις για τις εθνικές γιορτές. Ο Νίκος μας προϋπαντίζει συνοφρυωμένος για κάποιο λόγο που αντιλαμβάνομαι στη συνέχεια, μάλλον κάπως αργά. Προσφέρει τσιγάρο στη δικιά του τη Χαρούλλα που το παίρνει κι ανάβει χωρίς κανένα δισταγμό αφού ξέρει πολύ καλά πως δε πρόκειται να θυμώσω, κι ακόμα ίσως πιο σημαντικό, δεν πρόκειται να της κάμω κήρυγμα για τα κακά του καπνίσματος. Σ' εμένα τίποτε φαίνεται πως δεν υπάρχω. Της φέρνει και κόκα-κόλα με καλαμάκι - ο ίδιος πίνει τέκιλα σκέτη - κι εγώ συνεχίζω να μην υπάρχω κι αναγκάζομαι να σερβιριστώ μόνος μου στη κουζίνα όπου μια ψηλή κι άχαρη σαραντάρα - πιθανόν η μαμά - με κοιτάζει εχθρικά για κάποιο λόγο και με κάνει να θέλω να την μπατίσω. Εν τω μεταξύ ο Νίκος έχει πάρει τη Χαρούλλα αγκαλιά και κάτι μουρμουρίζει. Τους πλησιάζω

ζω όσο πιο διακριτικά μπορώ.

«Σκατοκοινωνία» λέει ο Νίκος πίσω από ένα παραπέτασμα καπνού, κι η Χαρούλλα κουνά το κεφάλι εν πλήρη συμφωνία.

«Γιατί;» λέω εγώ ο άσχετος «Τι γιατί;» Δε βλέπεις τι γίνεται γύρω σου φίλε μου; Μια κοινωνία σα τη δική μας που καταπιέζει σε τέτοιο βαθμό τη νεολαία δεν μπορεί νάνα υγιής κοινωνία» λέει ο Νίκος με ύφος σοβαρό σαν διανοούμενος που ωρίμασε πρώιμα. «Να για παράδειγμα, για να 'ρθει απόψε η Χαρούλλα εδώ έπρεπε να κουβαλήσει κι εσένα μαζί της. Μη με παρεξηγείς, ξέρεις ότι μου αρέσεις. Όμως πρέπει να παρεδεχτείς πως απόψε παίζεις ένα ρόλο που δεν σου πάει καθόλου, το ρόλο δηλαδή του μαντρόσκυλλου που φυλάει τα πρόβατα.

«Ευχαριστώ» λέω εγώ «καλοσύνη σου».

«Λοιπόν» συνεχίζει ο Νίκος κοιτάζοντας το σκύλο - εμένα δηλαδή - εξαγριεμένος «είναι καιρός να καταλάβουν ορισμένοι ότι δεν είμαστε καθόλου πρόβατα. Είμαστε άνθρωποι κι εμείς όπως όλοι οι άλλοι με τα ίδια δικαιώματα. Κι όσο πιο νωρίς το καταλάβουν τόσο το καλύτερο για κείνους». Η Χαρούλλα δε μιλά, ακούει το δικό της και τον καμαρώνει, και συμφωνεί με κάθε λέξη που λέει. Ο Νίκος ανάβει καινούργιο τσιγάρο, η Χαρούλλα το ίδιο, εγώ λέω να κάμω ένα μικρό διάλειμμα και συγκεντρώνομαι στο ούσκι μου.

«Όλοι τους είναι το ίδιο σκατό, πιάσε από γονείς πήγαμε στους δασκάλους, τους παπάδες, τους πολιτικούς». Γυρίζει και ρίχνει ένα άγριο βλέμμα στη μάνα του που

παρακολουθεί τι γίνεται από την ανοιχτή πόρτα της κουζίνας. «Τη βλέπεις τη σκρόφα τη μάνα μου πως κοιτάζει. Φοβάται μην της ξεφύγει τίποτε, κατάλαβες; Ξέρεις τι λέω εγώ;» λέει ο Νίκος υψώνοντας αρκετά τη φωνή του για να ' ακούσει κι η μάνα του. «Εγώ λέω να παν να κόψουν όλοι το λαιμό τους και να μας αφήσουν ήσυχους. Να μας αφήσουν ήσυχους και ας καταστραφούμε. Δική μας είναι η ζωή, τη κάνουμε ότι θέλουμε». Η μαμά φαίνεται πως πήρε το μήνυμα κι αποτραβήχτηκε λίγο. Το μήνυμα το παίρνω κι εγώ που αποφασίζω να φύγω και να επιστρέψω πιο αργά για να πάρω τη Χαρούλλα. Στη πόρτα ο Νίκος με πιάνει από το χέρι και με σταματά.

«Να σου πω κάτι ακόμα, πριν φύγεις. Η μάνα μου με θέλει να σπουδάσω Business για να ' αναλάβω μια μέρα την επιχείρηση, της οικογένειας, μα εγώ μισώ τις Business, θέλω να γίνω μουσικός. Οι δάσκαλοι μου εκμεταλλέβονται την άγνοια μου και μέσω των γνώσεων τους με θέλουν καλύτερο τους, υποταγμένο, υποταχτικό, κι εγώ πιστεύω πως όλοι είμαστε ίσοι κι ελεύθεροι. Οι παπάδες με θέλουν μαλάκα κι εγώ σίγουρα δεν είμαι. Η γενιά σου με θέλει καλόβουλο, σεμνό, υπάκουο, πρόβατο επί σφαγής κι εγώ είμαι λύκος. Η κοινωνία που η γενιά σου έφτιαξε με θέλει κλέφτη, ψεύτη, υποκριτή, εκμεταλλεύτη πολίτη υπόδειγμα, εργατικό κι άριστο οικογενειάρχη, κι εγώ το μόνο που θέλω είναι τη μουσική και την ησυχία μου». Σταμάτησε να πάρει ανάσα μια στιγμή και να σκεφτεί.

«Α, ξέρεις, τι άλλο θέλω;» Να κοιμηθώ με τη Χαρούλλα, αλλά εκείνη δεν μ' αφήνει - όχι πως δε θέλει - αλλά γιατί φοβάται. Φοβάται γιατί εσείς οι κερατάδες την φοβίσσατε, κατάλαβες;»

«Έκαμα να ' ανοίξω το στόμα μου και να του εξηγήσω, να του πω πως δεν είμαι εγώ ο εχθρός αλλά οι άλλοι, όλοι εκείνοι που τους λέει «κερατάδες», όμως σκεύτηκα πως δε θα άλλαζε τίποτε μ' αυτό.

«Κατάλαβα Νικο, κατάλαβα. Πρέπει να πάω φοβερά δύσκολο πράμα να σαι δεκαεξάρης τη σήμερον ημέρα. Χίλιες φορές προτιμώ τα τριάντα μου. Άντε, γεια».

ΕΝΑΤΕΝΙΣΗ

Εστιασμένοι στην παλιά Λευκωσία. Είχε αρχίσει να ψιχαλίζει και εφαινότο ότι θα έβρεχε δυνατά. Η μυρουδιά της βροχής, το μελαχροινό αντιφέγγισμα του φωτός στα πλυμένα φύλλα των δέντρων, αυτός ο συνδυασμός της φυσικής απλότητας με την απλότητα των παλιών σπιτιών, το ένα φιλητό στο άλλο, με διδάσκει αποικιοποιώντας τη φύση με τη φράση «βάρη αλλήλων βασιτάζομαι».

Αυτή η φυσική ενατένιση, η αγάπη που δεν μπορεί να κοπεί σε κομμάτια, όπως του χωριού μου, της κοινότητας μου, της πατρίδας, τους έθνους, η πνευματική, η προσωπική, η απρόσωπη. Αυτός ο υπερβατικός αυθορμητισμός ως αφαίρεση από το βολεύομαι, αυτοπαρηγορούμαι ή προπαγανδίζομαι.

Είχαν περάσει ώρες όταν περπατούσα εκτός της παλιάς Λευκωσίας. Πύρωνα ο ήλιος τις υγρές στέγες των σπιτιών και των πολυκατοικιών κόνοντας να βγαίνουν θυμιάματα της υγρής εξάτμισης. Το φως έκανε λίμνες χρυσές πάνω στη γη. Πόσο εμφανής είναι έξω από την παλιά Λευκωσία η παραισθήση του δικού μου, του δικού σου. Ο απλοϊκός κήπος της Εδέμ διώχνει μακριά τους πρωτόπλαστους ή οι πρωτόπλαστοι τον έχουν αρνηθεί.

Οι κήποι σήμερα είναι πλαστικοί, εξωτερικοί, θέμα αυτοεπιβολής, αυτοβεβαίωσης, το μαραμένο λουλούδι της ζωής στο βάθος της καθημερινής μας γοερής αυτοδύλωσης. Έχει χάσει το ασπονημένο κτήνος του κήπου, τις χρύσες λίμνες, το πορτοκαλί ηλιοβασιλέμα πίσω από τις πανύψηλες πολυκατοικίες. Δεν είναι κακό να είσαι αστός, είναι όμως λάθος σαν αστός να δολοφονείς τη ζωή. Όλο και μεγαλώνει η προσωπική επέκταση και βέβαια όλο και μεγαλώνουν τα συρματοπλέγματα είναι ανήθικα, από το πολύ συχνό μιας αυλής, μέχρι μιας φυλάκης, ενός στρατοπέδου ή φρενοκομείου. Και οι πιο απάνθρωποι φραγμοί είναι μεταξύ των ανθρώπων, κυρίως οι ηθικά ανήθικοι φραγμοί που χωρίζουν την ψυχοσωματική ένωση δύο αγαπημένων. Ο φράκτης λέει εγώ και εσύ, όριο, απαγόρευση. Κάθε διαχωρισμός είναι ανήθικος, κάθε ένωση είναι ηθική.

Γεννηθήκαμε με όρια, με απαγορεύσεις και τα έχουμε πάρει για φυσιολογικά, συνηθισμένα. Ποια ελπίδα μπορεί να υπάρξει μέσα στο θάνατο της συνήθειας; Ποτέ δεν υπήρξε θέμα ηθικής, αλλά θέμα εξουσίας. Μέσα στην καθημερινή συνήθεια των ανθρώπων δεν έχεις το δικαίωμα να είσαι διαφορετικός. Έτσι γεννιέται ο πόνος του διαχωρισμού από το κοινωνικό πρόπε. Και μας έχουν μάθει τι πρέπει να γίνουμε και όχι τι πραγματικά είμαστε σαν ψυχοσωματικές οντότητες. Εμείς οι ψυχοσωματικές οντότητες, τα

γρανάια μιας μηχανής!.

Είναι ανόητο να σκέφτομαι αυτό που θα γίνω αρνούμενος να ζήσω αυτό που είμαι. Αυτό που θα γίνω είναι προφανώς η άρνηση αυτού που είμαι. Όσο περισσότερο σφυγμένοι είμαστε στις σχέσεις μας, στις δραστηριότητες μας, τόσο μεγαλύτερη αντίσταση δημιουργούμε, μια μταιοπονία, όλο και μεγαλύτερο πρόβλημα ζωής έχουμε, όλο και πιο πολύ φυλακισμένοι μέσα μας είμαστε. Η ζωή ξεκινά όταν αισθητοποιηθεί το εσύ. Η κοινωνία ξεκινά μέσα στο χώρο του εσύ. Στο χώρο του εγώ το εσύ είναι υπόθεση. Για να υπάρχει βιωσιμότητα το εσύ πρέπει να πάψει να υφίσταται ο φόβος του εγώ. Και όταν υπάρχει φόβος, σταματά να υπάρχει αγάπη μεταξύ μας. Όταν σταματήσει ο αυτοαμυντικός φόβος, ξεκινά μια ασυνήθιστη ζωτικότητα, η ζωή μέσα στη ζωτικότητα.

Η νύχτα στην παλιά Λευκωσία είναι τώρα ένα αιώνιο πέλαιο και ταυτοχρόνα λιμάνι εξωτερικής ησυχίας. Από αυτή μπορείς να δεις τον καθαρό ουρανό με τ' άστρα να λάμπουν, μιας και τα ηλεκτρικά φώτα των διασημίσεων κυριαρχικά λείπουν. Αυτή η σιωπή σε αφαιρεί από την εγωκεντρική δραστηριότητα. Η σκέψη ακινητοποιείται, απλώς είσαι, απλώς υπάρχει χωρίς καμία γνώση του ατομικού εαυτού. Αυτή είναι η αίσθηση του οποιουδήποτε «είμαι ότι είμαι» ένα απέλειωτο κομμάτι φύσης. Δεν υπάρχει η αγάπη, αλλά κυριαρχούμε ως κατάσταση αγάπης, αν θέλεις να ζεις μέσα από εκατομμύρια χρόνια ζωής. Εδώ σ' αυτή την κατάσταση η αιωνιότης και το τώρα είναι το ίδιο πράγμα.

Τώρα ο δρόμος στένευε πολύ, μόνο πεζοί εδώ προχωρούν, καθόλου παπάκι της βενζίνης να μπορεί να διέλθει. Σπίτια κακοφροντισμένα από τον χρόνο, πολυφτωχά. Οι ηλικιωμένοι άνθρωποι ήσυχος και λυπημένοι στις φάθινες καρέκλες, πίνουν συνομιλία με τον θάνατο. Ο θάνατος είναι ζωή σαν το τέλος αυτού που υπήρξε, γι αυτό που υπάρχει σαν ψυχικό δυναμικό ζωής.

Όταν περιπλανάσαι ανάμεσα σ' αυτή την απλοϊκότητα είναι σαν να αφήνεις το καθετί να σου μιλήσει για την χαρά και τον πόνο της ζωής, ώστε να αισθανθείς τη δική σου χαρά και τον δικό σου πόνο.

Η ζωή εδώ είναι αδιαίρετη και ενιαία εξωτερικά, γιατί να μη γίνουμε και εσωτερικά!..

Η αγάπη είναι η ρίζα, ο κορμός, τα κλαδιά, τα φύλλα, ο καρπός. Η κάθε μια λέξη είναι διαφορετική, όμως όλες συναποτελούν το δέντρο της ζωής.

Ας κοιτάξουμε το δέντρο της ζωής και ας το αγαπήσουμε.

στελιου μτσιγκα

Ο χρονοντεκτιβ

Νέαρχου Γεωργιάδη

Ο Εθνάρχης Ακάκιος ήταν ένας άνθρωπος φιλομειδής, γλυκομίλητος και δημοφιλής. Αυτός δεν είχε προβλήματα σχετικής ή απόλυτης πλειοψηφίας. Αυτός είχε την συντριπτική πλειοψηφία. Αυτός ήξερε να εξαλείφει τα λάθη του με ένα πλατύ χαμόγελο όλο γλύκα και αθωότητα, που ο λαός το εκτιμούσε δεόντως και το ανταπέδινε στο πενταπλάσιο. Όσοι όμως τον ξέρανε καλύτερα λέγανε πως πίσω απ' τα μάτια του, που τα χαμήλωνε ταπεινά και μισοκλείνανε ήμερα σαν προβάτου όταν χαμογελούσε, κρυβότανε μια μεγάλη πονηριά.

Με δέχτηκε χωρίς πολλές διαδικασίες στο Προεδρικό του γραφείο (δεχότανε τους πάντες, ήταν ένα απ' τα μυστικά της επιτυχίας του, και τους άκουγε συγκαταβατικά, σαν πατέρας).

— Εξοχώτατε, θα μω αμέσως στο θέμα. Ξέρω πόσο πολύτιμος είναι ο χρόνος σας, είμαι, ξέρετε, ειδικός σε θέματα χρόνου. Το επάγγελμά μου είναι χρονοντεκτιβ.

Στο βλέμμα του φάνηκε μια έκφραση απορίας και δυσπιστίας. Του έδωσα την κάρτα μου, τη διάβασε, μα δεν είπε τίποτα. Απλώς ξαναβρήκε το χαμόγελό του και περίμενε τη συνέχεια.

— Έρχομαι από το μέλλον, εξοχώτατε, κι έτσι γνωρίζω τι θα σας συμβεί. Έχω διαβάει, βλέπετε, στις εφημερίδες του μέλλοντος ότι πεθαίνετε από καρδιακή βλάβη.

Χαμογέλασε συγκαταβατικά και μου είπε με μια δόση ειρωνίας:

— Δεν πιστεύω ότι έχετε δικίο στην πρόβλεψή σας. Πρέπει να σας πω ότι περπατώ πολύ, ανεβαίνω σκάλες και όταν μου δοθεί η ευκαιρία ορειβατώ - το χωριό από το οποίο κατάγομαι είναι ορεινό - χωρίς να αισθανθώ ποτέ κούραση ή καρδιακή ενόχληση γενικά.

— Ωστόσο, εξοχώτατε, σε τρία χρόνια θα πεθάνετε από καρδιακό νόσημα (του είπα την ακριβή ημερομηνία που θα γινόταν αυτό) και του έδωσα να διαβάσει και μια σχετική εφημερίδα που περιέγραφε το θάνατο και την κηδεία του με μελανούς τίτλους και μελοδραματικές προτάσεις.

— Αν έχετε δικό σας τυπογραφείο, δεν υπάρχει λόγος να ξοδεύσετε για να μου κάνετε τέτοιες φάρσες. Το χιούμορ σας είναι περισσότερο μαύρο και λιγότερο χιούμορ.

— Όχι, εξοχώτατε, δεν πρόκειται για χιούμορ, είπα και του έδωσα κι άλλες εφημερίδες. Πρόκειται για ένα μελλοντι-

κό γεγονός, δυσάρεστο για σας και για όλο το λαό. Ο σκοπός της επίσκεψής μου είναι να σας πείσω να εξετασθείτε προληπτικά. Οι εφημερίδες γράφουν ότι, αν γινόταν έγκαιρη διάγνωση, θα αποφεύγατε σίγουρα το μοιραίο. Σ' αυτό συμφωνούν όλοι οι γιατροί.

— Το μοιραίο φυγείν αδύνατον, μου απάντησε χρησιμοποιώντας ένα κλασικό γνωμικό. Εκτιμώ πάρα πολύ το ενδιαφέρον σας για την υγεία μου, αλλά δεν θέλω να είμαι πλεονέκτης. Θα αρκестώ σε τόσα χρόνια μόνον, όσα μου δίνει ο Πανάγαθος! Κανείς δεν παθαίνει κάτι, αν δεν το θέλει Εκείνος. Εγώ στην αρχή δεν ήμουν τίποτ' άλλο παρά ένας ταπεινός βοσκός. Η βουλήσή του με ανύψωσε και πάλι η βουλήσή του θα με συντρίψει, όταν φτάσει η ώρα.

Ήταν πασίγνωστο ότι ο Πρόεδρος Ακάκιος ήταν πολύ θεοσεβούμενος κι ίσως να πίστευε πραγματικά στην αιώνια ζωή. Ίσως πάλι να μην πίστευε καθόλου αυτά που του έλεγα και με ειρωνευόταν διακριτικά

— Μα δεν πρόκειται μόνο για σας, επέμεινα. Πρόκειται για τη χώρα αυτή που τόσο την αγαπάτε. Τι θ' απογίνει μετά το θάνατό σας;

— Μη γίνεσθε υπερβολικός, αγαπητέ μου. Ουδείς αναντικατάστατος. Υπάρχουν κι άλλοι εξίσου ικανοί, αν όχι ικανότεροι μου, να ποιμάνουν αυτό το λαό.

— Καταλαβαίνω ότι δεν με πιστεύετε, γι' αυτό με ειρωνεύεστε. Όμως θα προσπαθήσω να σας πείσω. Κοιτάχτε με καλά. Θα χαθώ από μπροστά σας, θα ταξιδέψω στο μέλλον και θα ξαναεμφανιστώ.

Πάτησα το κουμπί και ταξίδεψα. Τα γεγονότα, ευχάριστα και δυσάρεστα κάνανε παρέλαση μπροστά στα μάτια μου... Αυτά τα χρονοταξίδια μου δίνουν ένα ευχάριστο αίσθημα ιλιγγίου, όπως τότε που ήμουν έφηβος και δεν κρατούσα το τιμόνι του ποδηλάτου, όταν κατέβαινα τις μεγάλες κατηφόρες του δρόμου.

Μόλις ξαναπαρουσιάστηκα στο γραφείο του Προέδρου Ακάκιου, αντίκρυσαν δυο άντρες με αυτόματα που με σημάδευαν. Σίγουρα ήταν οι φρουροί του που παρακολουθούσαν τη σκηνή, κρυμμένοι κάπου κι όταν είδαν τα χρονοκαμώματά μου, πίστεψαν ότι κινδυνεύει η ζωή του Προέδρου τους. Το δάχτυλό τους άγγιζε τη σκανδάλη. Άπλωσα το χέρι μου να πείσω ξανά το κουμπί και τότε πείσαν τη σκανδάλη. Ποιος ξέρει; Ίσως αυτοί οι απλοϊκοί άνθρωποι να νόμισαν ότι θα πυροδοτούσα κάποια βόμβα που είχε το

σχήμα του ρολογιού μου κι άδειασαν τις σφαιροθήκες τους πάνω στο κορμί μου. Οι σφαίρες ράψανε τον αέρα και κρφωθήκανε στον τοίχο, χωρίς να μου κάνουν τίποτε. Είχα προλάβει να εξαφανιστώ μέσα στις καμπίες του χρόνου... Παρά τριχα τη γλύτωσα!

Αυτή η υπόθεση εξελισσόταν σε μια απ' τις θλιβερότερες μου αποτυχίες. Με είχε απογοητέψει, κουράσει, απελπίσει. Είχα δοκιμάσει τις προσφορότερες λύσεις χωρίς κανένα αποτέλεσμα. Η προσπάθειά μου να πείσω τους ίδιους τους πελάτες μου να αποφύγουν το λάθος, είχε αποτύχει. Η προειδοποίησή μου προς τον προηγούμενο Πρόεδρο να κοιτάξει προληπτικά την υγεία του κι έτσι να αποφύγει το θάνατο, είχε αγνοηθεί και παρεξηγηθεί με το χειρότερο τρόπο.

Άλλες απόπειρές μου, λιγότερο σημαντικές, που δεν κρίνω σκόπιμο να τις περιγράψω εδώ, είχαν κι αυτές την ίδια τύχη. Βιογραφίες, αυτοβιογραφικές συνεντεύξεις, βιογραφικά σημειώματα του Προέδρου Χρυσούλη που είχα διαβάσει, δεν με βοήθησαν να ανακαλύψω το αίριο εκείνο γεγονός που αν το άλλαζα θα απέτρεπα την ανάμιξή του στην πολιτική ή τουλάχιστον τη μη εξέλιξή του σε Πρόεδρο.

Βέβαια, αν προσπαθούσα επ' άπειρον, ίσως κάποτε να έβρισκα τη λύση, αν μάλιστα με βοηθούσε λιγάκι και η τύχη. Όμως ο κόπος και το ρίσκο θα ήταν δυσανάλογα μεγάλα, σε σχέση με την αμοιβή που είχα πάρει και που ήταν η συνηθισμένη για εργασία μιας εβδομάδας. Ήδη είχα δουλέψει πολύ περισσότερο από μια βδομάδα.

Σκεφτόμουνα να τηλεφωνήσω στα τρία γεροντάκια μου, να τους πω ότι εγκαταλείπω την υπόθεση και να τους επιστρέψω την επιταγή. Όμως η επαγγελματική μου αξιοπρέπεια με εμπόδιζε ακόμα. Αποφάσισα να κάνω άλλη μια τελευταία προσπάθεια πριν τα παρατήσω. Όμως προς τα που θα στρεφόταν αυτή η προσπάθεια;

Βγήκα να κάνω μια βόλτα στη νυχτερινή πρωτεύουσα. Ίσως η ζωντανή επαφή μου με τον πληθυσμό να μου έδινε κάποια ιδέα, που μου τη στερούσε η θεωρητική αναζήτηση μέσα στο δωμάτιο του ξενοδοχείου.

Αυτή η πρωτεύουσα που διασκεδάζε στα νυχτερινά κέντρα σπάταλα, επιδεικτικά και ανέμελα έφερνε στο νου μου την αρχαία Πομπηία... Ωστόσο, παρά τα

αμέτρητα φώτα που τρυπούσανε τη νύχτα, το μυαλό μου εξακολουθούσε να μένει στο σκοτάδι. Οι ώρες περνούσανε και καμμιά καινούργια ιδέα δεν μου ερχότανε.

Καθώς γύριζα ακόμα πιο απογοητευμένος στο ξενοδοχείο, το μάτι μου έπεσε σ' ένα φτηνό-εβδομαδιαίο περιοδικό ποικίλης ύλης. Το ξωφύλλο παρουσίαζε μια «Μικ» κάποιου φεστιβάλ που το οργάνωνε η γνωστότερη εταιρία μπύρας εκείνου του συγκεκριμένου χωροχρόνου. Η κοπέλλα ήταν ημίγυμνη κι εντυπωσιακή κι αυτό ήταν που τράβηξε το βλέμμα μου... Κοντοστάθηκα και σκεφτόμουνα ότι έδινα τόση σημασία στα επαγγελματικά θέματα, ώστε είχα ξεχάσει πως υπάρχουν κι άλλα πράγματα στη ζωή, ίσως μάλιστα πολύ σημαντικότερα... Τότε πρόσεξα κάποιον από τους μικρούς τίτλους που βρίσκονταν ανάμεσα στα στήθη και στα μπούτια της ημίγυμνης κοπέλλας. Ο μικρός χρωματιστός τίτλος έγραφε: «ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ». Ήταν ένα ρεπορτάζ που βσιζόταν σε προσωπική συνομιλία του δημοσιογράφου με τον Πρόεδρο.

Αγόρασα αμέσως το φτηνό περιοδικό (που είχε την ονομασία «ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ») και πήγα στο ξενοδοχείο να το διαβάσω με την ησυχία μου. Προσπέρασα βιαστικά μερικές παραγράφους που έλεγαν ότι ο Πρόεδρος Χρυσούλης αγαπούσε την ποίηση και το θέατρο, ότι είχε γράψει πολλά ποιήματα που ήταν ανέκδοτα, ότι γνώρισε τη γυναίκα του σε παραστάσεις ερασιτεχνικού θεάτρου, ότι παντρεύτηκαν μετά από κεραυνοβόλο έρωτα κι άλλα τέτοια και σταμάτησα στις τελευταίες γραμμές: «Αποκαλύπτουμε ότι ο κύριος Χρυσούλης ήταν δικοβόλος και μάλιστα σε μαθητικούς αγώνες έριξε το δίσκο πάνω από 45 μέτρα. Αποκαλύπτουμε ακόμα ότι ήταν ποδοσφαιριστής κι ότι έπαιζε στην ομάδα της πρώτης κατηγορίας «ΠΡΟΟΔΟΣ» σαν κεντρικός κυνηγός. Ο προπονητής του, κύριος Καλαθάς, με τρεμουλιαστή φωνή λόγω των γηρατιών του, ξαναφέρει στη μνήμη τις ημέρες εκείνες και λέει:

«Παρόλο που έχουν περάσει από τότε πολλά χρόνια, θυμάμαι ότι ο κύριος Χρυσούλης είχε μεγάλο ταλέντο κι εξαιρετικά ποδοσφαιρικά χαρίσματα. Ήταν πολύ πειθαρχικός και πάντοτε ακολουθούσε τις συμβουλές μου. Αν συνέχιζε σίγουρα θ' αναδεικνυόταν σε μεγάλο ποδοσφαιρικό αστέρι. Όμως ένα πολύ άσχημο χτύπημα στο γόνατο κατά τη διάρκεια μιας προπόνησης, τον ανάγκασε να κάνει εγχείρηση μηνίσκου, να μην μπορεί να τρέξει για πολλούς μήνες και να μην είναι πια σε θέση να αποδώσει σαν παίχτης πρώτης κατηγορίας. Αυτή ήταν η αιτία που εγκατέλειψε μια λαμπρή ποδοσφαιρική καριέρα και πήγε στο εξωτερικό να σπουδάσει πολιτικές επιστήμες».

Το περιοδικό ανέφερε την ημερομηνία και τον τόπο του επεισοδίου. Ταξίδεψα στο χρόνο και πήγα εκεί... Η προπόνηση γινόταν σ' ένα μεγάλο στάδιο της πρωτεύουσας. Ο κύριος Χρυσούλης ήταν δεκαοχτώ χρονών. Στην αρχή η ομάδα έκανε ασκήσεις επί τόπου για προθέρμανση. Ύστερα έτρεξαν μερικούς γύρους του γηπέδου. Ακολούθησαν πάλι ασκήσεις επί τόπου, ασκήσεις με τη μπάλα και μετά οι παίχτες άρχισαν να χτυπάνε πέναλτυ. «Ο κύριος Χρυσούλης, εκτός του ότι διέτρεπε σαν κεντρικός κυνηγός, ήταν σπεσιαλίστας στα πέναλτυ. Χτυπούσε τα πέναλτυ στα αριστερά, στέλλοντας τους τερματοφύλακες στα δεξιά». Είδα ότι όσα έλεγε το περιοδικό που έβαλε στα χέρια μου η μοίρα ήταν αλήθεια και μάλιστα ωχριούσαν μπροστά στην ίδια την πραγματικότητα.

Τελικά οι παίχτες χωρίστηκαν σε δυο μικρές ομάδες και παίζανε δίτερμα. Αυτή ήταν η πιο κρίσιμη φάση. Γιατί, καθώς ο κύριος Χρυσούλης θα έκανε μια επίθεση με τη μπάλα, θα σκόνταφτε πάνω στο πόδι ενός άλλου παίχτη που του έκανε κόντρα και θα 'πεφτε με ορμή, χτυπώντας άσχημα το ένα του γόνατο. (Είχα φροντίσει να δω τη σκηνή αρκετές φορές πριν επέλθω στο γεγονός).

Πλησίασα τον καθαριστή των αποδυτηρίων, του έβαλα στο χέρι ένα μεγάλο χαρτονόμισμα και του είπα: «Πήγαινε να πεις στον κύριο Χρυσούλη ότι τον θέλει ένας συγγενής του και να 'ρθει εδώ στα αποδυτήρια».

Ο νεαρός Χρυσούλης παράτησε την προπόνηση και ήρθε σ' αποδυτήρια γεμάτος απορία. Η απορία του έγινε ακόμα μεγαλύτερη όταν, αντί να δει κάποια γνωστή του φυσιογνομία, συνάντησε εμένα που του ήμουν τελείως άγνωστος. Τον αγκάλιασα, τον φίλησα, του δήλωσα πως είμαι θεός του απ' την Αυστραλία και του είπα, να μπου με μέσα να κουβεντιάσουμε. Εκεί του έδωσα δυο ώρες: ένα τραπέζο-μάντηλο με στάμπες που παρίσταναν καγκουρώ κι ένα χάλκινο τασάκι που είχε το σχήμα της πέμπτης ηπείρου.

— Αυτό σου το στέλνει η θεία σου μαζί με την αγάπη της κι αυτό είναι από μένα, είπα.

— Ευχαριστώ, δεν ήταν ανάγκη, είπα σαστισμένος γιατί είχε καταληφθεί εξ απορόπτου.

Μετά, όταν το καλοσκέφτηκε, το πρόσωπό του άρχισε να δείχνει αμφιβολία και καχυποψία... Πλησίασα κοντά στην πόρτα και κοίταξα στο γήπεδο την προπόνηση... Ένοιωσα ένα αίσθημα ανακούφισης: η κρίσιμη φάση είχε περάσει. Ο Χρυσούλης, αντί να τρέχει στο γήπεδο, αντί να πέσει και να χτυπήσει το γόνατό του, βρισκόταν μαζί μου μέσα στα αποδυτήρια ασφαλής.

— Για πες μου, ρώτησε, τι θεός μου είσαι; Είσαι αδελφός του πατέρα μου ή της μητέρας μου;

— Της μητέρας σου, απάντησα χωρίς να διστάσω.

— Η μητέρα μου δεν έχει αδελφία, είπε κατηγορηματικά και στύλωσε τα μάτια του επάνω μου βλοσυρά, περιμένοντας μια εξήγηση.

— Του πατέρα σου ήθελα να πω, διόρθωσα, στην προσπάθειά μου να του κρατήσω κι άλλη ώρα εκεί.

— Ο πατέρας μου έχει μόνον μια αδελφή κι αυτή κατοικεί εδώ, μαζί μας.

Κι επειδή εγώ σιωπούσα με πλησίασε απειλητικά. Δείχνοντας μου το τραπέζο-μάντηλο και το τασάκι με ρώτησε άγρια:

— Τι είδους παιγνίδι μου παίζετε; Τι κόλλα είναι αυτά; Τι θέλετε;

Αντί για άλλη απάντηση κλείδωσα την πόρτα κι έβαλα το κλειδί στην τσέπη μου. Ήθελα να τον καθυστερήσω όσο μπορούσα περισσότερο, μπας κι επιστρέψει πίσω στην προπόνηση και χτυπήσει σε κάποια άλλη φάση της.

— Νεαρέ μου, συγχαρητήρια, του είπα εύθυμα. Σε περιμένει μια λαμπρή ποδοσφαιρική καριέρα!

Έσφιξε τις ροιές του κι όρμησε απάνω μου... Χάιδεψα το κουμπί του ρολογιού μου και βρέθηκα πίσω στο ξενοδοχείο μου. Αμέσως σχημάτισα στο τηλέφωνο τον αριθμό του Αρχηγού.

— Εδώ Χρονοντεκτιβ, είπα επίσημα. Σας αναφέρω ότι περάτωσα με επιτυχία την υπόθεση που μου αναθέσατε. Ο Πρόεδρος Χρυσούλης που σας ήταν τόσο ανεπιθύμητος, παραμερισήκατε.

— Ποιος Πρόεδρος Χρυσούλης και πράσινα άλογα; απάντησε η γνωστή φωνή του Αρχηγού. Πρόεδρος είναι ο κύριος Αργυρίδης τον οποίον εμείς εκλέξαμε με βάση ένα κοινό πρόγραμμα και είμαστε απόλυτα ικανοποιημένοι μαζί του. Δεν ξέρουμε κανέναν κύριο Χρυσούλη!

Χαμογέλασα. Πάντα έτσι συμβαίνει όταν πετυχαίνω στην αποστολή μου. Η τροποποίηση της πραγματικότητας συνεπάγεται αναπόφευκτα και τροποποίηση της μνήμη των ανθρώπων.

Ήνοιωσα το ίαΗΟ ΙΣ αΗΟΙι στο όνομα Χρυσούλης και διάβασα: «Ένας από τους διασημότερους ποδοσφαιριστές της χώρας μας... Στα 19.. κέρδισε το Χρυσό Παπούτσι σαν ο σκόρερ με τα περισσότερα τέρματα στην Ευρώπη εκείνη τη χρονιά... Όταν αποσύρθηκε από το ποδόσφαιρο, άνοιξε κατάστημα αθλητικών ειδών, το οποίο διατηρεί μέχρι σήμερα...»

Η αποστολή μου είχε τελειώσει... Βγήκα για μια τελευταία φορά στους δρόμους της πρωτεύουσας να κάνω τα ψώνια μου. Κι επειδή είχα πάρει μερικά κιλά παραπάνω, αποφάσισα ν' αγοράσω φόρμες και παπούτσια γυμναστικής για να διατηρήσω τη σιλουέτα μου. Ο κύριος Χρυσούλης, ιδιοκτήτης του καταστήματος αθλητικών ειδών «Το Χρυσό Παπούτσι», με εξυπηρέτησε με τη μεγαλύτερη δυνατή ευγένεια.

μίνι-ματα

Προβληματίζομαι αν θα πρέπει να παντρευτώ το Σωκράτη. Είναι ωραίος, έξυπνος, πλούσιος, κάνει αστεία και με κάμνει να γελώ συνεχώς. Όταν με φιλά νιώθω σαν παγωτό που λειώνει λίγο λίγο μέσα στη κάψα του καλοκαιριού. Κοντά του νιώθω ευτυχημένη, πραγματικά ευτυχημένη. Το μόνο που με προβληματίζει είναι που δεν πλένεται ταχτικά και μυρίζει από ένα μίλι τόπο. Να του το πω η μήπως θα πληγωθεί.

Ανθούλα

Προσωπική Αγωνία

Κοιτάζω τες νύχτες τον ουρανό τ' άστρα και το φεγγάρι και σκέφτομαι πως μπροστά σ' όλα αυτά εγώ είμαι ένα τίποτε. Ένα μεγάλο μηδενικό. Φοβάμαι μήπως κάποιος βλάκας με περάσει για τροχό με χώσει στο πορτ παγκαζ του αυτοκινητό του για ρεζέρβα και πεθάνω από ασφυξία.

Τελευταία βλέπω πολλά παράξενα όνειρα, εφιάλτες στη πραγματικότητα. Να για παράδειγμα προχτές βράδι έβλεπα τον εαυτό μου μεταμορφωμένο σε μπουκαλί της κοκα-κολας, αδειανό. Κάποιος έχυσε το περιεχόμενό μου στη λεκάνη της τουαλέτας για τη πλάκα του και πάλευα όλη τη νύχτα με τα σκατά του. Το πρωί που ξύπνησα δεν τολμούσα να πάω στη τουαλέτα ούτε για να πλυθώ.

Υπνοβάτης

θυμάμαι τότε που 'φαγες τη πρώτη ροπαλιά από μπάτσο στα Προπύλαια, ούρλιαζες όχι μόνο από πόνο αλλά κι από λύσσα ψελλίζοντας συνέχεια ότι θα τους σκίσουμε κάποτε. Τώρα γυροφέρνεις σε «κουλτουριάρικα» στέκια μασουλώντας τη μαστίχα της συνήθειας. — Μη με κεράσεις δεν έχω δόντια.

«Ο αντάρτης σου»

Ζεχρά, πίστεψε Ζεχρά πως πονώ κι υποφέρω, και ξέρω να πλένω τα ρούχα μου, να μαγειρεύω, να συγυρίζω το σπίτι μου κάθε 8η του μάρτη.

Αμάν

Στη γκόμενα της απέναντι πολυκατοικίας κάπου στο Λυκαβητό που με κόβει με μάτι πονηρό και με βγάζει έξω από τα ρούχα μου. Θέλω να πω πως ο έρωτας γεννήθηκε για όλους κι αν ο γέρος σου σου λέει διαφορετικά είναι γιατί αυτουνου δε τη σηκώνεται τώρα πια.

Ο Κωστάκης σου ο μπήχτης

Στη Καιτούλα Ν.

Ο γάμος είναι μια θηλιά που αργά ή γρήγορα πνίγει όλα τα λαρούγγια. Εγώ προτιμώ να σ' αγαπώ από μακριά τυλιγμένος στον ιστό μιας αράχνης.

Αντρέας Μ. Λευκωσία

Είσουν αγωνιστής και λίγο μάγκας. Είσουν διαβασμένος άλλα όχι πολύ. Δεν έχανες διάλεξη ή προβολή της κινηματογραφικής λέσχης. Φίλε μου είσουν και είσαι σκέτος γκομενιάρης ενιοτε μάλιστα θλιβερά φτηνός.

Ένα παλιό σου θύμα

Ξενύχτησα χαζέβοντας τις σπασμένες βιτρίνες των χαμένων ονείρων μου

ξενια

ποιοι είμαστε

Ήμασταν «καλοί» και μας πέταξαν στο δρόμο. Γέλασαν, χωρίς να νοιαστούν για τα πληγωμένα αισθήματά μας. Αναγνώρισαν τους δυνατούς, τους εξόγκωσαν το σακκί με τα λάφυρα τους. Εμείς, — δεν τολμήσαμε να τους χαμογελάσουμε ποτες — μείναμε μ' αδειανά χέρια. Οι γειτόνοι μας, συναγωνιστές στην «ευγενή» άμιλλα ενθουσιάστηκαν με το κατόντημα μας, ένωσαν υπεροχή. Τα σκουπίδια στο δρόμο μύριζαν ξυνίλα. Δεν αντέξαμε. Αρπάξαμε το τσεκούρι και κτυπήσαμε μια γάτα που περνούσε ανέμελα. Ήταν μου φαίνεται ... σ' ενδιαφέρουσα κατάσταση. Γελάσαμε. Ένας σκουπιδοτενεκές αναποδογυρίστηκε καθώς κινήσαμε για ... τη ζωή!

ελενη κουσκουλη

3/3

Νοσοκομείο «Βρετανία»

(Britannia Hospital) του Lindsay Anderson. Αγγλία 1982. Με τους Malcolm Mc Dowell, Fulton MacKay, Alan Bates. Έγχρωμη 116'. Χάος επικρατεί στο μεγάλο αγγλικό νοσοκομείο «Μπριτάνια». Το καλύτερο προσωπικό απεργεί ενώ η περιοχή πολιορκείται από διαδηλωτές που διαμαρτύρονται για την είσοδο ως ασθενούς ενός Αφρικανού δικτάτορα. Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες αναμένεται η άφιξη της βασίλισσας που πρόκειται να εγκαινιάσει τη νέα πτέρυγα. Στο χορό μπαίνει κι ένας ρεπόρτερ της τηλεόρασης που έχει πληροφορίες ότι στη νέα πτέρυγα διασάονται γενετικά πειράματα τύπου Φράγκκενστάιν. Η ιστορία δίνει την ευκαιρία στον Άντερσον - έναν από τους πιο σημαντικούς σκηνοθέτες του αγγλικού ελεύθερου σινεμά (free-cinema) την ευκαιρία να καυτηρήσει τη σύγχρονη αγγλική κοινωνία, το πολιτικοκοινωνικό της χάος, τη βασίλισσα και να διανθώσει τη ταινία μ' ένα μαύρο χιούμορ.

βδ 17/3

Χιροσίμα αγάπη μου

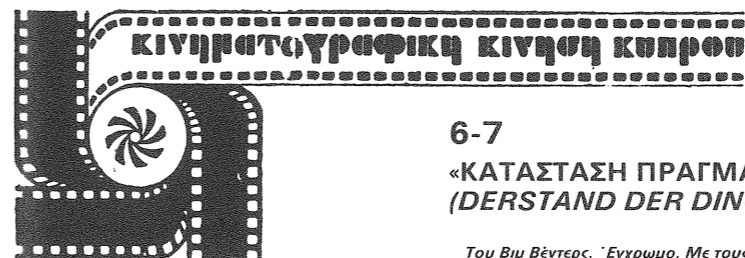
(Hiroshima mon amour) του Alain Resnais Γαλλία 1959. Με τους Emmanuella Riva, Eiji Okada, Bernard Fresson. Μαυράσπρη 91'. Μια γαλλίδα ηθοποιός που γυρίζει ταινία στην τραγική πόλη, το πρώτο θύμα του πυρηνικού θανάτου, έχει εκεί ένα σύντομο δεσμό με ένα Γαπανέζο. Ο δεσμός της αυτός, οι εικόνες του έρωτα και του θανάτου αναμειγνύονται με το παρελθόν της πόλης, της φέρνουν αναμνήσεις ενός προηγούμενου έρωτα: Στη διάρκεια του πολέμου στη πατρίδα της, τη πόλη Νέβες είχε ερωτευτεί ένα Γερμανό στρατιώτη και είχε πάθει μια κρίση τρέλας όταν ο αγαπημένος της σκοτώθηκε από τους παρτιζάνους. Η προσωπική και η παγκόσμια τραγωδία, η ανάμνηση και η λησμονή αναβλύζουν μέσα από την απλή ερωτική ιστορία. Το «Χιροσίμα» μια από τις σημαντικές στιγμές του παγκόσμιου κινηματογράφου κάνει μια εντυπωσιακή χρήση του λογοτεχνικού λόγου αλλά παραμένει πάντα ολοκληρωτικά κινηματογραφική. Η λέξη, η εικόνα και η μουσική στέκονται σε μια αντιστιχτική σχέση δίνοντας μια νέα εκφραστική αντίληψη.

BA.

βδ 24/3

Εφτά ευκαιρίες

(Seven chances) του Buster Keaton. ΗΠΑ 1925. Με τους Buster Keaton, Ruth Dwyer, Ray Barnes. Μαυράσπρη (έγχρωμη η αρχή) 69'. Ο ερωτευμένος με τη Μαιρη Τζιμμο Σόντον, έχει κερδίσει πτώχευση με τον συνέταιρο του αλλά κληρονομεί μια τεράστια περιουσία υπό τον όρο να παντρευτεί μέχρι τις 7 το βράδυ της ημέρας των εικοστών εβδομών γενεθλίων του, που είναι ακριβώς η μέρα που μαθαίνει για την κληρονομιά. Του απομένουν δηλαδή μόνο λίγες ώρες. Ζητά την αγαπημένη του σε γάμο βασικά και αδέρφα έτσι που εκείνη τον απορρίπτει. Ζητά άλλες γυναίκες αλλά κι εκείνες τον απορρίπτουν νομίζοντας τον για τρέλο. Ο δικηγόρος και ο συνεργιστής του ανακοινώνουν δημόσια ότι ζητά γυναίκα για να την παντρευτεί και να γίνει πλούσιος. Τότε τον κυνηγούν γυναίκες όλων των τύπων αλλά αυτές φύγει τρομαγμένος. Μετά από πολλές περιπέτειες και αγωνία καταλήγει στην αγκαλιά της αγαπημένης του που έχει αλλάξει γνώμη. Η Κήτον αποκαλύπτει σ' αυτή την ταινία το ταλέντο του στη χορογραφία, την ακρίβεια στα ακροβατικά και την κωμική του ικανότητα πράγματα που κάνουν την ταινία απολαυστική.

6-7

«ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ» (DERSTAND DER DINGE)

Του Βιμ Βέντερς. Έγχρωμο. Με τους Πάτρικ Μπαχάου, Βίβι Άουτερ, Σάμουελ Φούλλερ, Πάολ Γκέττυ III, Ροζίερ Κόρμαν.

Είναι η ιστορία ενός σκηνοθέτη που προσπαθεί να γυρίσει μια ταινία που ποτέ δεν τελειώνει, λόγω ελλείψεως χρημάτων. Μέχρι που να διακοπεί το γύρισμα, όλα πάνε καλά στο κινηματογραφικό συνεργείο. Η κινηματογραφική δημιουργία λειτουργεί σαν τέλει υποκατάστατο ζωής. Ωστόσο όταν ο παραγωγός σταματά τη χρηματοδότηση οι πάντες γκρεμίζονται ανικανοί να αντιμετωπίσουν την πραγματικότητα.

Στο τέλος ο σκηνοθέτης-ήρωας της ταινίας γυρίζοντας τον «εκ του φυσικού» θάνατο, από μια σφαίρα κάγκστερ, ενός από τους παραγωγούς του, δέχεται κι ο ίδιος μια σφαίρα στη πλάτη, κι' έτσι το γύρισμα διακόπτεται απότομα. Αυτή τη φορά όχι από έλλειψη χρημάτων αλλά γιατί τελειώνει η ζωή του σκηνοθέτη, που πεθαίνει πριν προλάβει να ζήσει όντας απασχολημένος μόνο με τη τέχνη του.

20-21

«ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΗΣ ΚΑΣΑΝΔΡΑΣ» (THE CASSANDRA CROSSING)

Του Γ.Π. Κοσμάτου Αγγλο-Ιταλό- Γερμανική 1976, έγχρωμη 129m με τους: Σ. Λόρεν, Ρ. Χάρρις Α. Γκάρντνερ, Μπ. Λάνκαστερ, Ι. Τούλιν κ.α.

Ένας τρομοκράτης, μεταφέροντας τον θανατηφόρο ιό της πανώλης, επιβιβάζεται σ' ένα διηπειρωτικό τρένο. Μέσα στα πλαίσια αυτά σκιαγραφείται μια σειρά από σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα καθώς και ο τρόπος αντιμετώπισής τους από την κοινωνία.

βδ 10/3

Στάλκερ

(Stalker) του Andrei Tarkovsky. Σοβιετική Ένωση 1979. Με τους Aleksandr Kaitanovsky, Anatoly Solonitsin, Nicolai Griuko. Έγχρωμη 161'. Στο κέντρο μιας εγκαταλειμμένης περιοχής εμφανίζεται μια μυστηριώδης «ζώνη» η οποία πιστεύεται ότι είναι το αποτέλεσμα κάποιου μετεωρίτη ή επίδρασης δυνάμεων από το άπυρρο διάστημα. Σ' αυτή τη «ζώνη» δεν ισχύουν οι νόμοι της φύσης. Στο κέντρο της υπάρχει το «Δωμάτιο» με το πιο απόκρυφο μυστικό του και το οποίο μπορεί να πραγματοποιήσει τις πιο εσώτερες επιθυμίες του ανθρώπου. Τρεις άνθρωποι προσπαθούν να φτάσουν σ' αυτό παρά τις ρητές απαγορεύσεις: Ο Στάλκερ (οδηγός στην ορολογία της επιστημονικής φαντασίας), ο Καθηγητής και ο Συγγραφέας. Θέτουν τη ζωή τους σε κίνδυνο και περιπέτειες. Ο Καθηγητής αποκαλύπτει ότι έχει σκοπό να ανατινάξει το «Δωμάτιο». Τελικά όταν φτάνουν κοντά αρνούνται να μπει μέσα από τον φάβο ότι η αποκάλυψη του μυστικού θα τους σκοτώσει. Ο Στάλκερ φοβάται ότι κανείς δεν θα πιστεύει πια στο «Δωμάτιο». Πρόκειται για μια παιχτική μυστηριακή παραβολή που παραπέμπει άμεσα στην Αποκάλυψη του Ιωάννη.

βδ 31/3

Outsiders

(Outsiders) του Francis Ford Coppola. ΗΠΑ 1983. Με τους Thomas Howell, Mat Dillon, Ralf Macchio. Έγχρωμη 91'. Μια επαρχιακή πόλη της Οκλαχόμα το 1966. Οι συμμορίες των νεαρών «γκρήξερς» από την φτωχική συνοικία συγκρούονται με τους «σος» από τις πλούσιες συνοικίες. Τρεις νεαροί από την πρώτη συμμορία ο Πονυμπό, ο Τζίννου και ο Ντάλλας κολλούν σε δύο κοπέλες που ανήκουν στους «σος». Μια από αυτές η Τσέρου συμπαθεί τον Πονυμπό. Το βράδυ ο Τζίννου και ο Πονυμπό διωγμένοι από τις οικογένειές τους μένουν στο πάρκο. Μια ομάδα μεθυσμένων «σος» τους επιτίθεται. Για να σωθούν ο Τζίννου μαχαίρνει ένα από αυτούς. Σκέφτονται να παραδοθούν στην αστυνομία. Στο δρόμο ούζουν μερικά παιγδευμένα παιδιά. Ο Τζίννου τραυματίζεται. Την άλλη μέρα οι εφημερίδες τους παρουσιάζουν σαν ήρωες. Το βράδυ οι συμμορίες συγκρούονται. Είναι μια ταινία πάνω στην αδυναμία ύπαρξης ενός μύθου της εξέγερσης. Η αμφισβήτηση και ο ηρωισμός των χαρακτήρων δεν τους οδηγεί σε λύτρωση, αλλά καταγράφεται σαν πράξη ανάφελη, παράλογη που επισπεύδει τον κατατρεματισμό τους.

13-14

«Ο ΑΛΣΙΝΟ ΚΑΙ Ο ΚΟΝΔΩΡΑΣ»

Του Μιγκουέλ Λίτιν. Νικαράγουα, έγχρωμο. Με τους Άλαν Εσκίβελ, Ντην Στόγκουελ, Κάρμεν Μπόνστερ. Χρυσό βραβείο Μόσχας. Όσκαρ ξενόγλωσσας ταινίας.

Ο Αλσίνο είναι ένα αγόρι που μεγαλώνει σε κάποιο χωριό της Νικαράγουας, την εποχή του εμφύλιου ανάμεσα στους Σαντινίστας και τον Σομόζα. Γύρω του γίνονται σφαγές από τον στρατό αλλά το μόνο του μέλημα αρχικά ήταν να πετάξει σαν κόνδωρας. Πέφτοντας από ένα δέντρο σπάζει τα πλευρά του και κοιμούνται πια, αρχίζει να επικοινωνεί με τη πραγματικότητα του χώρου του, που τον οδηγεί τελικά στην «αποείσωση» του με επανάσταση. Η πορεία του μικρού Αλσίνο προχωρεί παράλληλα με δύο άλλα πρόσωπα του έργου, τον αμερικάνο επικυρίαρχο και τον θλιβερό υποτελή του, τον ταγματάρχη του στρατού του Σομόζα.

26-27-28

Εβδομάδα Βουλγάρικου Κινηματογράφου

Θα εκδοθεί ειδικό πρόγραμμα.

μαρτης στην πυλη αμμοχωστου

Σάββατο 1 - 4 Μαρτίου

Το Σωματείο Ελεύθερη Κυθρέα οργανώνει εκδηλώσεις σε συνεργασία με το Δήμο Νέας Σμύρνης. Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν:

Σάββατο 1 Μαρτίου 7μ.μ.

Εγκαίνια έκθεσης φωτογραφιών από τον Πρόεδρο της Δημοτικής Επιτροπής κύριο Λέλλο Δημητριάδη.

7.45μ.μ.

Ομιλία του Δημοτικού Συμβούλου του Δήμου Νέας Σμύρνης, κας Καλλιόπης Γρίβα με θέμα: «Σμύρνη - Νέα Σμύρνη». Η έκθεση φωτογραφίας, επιμέλεια Μανώλη Μεγαλοκονόμου και παραδοσιακών στολών της Σμύρνης, θα παραμείνει ανοικτή μέχρι και την Τρίτη 4 Μαρτίου.

Τρίτη 4 Μαρτίου 7μ.μ.

Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Ομιλητής: Σπύρος Κοντόπουλος, Αρχιτέκτων
Θέμα: Η Συμμετοχή των κατοίκων στην οργάνωση της πόλης.

Τετάρτη 5 Μαρτίου 7μ.μ.

Λαϊκό Πανεπιστήμιο Β Κύκλος: Η Ελληνική Γλώσσα
Ομιλητής: Χρήστος Γιανναράς, καθηγητής Φιλοσοφίας στην Πάντειο.
Θέμα: Γλώσσα και αυτοσυνειδησία

Πέμπτη 6 Μαρτίου 7μ.μ.

Λαϊκά Πανεπιστήμιο Β Κύκλος: Η Ελληνική Γλώσσα
Ομιλητής: Διονύσης Σαββόπουλος, συνθέτης
Θέμα: Η Μουσική των Λέξεων.

Παρασκευή 7 Μαρτίου - Τετάρτη 19 Μαρτίου

«Σύγχρονη Βουλγάρικη Ζωγραφική και Χαρακτική». Η έκθεση αυτή οργανώνεται από την Μορφωτική Υπηρεσία του Υπουργείου Παιδείας, στα πλαίσια του προγράμματος πολιτιστικών ανταλλαγών Κύπρου Βουλγαρίας. Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν, την Παρασκευή 7 Μαρτίου στις 7.00 το βράδυ.

Δευτέρα 10 Μαρτίου 7μ.μ.

Λαϊκό Πανεπιστήμιο Β Κύκλος: Η Ελληνική Γλώσσα
Ομιλητής: Γιώργος Μπαμπινιώτης, καθηγητής Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
Θέμα: Σταθμοί στην ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Τρίτη 11 Μαρτίου 6.30μ.μ.

Ο Γυναικείος Όμιλος «Πρωτοπορία» οργανώνει ανοικτή συζήτηση με θέμα: «Η γυναίκα του χθες και του σήμερα».

Τετάρτη 12 Μαρτίου 7μ.μ.

Λαϊκό Πανεπιστήμιο Ομιλητής: Λουκής Παπαφίλιππου, Πρόεδρος του Δικηγορικού Συνδέσμου Λευκωσίας
Θέμα: Γλώσσα και Δικαιοσύνη.

Πέμπτη 13 Μαρτίου 7μ.μ.

Ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου, οργανώνει ανοικτή συζήτηση με θέμα: «Αρχιτεκτονικοί Διαγωνισμοί στην Κύπρο». Προβλήματα και προοπτικές
Εισηγητές: Άθως Δίκαιος — Μίκης Ζεμπύλας — Νίκος Μεσαρίτης — Άκης Χαραλάμπους
Συντονιστής: Μαρία Μαύρου

Παρασκευή 14 Μαρτίου 7μ.μ.

Ο Σύνδεσμος Φίλων του Κυπριακού Μουσείου οργανώνει διάλεξη με θέμα: «Η Ζωγραφική στην Κύπρο κατά την μέση Βυζαντινή περίοδο (10 και 12 αιώνας). Ομιλητής: Αθανάσιος Παπαγεωργίου, Έφορος Αρχαιολογικών Μνημείων του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Τρίτη 18 Μαρτίου 7μ.μ.

Ελεύθερο Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ομιλητής: Αλέξης Δημαράς, εκπαιδευτικός
Θέμα: Τι δεν μπορεί, τι μπορεί, και τι θα μπορούσε να κάνει το σχολείο.

Τετάρτη 19 Μαρτίου

Λαϊκό Πανεπιστήμιο Β Κύκλος: Ελληνική Γλώσσα
Ομιλητής: Εμμανουήλ Κριαράς, Διευθυντής του Λεξικού της Μεσαιωνικής Δημόδους Γραμματείας
Θέμα: Εξέλιξη της Ελληνικής Γλώσσας στα γραμματειακά κείμενα από τον ενδέκατο αιώνα έως τη σημερινή εποχή.

Πέμπτη 20 Μαρτίου — 25 Μαρτίου

«Την μίαν μονότονη ημέραν άλλη μονότονη απaráλλακτη ακολουθεί» Κ.Π. Καβάφης.
Έκθεση φωτογραφιών της Αντιγόνης Δρουσιώτη
Την έκθεση οργανώνει η Φωτογραφική Εταιρεία Κύπρου.
Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν από τον Πρόεδρο της Δημοτικής Επιτροπής κ. Λέλλο Δημητριάδη στις 7.30 το βράδυ.

Παρασκευή 21 Μαρτίου 7.30μ.μ.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και ο Δήμος Λευκωσίας οργανώνει διάλεξη του καθηγητή κ. Νικήτα Παρίση με θέμα: «Το ημερολόγιο ενός αθέτου Απριλίου»
Η τελευταία ποιητική συλλογή του Οδυσσέα Ελύτη — μια ερμηνευτική προσέγγιση.

Δευτέρα 24 Μαρτίου 7.30

Φιλολογικό Μνημόσυνο του Δώρου Αλάστου

Τρίτη 25 Μαρτίου - Σάββατο 12 Απριλίου

« Η Ελληνική Γυναίκα Φορεσιά και το Κόσμημα άλλοτε και τώρα». Την έκθεση αυτή διοργανώνει το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα σε συνεργασία με το Δήμο Λευκωσίας
Τα εγκαίνια της έκθεσης θα γίνουν στις 7.30 το βράδυ της 25ης Μαρτίου, από τον Πρόεδρο της Δημοτικής Επιτροπής Λευκωσίας κύριο Λέλλο Δημητριάδη.

Τετάρτη 26 Μαρτίου 7μ.μ.

Λαϊκό Πανεπιστήμιο Β Κύκλος: Η Ελληνική γλώσσα
Ομιλητής: Βασίλειος Φορής, Διευθυντής του Ίδρυματος Μανώλη Τριανταφυλλίδη.
Θέμα: «Η Διαμάχη για το Γλωσσικό ζήτημα: Οι Δημοτικιστές».

Πέμπτη 27 Μαρτίου 7μ.μ.

Ο Σύνδεσμος Κυπρίων Αρχαιολόγων οργανώνει διάλεξη με θέμα: «Τοιχογραφίες Αγίου Νικολάου Στέγης»
Ομιλητής: Εύη Φιούρη, αρχαιολόγος γραμματέας Συνδέσμου Αρχαιολόγων Κύπρου.

Παρασκευή 28 Μαρτίου 7μ.μ.

Ο Σύνδεσμος Φίλων του Κυπριακού Μουσείου, οργανώνει διάλεξη με θέμα «Κυπριακή Παραδοσιακή Αρχιτεκτονική»
Ομιλητής: Δρ. Νεοπτόλεμος Μιχαηλίδης, πρόεδρος της Παγκύπριας Οργάνωσης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς.

ΚΟΧΛΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ - ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ
'Αγίας 'Ελένης 8, Λευκωσία — Τηλ. 021-61766

**Ο ΚΟΧΛΙΑΣ ΑΝ ΚΑΙ ΕΙΝΑΙ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΕΙΝΑΙ
ΣΑΣ ΣΥΣΤΗΝΕΙ: ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ**

Οδυσσέα Ελύτη: **Ο ΜΙΚΡΟΣ ΝΑΥΤΙΚΟΣ**
Μαρκγαρίτ Ντυράς: **Ο ΕΡΑΣΤΗΣ**
Μαρκγαρίτ Ντυράς: **Ο ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΟΣ**
Ουμπέρτο Έκο: **ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΡΟΔΟΥ**
ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ Α. ΔΙΑΜΑΝΤΗ και **Γ. ΣΕΦΕΡΗ**
Παύλου Σιούτα: **ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ**
Βασίλη Μιχαηλίδη: **ΜΥΛΛΩΜΕΝΑ ΤΡΑΟΥΘΚΙΑ**
Χ.Μ. 'Αζινου: ΤΑ ΜΥΛΛΩΜΕΝΑ ΤΡΑΟΥΘΚΙΑ
Αγνής Μιχαηλίδου: **ΧΩΡΑ Η ΠΑΛΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑ** (επανέκδοση)

Μονώσεις ταρατσών

A & N2 Μοδέστου ΛΤΔ
τηλ. 02-436066
Σμύρνης - 15Δ Αγλαντζιά

Αναλαμβάνουμε να δώσουμε γρήγορη και ριζική λύση σ' οποιοδήποτε πρόβλημα υγρασίας ή ζεστής παρουσιάζεται στη τάρτα σας. Χρησιμοποιούμε το σύστημα διπλής μόνωσης ταρατσών ενάντια στην υγρασία και τη ζεστή. Παρέχουμε μακροχρόνιο εγγυητικό έγγραφο για τη δουλειά μας.

Εργαστήρι Χαλκογραφίας και Προυντζογραφίας

Τρικούπη - 33 τηλέφωνο 461348

Οι για να χουμιστούμε μπορεί τζιαι νάχουμε τη μεγαλύτερη συλλογή χαλκογραφημάτων τζιαι προντζογραφημάτων του παζαρκού. Τζιαι σχεδόν ούλλα κάμνουμεν τα εμείς. Μπορείτε θέμα να μας δήτε να δουλεύουμε. 'Αμάν έσιετε ώρα ελάτε να πιούμε καφέ τζιαι να κουβεγκιάσουμε.

ΜΠΟΥΤΙΚ ELEGANT

κάτι το αλλοιώτικο στη Λήδρας 234.

Μοντέρνα νεανικά μοντέλλα σε ζωντανά χρώματα, στην ελεύθερη γραμμή της εποχής, σχεδιασμένα από την Αθηνά Χαραλαμπίδου. Στο ίδιο πνεύμα, πρωτότυπα πλεχτά της Γιούλας Χαραλαμπίδου. Επίσης Αξεσουάρ, ζώνες και φουλάρια Ιταλίας και εσώρουχα Ελλάδας.

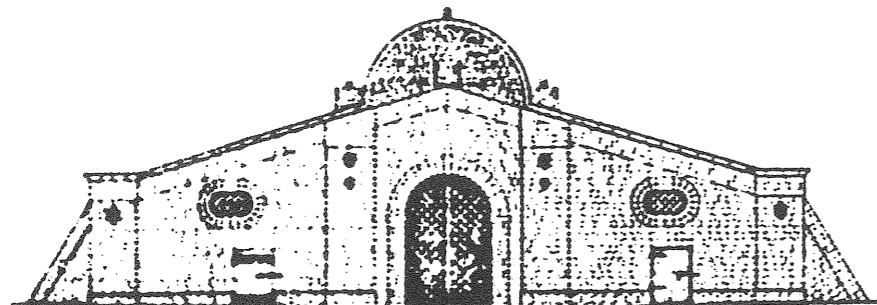
Αν ψάχνετε για ξενοδοχείο στην Αθήνα, θα το βρείτε στου Γρούτα

Σας συμφέρει να προκρατήσετε και προπληρώσετε το ξενοδοχείο σας πριν από την αναχώρησή σας για την Ελλάδα. Απλουστεύετε έτσι το ταξίδι σας και εξοικονομείτε χρόνο και χρήμα. Και μη ξεχνάτε ότι τα Γραφεία μας στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα είναι πάντα στη διάθεση σας για οποιαδήποτε ταξιδιωτική εξυπηρέτηση.

Για περισσότερες πληροφορίες και δηλώσεις συμμετοχής:

Groutas ←

Λευκωσία : Ομήρου 31, τηλ. 473172-3-4
Λεμεσός : Μακαρίου Γ' 71B, τηλ. 477313-4-5
Λάρνακα : Μακαρίου Γ' 41, τηλ. 21727

ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΙΣ

ΕΥΛΟΓΛΥΠΤΙΚΗ

Μ. Ηλιάδης - Π. Νικολαΐδης
Επτανήσου 86-88 τηλ. 459011

Αν θέλετε να παραγγείλετε ακολαστά χειροποίητα κέρματα το κόπο να έχετε τη δουλειά μας. Αλλάως χάνετε τρία χάνοντες.

ΣΟΥΒΛΑΚΙ ΚΟΚΟΣ

Λιάνωνι που τον Ορφέα. Φρέσκο σφιστάκιου σουβλάκι είναι σφιστάκι. Περιβαλλόμενος στις σπάρτες είναι το καλύτερο σουβλάκι που τα δέντρα. Τρεις πράσινες γραμμές 10 (δύο) ασλίνα τη μέρα. Τζαι πρώτη ποιότητα είναι κρέατος. Τζαι καλύτερο κρέας την τάρταρα οφίων κλέφτα.

ΤΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΗ

Ισαάκιου Κομηνού - 7 τηλ. 451803

Επιγραφές και μεταγραφές πάνω σε όλα τα υλικά (χαρτί, πλαστικό, γυαλί, υφασμάτινα κ.λπ.)

Κάθε είδους κατασκευές α' επιπέδου υλικού όπου χρειάζεται γνώση ζωγραφικής και γλυπτικής.

Πληροφορίες καθημερινά καφές το Σάββατο τζαι καλές βρασεις.

ΚΑΦΕΘΕΑΤΡΟ ΕΝΑΛΛΑΞ

Λεωφόρος Αθήνας Νο. 16 τηλ. 430121.

Πι να σας πω. Αφού το ξέρετε. Τζαι αν δεν το ξέρετε. Δικό σας λάθος. Ελάτε να το μάθετε!

ΤΑΠΕΛΛΟΓΡΑΦΕΙΟ «NEON LAMPS»

Χριστόδουλος Βίλωνος
Τριφυλίου 44 τηλ. 475297.

Κόμω σας παρέλλες κόμω σας, τζαι κυκλίες φιάλες να με πελατώνετε με δίχως δυσκολίες.

ΜΑΞΙΡΚΟ ΠΩΡΓΟΣ ΛΑΚΗΣ

Ποσειδών 10 τηλ. 476420

Απέναντι που το κέντρο του παλαιού δήμου.

Μαξίρκο για όσους βικιστών τζαι για όσους εββιστών.

Ότι φαί πεθύμα ο καλύτερος.

ΜΑΧΑΛΕΠΙ

Καλό τζαι φρέσκο μαχαλι καθεμερινά στο κέντρο του Κολακάκη. Έτσι τζαι περιβάλλει στον ασόν.

ΠΑΠΛΩΜΑΤΑ ΗΡΑΚΛΗ

Ισαάκιου Κομηνού 17 τηλ. 477607.

Όσοι θέλουν να απολαύσουν το πόδι τους μακριά κέρμεση το πάπλωμα τους στον Ηρακλή.

Τρεις σπάνταρ. Για όσους κερτατών μαζί τους το «Έντιο» το ίδιο.

Τεχνοτροπία

Ιπποκράτους - 45 τηλ. 454541

• Ειδή Κυπριακής Λαϊκής τέχνης.

• Λαϊκές (πιπλά, πενήνη)

• Σουβλακί, δώρα κ.λπ.

• Υφασίματα κατά παραγγελία.

ΣΚΑΡΠΑΡΗΣ ΜΑΣΤΡΟ ΣΠΥΡΟΣ

Ισαάκιου Κομηνού - 7 τηλ. 451803.

• Κόμω παπούτσια παντός είδους, κανονικά τζαι ορθοπαιδικά.

• Κόμω ΠΟ-ΠΝΕ (ταχυγυμναστική, ΠΟ-ΠΝΕ) για τζαι ΠΟ-ΠΝΕ με κνήμια για ασόν. τζαι ότι χρειάζεσθε ΠΟ-ΠΝΕ χαμηλά.

ΚΑΦΕΝΕΣ ΜΟΥΣΚΗ

στο κέντρο του Κολακάκη.

• Για καλό λευκιστάκι καφέ στον Μουσκή.

• Για ροζάττι στη πρωινή λαϊκάδα στον Μουσκή.

• Για ένα κανάκι με κατιπες στον Μουσκή.

• Για ιστορίες της παλιάς Λευκισίας στον Μουσκή με τον Μουσκή.

Λαϊκή γιτονιά

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΡΚΩΤΗΣ

Στα Οδοιπόρα τζαι στο παλιό δημαρχείο τηλ. 465328-465085.

• Το πρώτο γραφείο μεταφορών της Λευκισίας με την ανάλογη πάρα, γρήγορη εξυπηρέτηση τζαι ζεμάλες τιμές.

ΠΑΝΝΗΣ ΛΕΟΝΤΙΑΔΗΣ

• Ταπέλλος και τζαιτες κάθε είδους.

• Μεταξοτυπία απίπια.

• Τα γυαλά και χάρτι έχσι κι όποιος βιάζεσθε σκοντάφτε.

Ταβέρνα Αξιοθέα

Οδός Αξιοθέα 9 τηλ. 430787
Άγιος Κασσιανός.

• Γράστε τη δρομύ σας στο κλασικό παραδοσιακό δωμάκι με τα γέρνια.

Μαζί με τ' έσορφο και διασπορά υπάρχει και η αντίστοιχη καλλινοποιότητα.

• Επίσης Σουβλάκια σφιστάκια τζαι αρακά με δόνα (10) ασλίνα τη μέρα.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΟΡΕΛΛΑΝ 1, τηλ. 438057
(κέντρο στη Πύλη Αρροχιάτου)

Κάτι για σήμερα μας άλλης εποχής.

ΚΑΒΑΛΛΕΤΟ

Ιπποκράτους 39Α τηλ. 450142
Οδός Σαγγορικής

Αγιοσταφίας
Υψηλότοξο.

Μαζί με τις συμβουλές μας σε όσους τις χρειάζονται. Επισκέψτε μας από τζαι λαϊκή γιτονιά.

Αγγειοπλαστική - Αγγειοπυλίο

1. Κέντρο στη Λαϊκή γιτονιά, τηλ. 450877.

• Όλα τα προϊόντα μας κατασκευάζονται από μας.

• Μια αντιπροσωπική συλλογή της κυπριακής αγγειοπλαστικής η οποία αναπτύσσεται περνα έσορφο, και ενανέωση με ασόν της παράδοσης.

ΚΑΦΕΝΕΙΟΝ - ΤΕΙ-ΟΠΟΤΕΙΟΝ

Η Προσκλητική Γραμμή
Αυτοκρίτερος Θεοδώρος Β.
Άγιος Κασσιανός - Τηλ. 436048.
Λευκισία κέντρο των τεχνών.
Διαχείριση: Στέφανος Σουκισιούργουλος
Μαίρη Παπρή.

Κορφοί και μαθηματα μεσοζωϊκούς ο ΤΤΟΜΗΣ

Επιγραφές σε τζαι 430804
Παρά τον Οδοιπόρο

ζαι κερταμά
ζαι εββιστάμα
αυξ έββιστά
τζαι περνασημένο

ζαι να βράσεις μπουζουκί
η να έσορ να μαλίνωναν
δαν εββιστάμα

Ελάτε στον Παρή

ΤΑΒΕΡΝΑ: «ΠΥΛΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

Στην οδό Αμμοχώστου 70 μέτρα από τη Πύλη

• Μετά από τις οδολόγηση, της Πύλης σας περιμένουμε με το σουβλάκι μας, το σφιστάκι μας, το κλασικό μας, το μεζεδάκι μας κλπ.

• Τρεις λαϊκές, το φιλοδώρημα τα απαντοδόνια.

ΚΑΦΕ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ Η ΠΙΑΤΣΑ

έναντι της πρώτης γραμμής στη πλατεία της λαϊκής γιτονιάς, Σερβίρισμα.

• Όλα τα είδη σούπας, φαγητά του φαίρου, σαλάτες, φρούτα διαφόρων ειδών και όλα τα ποτά.
Τιμές προγραμματικές λαϊκής ναιτονιάς.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

Μ - Γ Παρκλέους
Ποσειδών - 19 τηλ. 476996 /

Μεταφέρω, κερταμά ότι θέλετε που μετρώ με μάλο. Άνε σθήσε.

Φικερώνω τζαι βράσεις.

ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

Έλα στο κέντρο της Λαϊκής τέχνης στην Αρροχιάτου 17 της Λαϊκής γιτονιάς. Έ' ανακαλύψες ένα σωρό άμφορα χειροποίητα. Άλλα παραδοσιακά κυπριακά κερταμά από άμφορα χειροποίητα αλλά φτιαχίματα από μας με κέφι και γούστο.
Τηλέφωνο 450907.

ΤΟ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΟΡΕΛΛΑΝ 1, ΤΗΛ. 438057.
Κέντρο στην Πύλη Αρροχιάτου.
ΕΙΔΗ ΠΑΛΑΙΟΠΩΛΕΙΟΥ
από Λορένσο και Παρή.
Λαϊκή Τέχνη του Ηέρμου.
Φωτογραφικά υφασμάτια.
Κυκλίες, χερταμάρες, ΕΣ,
ΚΑΡΤΕΣ, ΠΙΠΛΑΚΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ,
ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ,
ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ,
ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ,
ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ, ΚΟΝΙΖΕΣ.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΕ ΤΡΙΤΗ

Καφεθεατρο ΕΝΑΛΛΑΞ

Κώστα Π. Κύρρη

"Ανατομία μιας Επανάστασης"

(ANATOMIE D'UNE REVOLUTION)

Σκηνικά - Κοστούμια:

Άγγελος Άγγελου

Σκηνοθεσία:

Δραματουργική

Επέξεργασία:

Κώστας Χαράλαμπίδης

Φεβράριος '86.

SENIOR SERVICE

Superior Milds

SENIOR SERVICE
FOR GENUINE MILDNESS

Ministry of Health's warning: Smoking may harm your health